

632

Sprawozdanie

Komisji budżetowej o preliminarzu budżetu krajowego na rok 1910.

Wysoki Sejmie!

Zdając sprawozdanie o wniosku nagłym posłów Laskowskiego, Lea, Kozłowskiego, Stapińskiego i towarzyszy, omówiła Komisya budżetowa ogólne finansowe położenie kraju i stawiła swe żądania co do współudziału Rządu w sprawie reformy finansów krajowych. Nie tracąc nadziei, że Rząd w poczuciu obowiązku swego dzieło reformy finansowej skutecznie weźmie w rękę i zapewni krajom finansową możność spełnienia ich zadań, nie rozważa już Komisya dalej sprawy zapewnienia skarbowi krajowemu potrzebnych na przyszłość dochodów i ogranicza się do omówienia tylko preliminarza budżetu na rok 1910.

Przedłożenie Wydziału krajowego ustaliło wydatki na	57,979.346 K
Dochody przy dotychczasowej stopie dodatków	44,498.680 „
Niedobór	<u>13,480.666 K</u>
Uchwałami Komisji budżetowej podniesiono wydatki na	58,251.906 K
Dochody bez zmiany jak wyżej	44,498.680 „
Niedobór wzrósł na	<u>13,753.226 K</u>

Podwyżki dokonane, są uwidocznione w specjalnych sprawozdaniach i dołączonym sumaryszu.

Komisya budżetowa i w tym roku, jak w latach innych, wprost zasypaną była petycjami o przeróżne subwencye. Nieregularność terminu zwoływania Sejmu i okresu trwania sesji sejmowej utrudnia Komisji odesłanie rzeczy do zbadania Wydziałowi krajowemu i zmusza nieraz do znacznego podwyższania preliminarza. Praktyka ta doprowadza do tego, że liczne strony dopiero na wieść o zebraniu Sejmu wnoszą na gwałt petycye a Komisya budżetowa i Wydział krajowy nie mają już wtedy czasu na wszechstronne i porównawcze zbadanie wszystkich petycji; nieraz uchwała się pozycye, aby opóźnieniem wstawieniu rzeczy nie zaszkodzić. W ten sposób może się wkraść bezprogramowość i nadmierny wzrost budżetu. To też Komisya budżetowa chcąc zapewnić programową i liczącą się siłami finansowemi kraju akcyę subwencyjną, wzywa Wydział krajowy do opracowania projektu obowiązującej uchwały, wykluczającej na przyszłość podwyżki preliminarza bez sprawozdania Wydziału krajowego. Nie wyniknie z tego żadna szkoda dla spraw, przedmiotem petycji do budżetu będących, gdyż strony mogą zawczasu wnosić petycye do Wydziału krajowego.

Równocześnie uważa Komisya budżetowa za pożądane ponowne ustalenie w sposób obowiązujący dawnej słusznej normy, aby wszelkie obciążenia budżetu krajowego wpierv były zbadane przez Komisję budżetową.

Wydatność grosza dodatków podatkowych podniósł już Wydział krajowy o 8.000 K rocznie, a więc na 260.000 K, i Komisya budżetowa akceptuje tę podwyżkę, oraz uznaje za słuszne utrzymanie na teraz dotychczasowej wysokości dodatków i ich rozdziału. Skutkiem tego jednak okazuje się olbrzymi niepokryty niedobór, na który kraj nie posiada zwyczajnych środków pokrycia. To też jak Wydział krajowy tak i Komisya budżetowa uznaje, że tegoroczny deficyt pokryć trzeba długoterminową pożyczką.

Położenie targu finansowego z jednej strony, nieustanna jeszcze nadzieja reformy finansowej z drugiej, skłaniają Komisję do nieoznaczania typu pożyczki, przedkłada przeto w ustawie finansowej jedynie ogólne upoważnienia do pokrycia deficytu pożyczką.

Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Na rok 1910 ustanawia się wydatki funduszu kraj. w sumie 58,251.906 K
a dochody własne tego funduszu w sumie . . . . . 25,509.133 K

II. 1. Na pokrycie niedoboru funduszu krajowego w roku 1910, pobierany będzie dodatek do państwowych podatków bezpośrednich, a mianowicie:

a) dodatek do państwowego podatku gruntowego, do państwowego podatku domowo-czynszowego, domowo-klasowego i 5% podatku od domów wolnych po 72 g od każdej korony całej przypisanej należytości tych podatków;

b) dodatek do państwowych bezpośrednich podatków osobistych, wprowadzonych ustawą z dnia 25. października 1896 Dz. u. p. Nr. 220, z wyjątkiem podatku osobisto dochodowego, w wysokości po . . . . . 78 g od każdej korony całej przypisanej należytości tych podatków.

2. Opodatkowani w mieście Krakowie, tudzież w powiatach krakowskim i chrzanowskim, opłacać będą dodatek do podatków w ustępie 1. *ad a)* wymienionych w wysokości po . . . . . 67 g
zaś do podatków w tymże ustępie *ad b)* wymienionych po . . . . . 73 g

3. Kwoty przyzwolone na rok 1910 w rubrykach i pozycjach wydatków budżetu funduszu krajowego, jakoteż wszystkich zakładów krajowych, będą wydawane tylko na cele oznaczone w poszczególnych rubrykach i pozycjach, a to osobno w dziale wydatków zwyczajnych, osobno w dziale nadzwyczajnych.

Przenoszenie zaoszczędzeń dozwolone jest tylko przy następujących pozycjach funduszu krajowego:

a) w rubryce I. między pozycjami 5, 6 i 7 i między pozycją 8 i 10;

b) w rubryce II. między literami *a, d, e, f* pozycyi 18, oraz między pozycją 17 (na dyurna urzędu pośrednictwa pracy), a rubryką XVI. pozycją 10 (wydatki rzeczowe urzędu pośrednictwa pracy);

c) w rubryce VIII., między pozycjami 6 i 7, tudzież między pozycjami 11, 12, 13 i 14;

d) w rubryce X. między pozycjami 25 *c* i 27, dalej 30, 36 i 37, dalej w należących do tej rubryki budżetach szkół rolniczych, szkoły gospodarstwa lasowego we Lwowie, szkoły mleczarskiej w Rzeszowie, szkół ogrodniczych w Tarnowie i Wulce Kapitańskiej i zakładu sadowniczego w Zaleszczykach, między wszystkimi pozycjami każdej rubryki zwyczajnych wydatków tych zakładów, wreszcie między pozycjami 87 *b* (1—8) i poz. 87 (*ad* 12);

e) w rubryce XI., między pozycjami 1, 2 i 6;

f) w rubryce XII., między pozycjami 109 i 187; 172, 174, 175 i 177, wreszcie między pozycjami działów A, B, C i E, w granicach każdego z tych działów, z osobna i tylko w wydatkach zwyczajnych.

III. a) Sejm upoważnia Wydział krajowy do zaciągnięcia pożyczki amortyzacyjnej aż do wysokości 13,753.226 K w gotówce, przeznaczonej na pokrycie reszty niedoboru roku 1910.

b) Na oprocentowanie i umorzenie zaciągniętej pożyczki wstawiać będzie Wydział krajowy odpowiednią kwotę do każdorocznego preliminarza funduszu krajowego.

Przewodniczący:

Piniński.

Sprawozdawca:

Milewski.

Alegat do sprawozdania o budżecie krajowym na rok 1910.

Sumaryusz budżetu funduszu

Rubryka	Poszczególnienie	Według preliminarza W. działu krajowego	Według wniosków Komisyi budżetowej, względnie uchwały Sejmu	Z porównania Komisyi wnosi:	
				więcej	mniej
K o r o n y					
W Y D A T K I.					
I.	Reprezentacya kraju.	167.000	167.000	—	—
II.	Zarząd	2,239.233	2,239.233	—	—
III.	Sprawy zdrowotne	6,349.695	6,353.905	4.210	—
IV.	Dobroczynność	114.395	118.395	4.000	—
V.	Oświata i sztuka	23,720.903	23,756.703	35.800	—
VI.	Pomniki historyczne.	324.836	362.336	37.500	—
VII.	Bezpieczeństwo publiczne i koszta kwaterowe	1,053.427	1,053.427	—	—
VIII.	Komunikacye.	5,120.027	5,120.027	—	—
IX.	Budowy wodne i melioracye	9,423.621	9,423.621	—	—
X.	Rolnictwo.	2,855.261	2,947.261	92.000	—
XI.	Górnictwo.	249.039	249.039	—	—
XII.	Przemysł i rękodzieła	1,644.448	1,720.848	76.400	—
XIII.	Długi krajowe	3,878.886	3,878.886	—	—
XIV.	Pensye emerytalne, zaopatrzenia itd.	337.305	348.455	11.150	—
XV.	Oplaty konsumcyjne.	33.000	33.000	—	—
XVI.	Rozmaite	468.270	479.770	11.500	—
	Suma wydatków	57,979.346	58,251.906	272.560	—

krajowego na rok 1910.

Rubryka	Poszczególnienie	Według preliminarza Wydziału krajowego	Według wniosków Komisyi budżetowej, względnie uchwały Sejmu	Z porównania Komisyi wnosi:	
				więcej	mniej
K o r o n y					
DOCHODY.					
I.	Reprezentacya kraju.	50	50	—	—
II.	Zarząd.	357.908	357.908	—	—
III.	Sprawy zdrowotne	2,377.116	2,377.116	—	—
IV.	Dobroczynność	—	—	—	—
V.	Oświata i sztuka.	4,068.080	4,068.080	—	—
VI.	Pomniki historyczne.	100.550	100.550	—	—
VII.	Bezpieczeństwo publiczne i koszta kwaterowe	432.036	432.036	—	—
VIII.	Komunikacye.	663.840	663.840	—	—
IX.	Budowy wodne i melioracye	6,027.700	6,027.700	—	—
X.	Rolnictwo.	992.849	992.849	—	—
XI.	Górnictwo.	223.250	223.250	—	—
XII.	Przemysł i rękodzieła	545.594	545.594	—	—
XIII.	Długi krajowe	115.160	115.160	—	—
XIV.	Pensye emerytalne, zaopatrzenia itd.	50.000	50.000	—	—
XV.	Oplaty konsumcyjne.	7,952.500	7,952.500	—	—
XVI.	Rozmaite	1,602.500	1,602.500	—	—
	<u>Suma dochodów własnych</u>	25,509.133	25,509.133	—	—
XVII.	Dodatki do podatków	18,989.547	18,989.547	—	—
	<u>Ogółem</u>	44,498.680	44,498.680	—	—
	W porównaniu z wydatkami .	57,979.346	58,251.906	—	—
	Niedobór	13,480.666	13,753.226		

Budżet krajowy na rok 1910.

Rubryka I.

(poz. 1 do 12 wydatków i dochodów).

Reprezentacja kraju.

Sprawozdawca poseł Witold Korytowski.

Wydział Krajowy, biorąc za podstawę obliczenia normalne trwanie sesji sejmowej, preliniuje w dziale wydatków i dochodów tej rubryki wszystkie pozycje zgodnie z uchwałą Sejmu na rok 1909.

Komisja budżetowa przychyliła się do tego preliminarza i wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić!

wszystkie pozycje wydatków i dochodów w rubr. I. budżetu na rok 1910 zgodnie z preliminarem Wydziału krajowego, mianowicie:

Wydatki poz. 1—12 w łącznej sumie	167.000 K.
Dochody poz. 1 w kwocie	50 K.

Przewodniczący.
Piniński.

Sprawozdawca.
Witold Korytowski.

Budżet krajowy na rok 1910.

Rubryka II.

Poz. 1—26 wydatków i poz. 1—9 dochodów.

Zarząd.

Sprawozdawca poseł Witold Korytowski.

Suma wydatków w tej rubryce preliminowanych, jest o 294.524 K. wyższa od kwoty na rok 1909 uchwalonej. Różnica spowodowana przeważnie wyższym preliminarzem etatu oddziałów: konceptowego, rachunkowego, kasowego, manipulacyjnego, techniczno-drogowego, biura melioracyjnego i biura kolejowego. Wnioski na powiększenie etatu tych oddziałów i biur przedłożył Wydział krajowy osobnemi sprawozdaniami, a komisya budżetowa, zbadawszy dotyczące przedłożenia, uznała te wnioski jako najzupelniej uzasadnione i przedłożyła w tej mierze Wysokiemu Sejmowi trzy osobne sprawozdania, a mianowicie:

1. co do oddziału konceptowego, rachunkowego, kasowego i manipulacyjnego;
2. co do oddziału techniczno-drogowego;
3. co do biura kolejowego.

Sprawozdanie dotyczące biura melioracyjnego przedłożyła zgodnie z wnioskiem Wydziału kraj. Komisya gospodarstwa krajowego.

W pozycyi 17. (Urzędy pośrednictwa pracy) preliminuje Wydział krajowy na podstawie osobnego sprawozdania, przydzielonego komisji administracyjnej więcej o 97.421 K. jak w r. 1909, a to w celu gruntownej reformy publicznego pośrednictwa pracy na zasadzie ukrajowienia istniejących miejskich i powiatowych biur pośrednictwa pracy. Powyższe zwiększenie wydatków znajduje jednakowoż prawie całkowite pokrycie w kwocie 7.772 K. preliminowanej w pozycyi 4. dochodów, tytułem 50 % zwrotów od miast Lwowa i Krakowa, oraz w kwocie 85.000 K. wstawionej do rubr. XVI. jako opłaty od pracodawców, którym urzędy pośrednictwa pracy dostarczają robotników lub służby.

Oczekując, że komisya administracyjna, przychyli się do postawionych wniosków, kom. budż. wstawia dotyczące kwoty zgodnie z Wydziałem krajowym do preliminarza.

Wyższy o 7.000 K. preliminarz pozycyi 23. (zaliczki na płace dla urzędników i służby) uzasadniony jest wzrostem ilości urzędników. Zresztą wydatek *netto* tej pozycyi jest w porównaniu z prelinowanymi w pozycyi 5. dochodów zwrotami w kwocie 46.600 K. tylko o 3.400 K. wyższy.

W pozycyi 25. (potrzeby kancelaryjne) prelinowano o 7.500 K. więcej z powodu stałego wzrostu cen materiału opałowego, oraz ze względu na to, że obliczone według 3-letniego przecięcia wydatki na potrzeby ściśle kancelaryjne, wykazują stały wzrost.

Nadzwyczajny wydatek 15.500 K. przy pozycyi 26. dotyczy napraw w gmachu sejmowym i urządzenia windy osobowej i oparty jest na dawniejszych uchwałach Wys. Sejmu.

Liczne drobne różnice przy poszczególnych pozycjach preliminarza na rok 1910, w porównaniu z uchwalonemi na r. 1909 kwotami, wynikają ze zmian w dodatkach 5-letnich i 3-letnich.

Pozycje **dochodów** wyższe o 65.368 K. są przeważnie wywołane wyższymi zwrotami poborów inżynierów kraj. biura melioracyjnego, stosownie do ilości przydzielonych inżynierów jako kierowników budowy (42.404 K.), zwrotami poborów urzędników kraj. biura kolejowego, eksponowanych do kierownictwa budowy kolei lokalnych (14.400 K), wreszcie, jak wyżej nadmieniono, zwrotem 50% wydatków personalnych w urzędach pośrednictwa pracy we Lwowie i Krakowie od Reprezentacyi tychże miast (7.772 K).

Przy debacie nad rubr. II. podniesiono jednomyślnie w Komisyi, że preliminarz ten w dziale wydatków dałby się znacznie skrócić przez opuszczenie wymienia nazwisk urzędników i służby, którym dodatki 5-cio i 3-letnie przypadają, oraz terminów i kwot tych dodatków, tak, że przy każdym oddziale podane by były pod lit. b) tylko dodatki w ogólnej sumie przypadającej dla wszystkich urzędników i służby tego oddziału, bez zbytecznych zupełnie szczegółów.

Przy pozycyi 15. wydatków podniesiono niedostateczne uposażenie Biura statystycznego, co sprawia, że nasza dzisiejsza statystyka rolnicza nie daje nam żadnego prawie oparcia dla należytego poznania stosunków i potrzeb krajowego rolnictwa.

Przy poz. 25 g) poruszono myśl rozszerzenia biblioteki w kierunku stworzenia podręcznej pracowni poselskiej. Taka pracownia ułatwiałaby znakomicie prace posłów, szczególnie zbierania materiałów do referatów.

Gromadząc stopniowo coraz większy zbiór najpoważniejszych wydawnictw, mogłaby biblioteka sejmowa z czasem przemienić się w publiczną bibliotekę polityczną. Inne kraje starają się od dawna o ułatwienie krzewienia wiedzy politycznej, zakładają szkoły nauk politycznych, biblioteki, urządzają wykłady publiczne z dziedziny nauk politycznych i t. d.

Tem silniej też potrzeba ta daje się u nas uczuwać, a taka biblioteka byłaby pierwszym krokiem do polepszenia odnośnych stosunków.

Przy poz. 26. poruszono znaczne zwiększenie się agend i czynności Wydz. krajowego, a wskutek tego jego korespondencyi. Ilość pism, przesyłek wartościowych i pieniężnych, które wychodzą z biur i oddziałów Wydziału kraj. i do niego przychodzą, wykazuje potrzebę ustanowienia w gmachu sejmowym osobnego urzędu

pocztowego i telegraficznego nie tylko na czas obrad sejmowych, ale stale umieszczonego i to w całości na koszt funduszków pocztowych, gdyż ruch pocztowy w Wydziale kraj. żądanie takie najzupełniej usprawiedliwia.

W dyskusji nad poruszonymi powyżej sprawami zdawano sobie jednak i z tego sprawę, że w dotychczasowym gmachu Wydziału krajowego brak dostatecznego miejsca dla jego biur i urzędów, oraz biur sejmowych, co wymaga bezwarunkowo rozszerzenia dotychczasowych ubikacyi, albo przez dobudowy w głównym gmachu sejmowym, albo też przez nabycie jednej lub kilku z sąsiednich realności.

Z zadowoleniem przyjęła Komisya budżetowa do wiadomości przychylnie oświadczenie w tych względach obecnego na posiedzeniu J. E. Marszałka krajowego.

Komisya budżetowa uznając jak wyżej nadmieniono, wnioski Wydziału krajowego jako uzasadnione, poleca uchwalenie zwiększonych w wydatkach i dochodach rubr. II pozycy i wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić

zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego rubr. II budżetu na rok 1910, mianowicie:

Wydatki poz. 1—26 w łącznej sumie	2,239.233 K.
Dochody „ 1—9 „ „ „ „	357.908 „

Petycyę L. S. 4215 krajowych konduktorów drogowych, dozorców melioracyjnych i drenarskich *odstępuje Sejm Wydziałowi krajowemu do zbadania i załatwienia.*

Przewodniczący.
Piniński.

Sprawozdawca.
Witold Korytowski.

Budżet krajowy na rok 1910.

Rubryka III.

Poz. 1—39 wydatków i 1—8 dochodów.

Sprawy zdrowotne.

Sprawozdawca poseł Dr. Jabłoński.

Wydział krajowy preliminuje *wydatki* w tej rubryce w łącznej sumie . . . . . 6,349.695 K.
(wraz z preiiminarzami tych zakładów krajowych).

Komisyja budżetowe przyjmując je, proponuje jeszcze kilka zmian, mianowicie *dodaje w wydatkach*:

1) w budżecie szpitala lwowskiego (dary z łaski)	220 K.
2) w budżecie szpitala św. Łazarza w Krakowie, dla 4 postulantek	1.890 "
3) w rubr. III. p. 16. „Szpitale Sióstr Miłosierdzia“ podwyższa rycz. 4 z 3.600 K. na 4.500 K., czyli o	900 "
4) w rubr. III. p. 36a. dla Konwentu Braci Miłosierdzia w Zebrzydowicach jak w r. 1909	600 "
5) w rubr. III. p. 36. dla „Domu zdrowia“ w Zakopanem, jak w r. 1909	600 "
razem podwyższa o	4 210 "
Suma wydatków rubr. III. wynosić więc będzie	6,353.905 K

Dochody poz. 1—8, zgodnie z preiiminarzem Wydziału krajowego w łącznej sumie . . . . . 2,377.116 K.

Tem samem załatwione petycje do L.	3344	4297	3744	3671	3854	3526
	2383	3176	2701	2651	2798	2254

3755	3535	3364	23856	3415	3806	3887	3876	3648
2712	2533	2403		2454	2761	2831	2820	2640

Petycję do L. $\frac{3501}{2499}$ $\frac{3749}{2706}$ odstępuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i właściwego załatwienia.

Petycję do L. $\frac{3895}{2839}$ odstępuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i ewentualnego załatwienia z funduszków szpitala.

Petycję $\frac{4323}{3202}$ odstępuje się Wydz. kr. do zbadania i ewentualnego postawienia wniosku.

Petycję $\frac{4327}{3206}$ $\frac{3741}{2698}$ $\frac{3383}{2422}$ $\frac{3617}{2609}$ $\frac{3870}{2814}$ $\frac{3570}{2562}$ odstępuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i odpowiedniego załatwienia.

Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby przy toczącej się obecnie w Ministerstwie spraw wew. sprawie reorganizacji i powiększenia ilości członków najwyższej rady zdrowia, usilnie się starał o ilościowe odpowiednie zastępstwo ludności kraju naszego.

Piniński
przewodniczący.

Dr. Jabłoński
sprawozdawca.

Budżet krajowy na rok 1910

Rubryka III.

Sprawy zdrowotne.

Krajowy szpital powszechny we Lwowie.

(Do poz. 4. wydatków i poz. 1. dochodów funduszu krajowego.)

(*Sprawozdawca poseł Loewenstein*).

Wysoki Sejmie!

Komisja budżetowa uznając preliminarz budżetu krajowego szpitala powszechnego we Lwowie na rok 1910, przez Wydział krajowy przedłożony za zupełnie uzasadniony, zaznacza jedynie, że w rubryce VII. wydatków poz. 74. i poz. 79. rozdział wydatków na fundusze chorych i położnic kliniczny i szpitalny został mylnie wydrukowany, i wnosi:

Wysoki Sejm raczy

zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego uchwalić:

I. sumę wydatków krajowego szpitala powszechnego we Lwo-

wie w kwocie . . . . . 1,045.837 K.

Nadto w załatwieniu przydzielonych komisji petycji wnosi

Komisja:

II. Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. W załatwieniu petycji L. s. 4207. Heleny Stachów, byłej dozorczyńni szpitala, przyznaje tejże jednorazowy datek . . . . . 120 „

2. W załatwieniu petycji L. s. 4604. Maryi Nydza b. dozorczyńni szpitala przyznaje tejże jednorazowy datek . . . . . 100 „

Ogólna suma wydatków wynosić zatem będzie . 1,046.057 K.
zaś suma dochodów zgodna z preliminarzem Wydziału krajowego . 746.762 „

W toku obrad nad budżetem szpitala krajowego we Lwowie zastanawiała się też Komisya budżetowa nad sprawą budowy pawilonów dla chorych zakaźnych przy tym szpitalu. Sprawa ta nabrała w roku bieżącym pierwszorzędnej doniosłości.

Już w r. 1908 była ona piekącą. Szpital powszechny obliczony na ogromną połać kraju wraz z dwukroćstutysięczną stolicą od dawna nie wystarcza na podolanie zadaniu na polu zwalczania chorób zakaźnych. Brak organizacji służby zdrowia w okolicznych powiatach, wprost niemożliwe stosunki w powiecie lwowskim, zwłaszcza w gminach podlwowskich, powodują rozwlekanie się zaraz a rezultatem straszne rozszerzenie się tyfusu brzuszego, plamistego, szkarlatyny i dyfteryi.

Lwów od 2 lat mimo wszelkich wysiłków finansowych jest nawiedzany straszną epidemią szkarlatyny, która spowodowała setki ofiar życia ludzkiego a w skutkach szkodziła i materyalnie miastu, powodując wyjazd rodzin, ich późniejszy powrót do miasta, przez szereg miesięcy wprost omijanie stolicy przez obcych.

To też Sejm uchwalił 29. października 1908 rezolucyę, polecającą Wydziałowi krajowemu przygotowanie planów i kosztorysów na wybudowanie oddziału zakaźnego w 8 czy 9 pawilonach na 250—300 łózek.

Sprawa jeszcze dotąd nie sprowadziła skutków realnych.

Gmina miasta Lwowa bez obowiązku do tego z mocy ustaw, chcąc ułatwić budowę szpitala zakaźnego urządzonego nowoczesnie, pawilonowo, ofiarowała odpowiednie w bliskości głównego szpitala położone — rozmiarami więcej niż dostateczne grunta budowlane.

Ankieta zwołana przez Wydział kraj. w obecności powag naukowych i szpitalnych i protomedyka, orzekła odpowiedniość gruntów. Nadto powołane do tego ciała orzekły konieczność jak najrychlejszego podjęcia budowy szpitala zakaźnego, któryby w 8 do 9 pawilonach miał 250—300 łózek.

Tymczasem stan epidemii rozmaitych, w ostatnich czasach nawała chorych na tyfus, właściwie stworzyły stan wręcz rozpaczliwy.

Z braku miejsca wydała się oczywiście przedewszystkiem chorych miejscowych, bo trudno od bramy szpitala oddalić chorego przywiezionego z prowincyi.

Ciasnota uniemożliwia izolacyę. W szpitaliku św. Zofii skonstatowano wypadki, że dzieci przywiezione na koklusz, odrę lub inną chorobę o znikomej śmiertelności, zaraziły się w szpitalu na inną chorobę, zwłaszcza szkarlatynę ze strasznym procentem śmiertelności.

W toku obrad Komisji nad budżetem o szpitalu, poruszył tę sprawę p. Dr. Rutowski, wiceprezydent miasta.

Obecny na posiedzeniu Komisji budżetowej JE. p. Marszałek krajowy zapewnił, że Wydział krajowy gotów jest natychmiast przystąpić do budowy, skoro tylko będzie grunt budowlany znany a temsamem dana możność wypracowania planów i kosztorysów; nadto oświadczył, że Wydział krajowy uważa na razie za dostateczną ilość 125 łózek a w miarę potrzeby nie omieszka wystąpić z wnioskiem o budowę dalszych pawilonów.

Komisya licząc się z jednej strony z położeniem finansowem kraju, z drugiej zaś strony uznając w pełni nagłą — zwłoki niecierpiącą potrzebę budowy pawilonów izolacyjnych przy szpitalu głównym we Lwowie i ufając, że Wydział kraj., skoro tylko okaże się potrzeba rozszerzenia oddziału dla chorób zakaźnych, przed-

stawi Sejmowi w należyтым czasie odpowiednie wnioski co do budowy dalszych pawilonów, uchwaliła rezolucyę polecającą budowę na razie najmniej trzech pawilonów dla szkarlatyny, tyfusu i dyfteryi, oraz przyznała kredyt do 400 000 koron, nie czekając na wygotowanie planów i kosztorysów, w pełnem zaufaniu, że Wydział krajowy wypełni polecenie jaknajrychlej, mając czas przez zimę sporządzić należyte plany i kosztorysy.

Komisya budżetowa wnosi :

III. Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby w myśl uchwały Sejmu z r. 1908, przystąpił z wiosną roku 1910 do budowy oddziału dla chorób zakaźnych przy krajowym szpitalu powszechnym we Lwowie na gruntach na ten cel przez gminę miasta Lwowa ofiarowanych, a w szczególności do budowy pawilonu na szkarlatynę, tyfus i dyfteryę, łącznie co najmniej na 120 łózek.

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, aby jeszcze w bieżącej sesyi przedłożył Sejmowi plany i kosztorysy tych budowli.

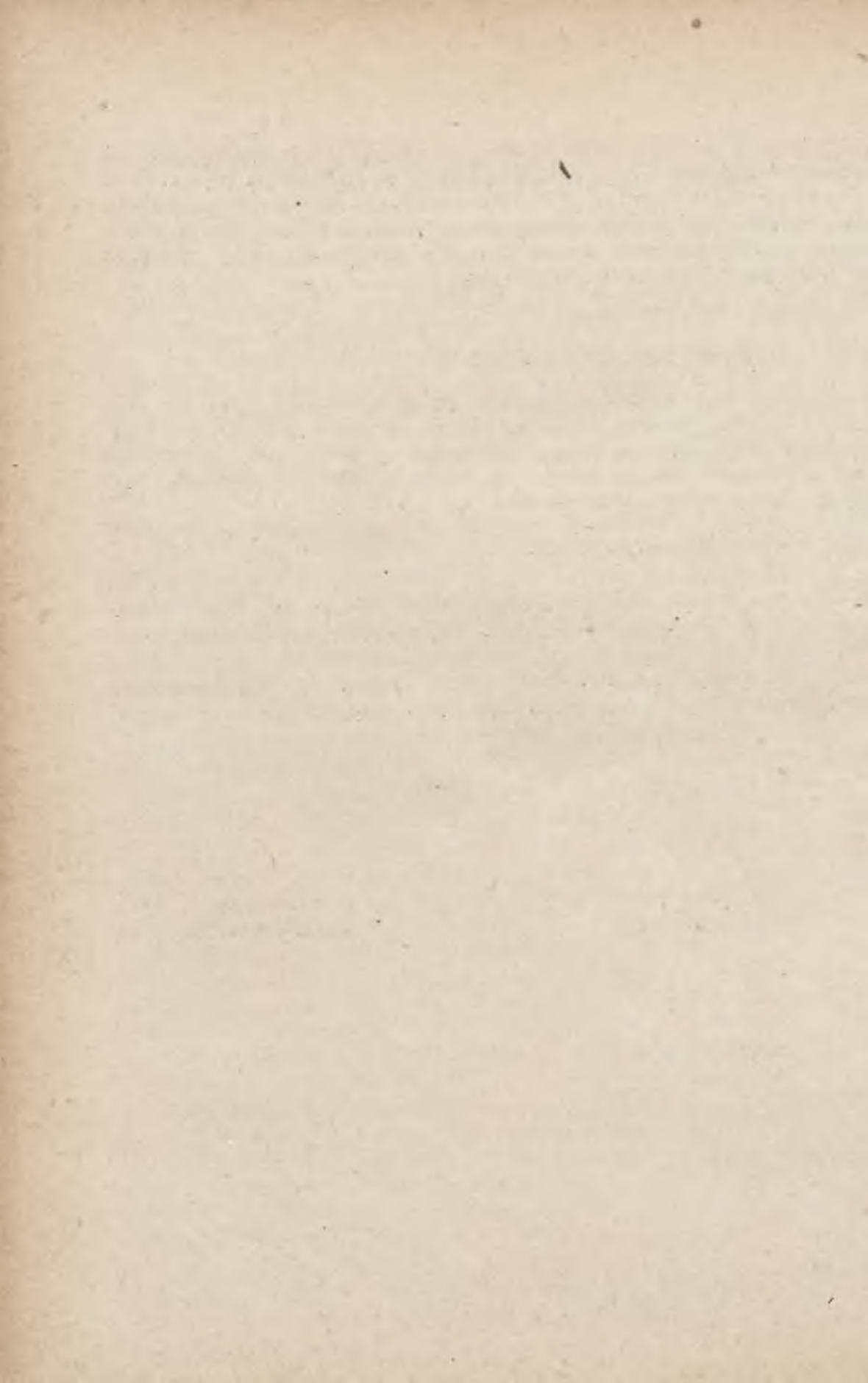
Na wypadek niemożliwości przedłożenia tych planów i kosztorysów na czas, upoważnia Sejm Wydział krajowy, aby w granicach kredytu 400.000 Koron, przystąpił do wykonania tej uchwały i na najbliższej sesyi o użyciu tego kredytu zdał Sejmowi sprawę.

IV. *Petycyę L. s. 3.507, 3.574 i 3.863 odstępuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i ewentualnego przedłożenia odpowiednich wniosków.*

We Lwowie, dnia 8. października 1909.

Przewodniczący :
Piniński.

Sprawozdawca :
Loewenstein.

Budżet krajowy na rok 1910.

Rubryka III.

Sprawy zdrowotne.

Krajowy Zakład dla obłąkanych w Kulparkowie.

Do poz. 7 wyd. i 2 doch.

Sprawozdawca poseł Dr. K. Lewicki.

Wysoki Sejmie!

Komisya budżetowa preliminuje na rok 1910, zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego wydatki i dochody krajowego Zakładu dla obłąkanych w Kulparkowie:

Ru- bryki.	P o s z c z e g ó l n i e n i e .	zwy- czajne	nadzw- yczajne	Razem
		K o r o n y		
WYDATKI.				
I.	Płace i emolumenta etatowe	94.668	—	94.668
II.	Koszta utrzymania osób nieetatowych	196.792	—	196.792
III.	Pensye i emerytury	18.578	—	18.578
IV.	Zaopatrzenia, odstawnne i dary z łaski	864	—	864
V.	Odprawy i spłaty kwartałów pośmiertnych	80	—	80
VI.	Remuneracye i zapomogi	4.785	—	4.785
VII.	Koszta gospodarcze zakładu	489.981	20.000	509.981
VIII.	„ „ folwarku	29.796	400	30.196
IX.	„ sanitarne	20.600	—	20.600
X.	„ kancelaryjne	2.400	—	2.400
XI.	„ kapieczne	500	—	500
XII.	„ utrzym. budynków, dróg dojazdowych i urzędzen	33.560	1.110	34.670
XIII.	Podatki z ekwiwalentem i daniny	130	—	130
XIV.	Rozmaite	14.228	—	14.228
XV.	Wydatki z prawa patronatu i konkurencyi wynikłe	120	—	120
XVI.	Spłata pożyczek	108.414	—	108.414
Suma wydatków		1,015.496	21.510	1,037.006
DOCHODY.				
I.	Odsetki od kapitałów i efektów	214	—	214
II.	Dodatki	1.500	—	1.500
III.	Dochody z dóbr	38.621	—	38.621
IV.	Zwroty kosztów leczenia	795.000	—	795.000
V.	Rozmaite	10.600	—	10.600
Suma dochodów		845.935	—	845.935
W porównaniu z wydatkami		1,037.006	—	1,037.006
Okazuje się niedobór		191.071	—	191.071

Na tej podstawie Komisya budżetowa *wnosi*:

„Wysoki Sejm raczy uchwalić powyższy preliminarz krajowego zakładu dla obłąkanych w Kulparkowie na rok 1910“.

Dalej Komisya budżetowa *wnosi* :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

1) *Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby rozważył sprawy zaprowadzenia elektrycznego oświetlenia w krajowym Zakładzie dla obłąkanych w Kulparkowie, jakoteż zaprowadzenia tamże własnego wodociągu i o tem złożył sprawozdanie na najbliższej sesyi sejmowej.*

2) Petycye: l. 3647 Maryi Janikowskiej, l. 3650 Anny Sarneckiej, l. 3740 Anny Sarneckiej, l. 3856 Franciszki Kubrakiewiczowej, l. 4229 Franciszka Mościckiego l. 4309 Zofii Krogulskiej i l. 4311 Maryi Pauk o przyznanie zaopatrzeń, *odstępuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i sprawowania z ewentualnym projektem unormowania zaopatrzeń dla służby nieetatowej.*

3) Petycye: l. 3518 Emilii Neusser, l. 3862 Rozalii Mroczo, l. 4246 Fleszara Antoniego i tow., jakoteż l. 4647 Gustawa Rückemanna i tow. o podwyższenie płac *odstępuje się Wydziałowi krajowemu do załatwienia.*

4) Petycye: l. 3512 Serafiny Wasylów i l. 4305 Michała Uchacz, o uwolnienie od zapłacenia kosztów leczenia, *odstępuje się Wydziałowi krajowemu do załatwienia.*

We Lwowie 5. października 1909.

Przewodniczący :

Piniński.

Sprawozdawca :

Dr. K. Lewicki.

Budżet krajowy na rok 1910.

Rubryka III.

Sprawy zdrowotne.

Krajowy szpital Śgo Łazarza w Krakowie.

(Poz. 8. wydatków i poz. 3 dochodów).

Sprawozdawca poseł Dr. Stan. Jabłoński.

Wydatki	zgodnie z preliminarzem Wydziału kraj.	
	w kwocie	770.346 K
	i dodaniem w rubr. II. wyd. :	
	poz. 23 b) wikt dla 4 postulantek	
	po 450 K.	1.800 K.
	„ 23 c) pranie bielizny postu-	
	lantek po 22 K. 64 h.	90 „
		<u>1.890 K.</u>
	Razem więc wydatki w sumie	772.236 K.
Dochody	zgodnie z preliminarzem Wydziału kraj. w łącznej sumie .	593.259 „

Zarazem Komisya budżetowa wnosi:

Wzywa się Wydział krajowy, aby z możliwie największym pospiechem, zakończył rokowania z c. k. Rządcem co do budowy pawilonu położniczo ginekologicznego w Krakowie, dla pomieszczenia oddziału szpitalnego i c. k. szkoły położnych, wspólnie z kliniką położniczo-ginekologiczną.

Przewodniczący :

Piniński.

Sprawozdawca :

Dr. Jabłoński.

Budżet krajowy na rok 1910.

Rubryka IV.

Dobroczynność.

Pozycja 1 do 38 wydatków.

Sprawozdawca poseł Niezabitowski.

Komisya budżetowa przyjmuje wszystkie pozycye preliminarza Wydziału krajowego, ze zmianami niektórych pozycyj, względnie dodaniem nowych, mianowicie: w poz. 9a, 10b, 21c, 27a, 28a, 33, 34, 35, 36, 37 i 38.

Wobec tego komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wydatki:

		zwyczajne :	nadzwyczajne
Poz. 1.	Dom ubogich i sierót w Krakowie	10.848 K.	—
„ 2.	Zakład św. Józefa dla osieroconych chłopców w Krakowie	2.000 „	—
„ 3.	Towarzystwo Miłosierdzia pod godłem „Opa- trznosc“ we Lwowie	2.400 „	—
„ 4.	Zakład dla osieroconych dziewcząt imienia ks. Józefa Ziemiańskiego w Przemyśle	1.000 „	—
	Do przeniesienia	16.248 K.	—

		zwyczajne : nadzwyczajne :	
	Z przeniesienia	16.248 K	— K.
Poz. 5.	Towarzystwo opieki nad niemowlętami pod wezwaniem „Dzieciątka Jezus“ we Lwowie	400 „	—
„ 6.	Towarzystwo j. w., XII. i XIII. półroczna rata amortyzacyjna pożyczki 65.000 K. dla fundacji domu podrzutków we Lwowie, na budowę zakładu opieki nad niemowlętami pod wezwaniem „Dzieciątka Jezus“ we Lwowie. (Ostatnia rata 1. października 1938)	—	3.575 „
„ 7.	Ryczałt na zasiłki dla ochronek, do rozporządzalności Wydziału krajowego	10.000 „	—
„ 8.	Towarzystwo kolonii wakacyjnej dla dziewcząt we Lwowie	200 »	—
„ 9.	Zarząd główny Towarzystwa pedagogicznego, na lwowską kolonię wakacyjną <i>zasiłek stały</i>	400 „	—
„ 9a)	Ruskie Towarzystwo kolonii wakacyjnych	200 „	—
„ 10.	Towarzystwo imienia św. Salomei, opieki nad wdowami i sierotami we Lwowie	200 „	—
„ 10a)	Zgromadzenie SS. Służebnic Serca Jezusowego w Krakowie	—	200 „
„ 10b)	Zgromadzenie SS. Służebnic Serca Jezusowego we Lwowie — na przytulisko dla sług	—	200 „
„ 11.	Towarzystwo opieki nad sługami im. św. Jadwigi we Lwowie	400 „	—
„ 12.	Zakład staruszek i kalek w Krakowie na Blichu, im hr. Sołtykowej	200 „	—
„ 13.	Komitet „Domu pracy“ na Kazmierzu w Krakowie	1.000 „	—
„ 14.	Zekład imienia św. Jadwigi w Krakowie, <i>stała subwencya</i>	1.200 „	—
„ 15.	Przytulisko Brata Alberta we Lwowie i w Krakowie	10.000 „	
„ 16.	Ks. Siemaszki Kazimierza „Dom schronienia i dobrowolnej pracy, dla opuszczonych i moralnie zaniedbanych chłopców“ w Krakowie	1.600 „	— „
	Do przeniesienia	42.048 K	3.975 K

zwyczajne : nadzwyczajne :

Z przeniesienia . . . . . 42.018 K. 3.975 K.

Poz. 17.	Towarzystwo budowy tanich mieszkań, dla robotników katolickich w Krakowie (VIII. rata z 28-lecia na umorzenie pożyczki 40.000 K. w myśl uchwały sejmowej z 12. lipca 1902)	— „ 1.600 „
„ 18.	Na zasiłki dla weteranów z r. 1831 i dla uczestników powstania z r. 1863, do dyspozycji Wydziału krajowego	4.500 „ — „
„ 19.	Dla księży unitów chełmskich, ich wdówi sierót	2.000 „ — „
„ 20.	I. Towarzystwo głuchoniemych „Nadzieja“ we Lwowie	200 „ — „
„ 21.	Stowarzyszenie opieki nad uwolnionymi więźniami we Lwowie	200 „ — „
„ 21a)	Towarzystwo wzajemnej pomocy dyaków gr.-kat. archidiecezyi lwowskiej	— „ 200 „
„ 21b)	Towarzystwo wzajemnej pomocy dyaków gr.-kat. dyecezyi przemyskiej	— „ 200 „
„ 21c)	Towarz. wzaj. pomocy dyaków gr. k. dyecezyi stanisławowskiej	— „ 200 „
„ 22.	Kongregacja ruska Sióstr Służebniczek w Krystynopolu (do rozporządzalności Wydziału krajowego, w porozumieniu z gr.-kat. Ordynaryatami)	1.000 „ — „
„ 23.	Zgromadzenie S. S. Służebniczek Najśw. Rodziny Maryi w Starej Wsi	— „ 2.000 „
„ 24.	Gminie m. Nowego Sącza, na opłatę odsetek (4%) od pożyczki 400.000 K. zaciągniętej na odbudowanie zniszczonych pożarem budynków miejskich, regulację ulic i inne inwestycje (XV. rata z 20-lecia)	— „ 8.640 „
„ 25.	Gminie m. Mikuliniec, V. rata na opłatę odsetek od pożyczki 20.000 K. zaciągniętej na lat 10, na odbudowanie zniszczonych pożarem budynków miejskich, regulację ulic i inne inwestycje	— „ 502 „
„ 26.	Dla pogorzalców, ryczałt do rozporządzalności Wydziału krajowego	— „ 10.000 „
	Do przeniesienia	49.948 K. 27.317 K.

	zwyczajne :	nadzwyczajne :
Z przeniesienia	49.948 K.	27.317 K.
Poz. 27. Zakład opieki nad opuszczonemi dziećmi w Krakowie (zakład p. Żurowskiej)	— „	1.500 „
„ 27a) Przytulisko dla drobnych sierót, pod opieką św. Józefa we Lwowie, <i>jednorazowo</i>	— „	700 „
„ 28. Komitet kolonii wakacyjnych we Lwowie	200 „	— „
„ 28a) Komitet kolonii wakacyjnych w Krakowie	200 „	— „
„ 29. Zgromadzenie X. X. Redemptorystów w Podgórzu, na budowę kościoła i klasztoru (z przyznanych 10.000 K. V. rata z 5-lecia)	2.000 „	— „
„ 30. Zgromadzenie S. S. Miłosierdzia im. św. Wincentego a Paulo we Lwowie X. i XI. rata umorzenia reszty pożyczki 20.000 K. zaciągniętej w galicyjskiej Kasie oszczędności	1 230 „	— „
„ 31. Zarząd centralny Związku katolickich towarzystw i zakładów dobroczynnych, na umorzenie pożyczki 120 000 K, zaciągnąć się mającej na budowę domu dla wszystkich stowarzyszeń robotniczych katolickich we Lwowie (w myśl uchwały sejm. z 18 marca 1907)	— „	6.300 „
„ 32. Koszta utrzymania ozmaitych osób w zakładach przyjęte na fundusz krajowy w zastępstwie gmin (<i>ryczałtowo</i>)	25.000 „	— „
„ 33. Katolicki Związek kobiet polskich, na tanią kuchnię studencką	— „	800 „
„ 34. Stowarzyszenie Rady opiekuńczej w Krakowie (Opieka nad sierotami)	— „	2.000 „
„ 35. Dom opieki dla dziewcząt we Lwowie	— „	400 „
„ 36. Stankiewiczowa Julia, wdowa po ostatnim czwartaku, <i>jednorazowo</i>	— „	200 „
Do przeniesienia	78.578 K	39.217 K

zwyczajne: nadzwyczajne:

Z przeniesienia	78.578 K.	39.217 K.
„ 37. Towarzystwo dwucentowych wkładek w Przemysłu	200 „	— „
„ 38. Zakład wychowania sierót izraelskich w Krakowie	— „	400 „
Suma wydatków	<u>78.778 K.</u>	<u>39.617 K.</u>
Razem		118.395 K.

czyli o 10.000 K. więcej od preliminarza Wydziału krajowego

Dochodów — rubryka ta niema.

Tem samem załatwione zostały petycje do l. s.: 3934, 3411, 3520, 3363, 3367, 4130, 3787, 4304, 3584, 3886, 4044, 3366, 3536, 3368, 4129, 4287, 4538, 4526, 4468, 4412, 3964, 4425.

Do ryczałtu na zasiłki dla ochronek w poz. 7 odsyła się petycje l. s.: 3369, 3544, 3576, 3578, 3591, 3645, 3607, 3767, 3768, 3787, 3799, 3800, 3884, 4027, 4048, 4171, 4326, 4342, 3735, 3815, 4530, 4479, 4609, 4335, 4333.

Do ryczałtu dla pogorzalców w poz. 26 odsyła się petycje do l. s.: 4150, 3723, 4597, 4301, 4542, 4620, 4670.

I wnioski nagłe do l. s.: 3679, 4054, 4058, 4059.

Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki sejm raczy uchwalić:

Odstępuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i ewentualnego postawienia wniosków: l. s. 3.741 Towarzystwa św. Cyryla w Przemysłu; l. s. 3.904 i 4.312 Towarzystwa opieki nad sługami we Lwowie.

Przechodzi się do porządku dziennego nad petycjami: l. s. 3.362 Komitetu budowy kościoła w Radłowicach; l. s. 3.606 Komitetu budowy kaplicy w Czarnokonicach, l. s. 3.757; Towarzystwa św. Wincentego a Paulo w Jarosławiu; l. s. 3.766 Towarzystwa Przyjaźń w Rzeszowie; l. s. 3.803 Towarzystwa wzajemnej pomocy funkcyonaryuszy autonomicznych w Krakowie; l. s. 3.901 Towarzystwa Przyjaźń w Brzeżanach; l. s. 4.145 Jana Drybłaka w Cieszanowie, l. s. 4.135 Stowarzyszenia św. Zyty w Stanisławowie; l. s. 4.151 Urzędu parafialnego w Koszłakach; l. s. 4.332 Komitetu budowy Kościoła w Żabiu; 4.262 Aliny Bobrowskiej o zapomogę z powodu wyjścia za mąż; l. s. 4.341 Wydziału taniej kuchni w Nowym Sączu; .. s. 4.532 Towarzystwa byłych uczniów gimnazjum dębickiego; l. s. 4.427 Tekli Ba-

czyńskiej; l. s. 4.564 Maryi Kielbusiewiczowej o stypendyum dla syna; l. s. 4.125 Teofili Kulczyckiej, wdowy po gr. kat. parochu o zapomogę; l. s. 4 416 gminy Zambierzów o zasiłek na budowę kościoła.

Odstępuje się Wydziałowi krajowemu do załatwienia petycyę: l. s. 4446 gminy Moszczenicy o przyjęcie na fundusz sierocy kosztów wychowania małoletniej Maryi Bernadzik, l. s. 4669 Koła Panien Polek w Stanisławowie, l. s. 4.329 Wetaliny Kuss o zapomogę.

Lwów dnia 5. października 1909.

Przewodniczący :
Piniński

Sprawozdawca :
Niezabitowski.

Budżet krajowy na rok 1910.

Rubryka V.

Oświata i sztuka.

Dział I. Akademia Umiejętności i Rada szkolna krajowa.

Dział II. Wydatki na publiczne szkoły ludowe.

Poz. 1—7 wydatków i poz. 1—2 dochodów.

Sprawozdawca poseł Kozłowski.

Komisya budżetowa uchwaliła wydatki rubryki V funduszu krajowego „Oświata i sztuka“ poz. 1—7 tudzież 1—2 dochodów według wniosków w preliminarzu Wydziału krajowego zawartych, do zatwierdzającej wiadomości.

Przy poz. 2. dotyczącej poborów Rady szkolnej krajowej wznowiono ponownie sprawę wzmocnienia wpływu wymienionych w art. IV. ustawy z dnia 11. czerwca 1905 L. 4—7 członków Rady szkolnej krajowej.

Tak w pierwszym przez Adama Potockiego i Dietlą postawionym wniosku zorganizowania Rady szkolnej krajowej w r. 1865, jak i później przy ustanowieniu poborów w r. 1868, a wreszcie podczas rozpraw komisji budżetowej nad wynagrodzeniem dla członków Rady szkolnej krajowej (sprawozdanie z dnia 20. listopada 1905) i nad wydatkami 16 członków Rady szkolnej krajowej w r. 1908 poczytano urzędowanie wymienionych w art. IV. ustawy z dn. 11. czerwca 1905 L. 4—7 członków Rady szkolnej krajowej nie tylko jako przygodną czynność kolegialną, ale jako zajęcie stałe, ciągłe i wielką część sił i czasu członków Rady szkolnej krajowej absorbując.

W r. 1868 wyrażono w Sejmie życzenie, ażeby członkowie Rady szkolnej krajowej nie 6 tygodni, ale cały rok swoim urzędowym zajęciom poświęcali.

W r. 1905 proponował Wydział krajowy w sprawozdaniu z 4. lipca 1905 LW. 66.622/905, ażeby znieść stałe pobory członków Rady szkolnej krajowej

i wyznaczyć im jedynie tylko dyety po 10 K za udział w posiedzeniu pełnej Rady, oraz sekcyi.

Wysoki Sejm na wniosek Komisji budżetowej wniosek ten odrzucił, ustanowił dla Rady szkolnej krajowej stałe pobory i przyjął do wiadomości sprawozdanie Komisji budżetowej, w którym komisya rzeczona przypomina wyrażone dawniej przez p. Majera życzenia, aby nietylko inspektorowie, ale i w art. IV. § 4—7 ustawy z 15. lutego 1905 Nr. 39 wymienieni członkowie Rady szkolnej na pełnej Radzie i na sekcyach załatwiali referaty.

Sejm przyjął również do wiadomości wyrażone w r. 1905 a przypomniane w r. 1908 życzenia Komisji budżetowej:

1) Ażeby tak miejscowi jak i zamiejscowi członkowie Rady szkolnej krajowej regularnie brali udział w posiedzeniach sekcyi.

2) Ażeby nietylko inspektorowie, ale i członkowie Rady szkolnej krajowej w art. IV. ustawy z dnia 11. czerwca 1905 wymienieni, przekonywali się osobiście o stanie nauki w szkołach ludowych, średnich i przemysłowych.

Ciągły bowiem kontakt z żywym organizmem szkolnym jest niezbędnie potrzebnym dla ich zawodowej pracy i dla ocenienia przedkładanych przez inspektorów sprawozdań. Podczas rozpraw Komisji w r. 1909 zapytano JWP. Wiceprezydenta Rady szkolnej krajowej, o ile powyższym życzeniom stało się zadość.

Chęć wzmocnienia plenum Rady szkolnej krajowej i rozszerzenia jego zakresu, znalazło wyraz w uchwalonej w r. 1908 rezolucyi, w której Sejm wzywał Radę szkolną krajową, ażeby poczyniła potrzebne zmiany w regulaminie Rady szkolnej krajowej, a mianowicie, ażeby sprawy aprobaty książek szkolnych, dotychczas rozstrzygane w sekcyach, zastrzegła do decyzji pełnej Rady.

Rezolucyi tej dotychczas Rada szkolna nie zadośćuczyniła, ale wybrała osobną Komisję dla rewizyi regulaminu.

Komisya przeto, przypominając powyższe życzenia, wnosi ponownie rezolucyę, żądania powyższe zawierającą.

Podczas rozpraw Komisji wyrażono również w r. 1908 życzenie, ażeby posiedzenie plenum Rady szkolnej krajowej były częstsze i ażeby członkowie jej koniecznym w razie rzadkich posiedzeń pospiechem i brakiem czasu nie byli kępowani w czynnościach swoich i mogli często się zastanawiać nad zasadniczymi potrzebami naszego szkolnictwa.

Z aktów Rady szkolnej wynika, że życzeniu temu stało się zadość.

W r. 1909 bowiem odbyła Rada szkolna krajowa (od 1-go stycznia do września)	6 posiedzeń
w r. 1908	2 "
w r. 1907	4 "
w r. 1906	3 "
w r. 1905 (przed nową organizacją)	12 "
Sekcyja I. dla szkół ludowych odbyła w r. 1909	33 posiedzeń
Sekcyja II. dla szkół średnich	21 "
Sekcyja III. dla szkół przemysłowych	8 "

Zapytywano także w Komisji pana Wiceprezydenta Rady szkolnej, czyli wykonano rezolucyę 2-gą wzywającą Rząd, ażeby zapewnił inspektorom szkolnym dostateczną pomoc fachową w celu umożliwienia inspektorom szkolnym krajowym częstszego zwiedzania szkół.

Rezolucyi uchwalonej przez Sejm w r. 1903 (3), ażeby Rada szkolna krajowa podawała do wiadomości Sejmu ilość szkół corocznie lustrowanych przez inspektorów szkolnych krajowych dotychczas nie wykonała.

W sprawie ustanowienia referentów i pomnożenia sił kancelaryjnych przy c. k. Starostwach uznała Komisya, że pomoc dla inspektorów okręgowych, którzy powinni się przedewszystkiem poświęcić lustracyi szkół a na czynności biurowe i wykazy statystyczne mało mają czasu, jest niezbędną, że zaś obecnie inspektorowie krajowi dostatecznej pomocy nie mają.

Rada szkolna krajowa przedłożyła komisyi akta, z których wynika, że Rada szkolna krajowa żądała jeszcze w piśmie z 13. października 1902 L. 33.415, z 29. maja 1903 L. 1.216, z 28. marca 1904 L. 33.817, wstawienia do preliminarza budżetu państwa skromnej sumy 18.000 w celu powołania w 44, powiatach nauczycieli, którzyby w wolnych od zajęć szkolnych godzinach za 40 K miesięcznie pomagali inspektorom w czynnościach biurowych.

I temu skromnemu żądaniu Ministerstwo oświaty reskryptami z 29. marca 1902 L. 33.817, 28. marca 1904 L. 33.817, 20. czerwca 1904 L. 14.737 i 24. czerwca 1905 L. 23.897 odmówiło i dotychczasowe zupełnie nie wystarczające wydatki na siły kancelaryjne dla inspektorów pokrywa Rada szkolna z przyznaczonego na inne cele wydatku na remuneracye i wsparcia.

Stąd ponawia komisya zesłoroczną rezolucyę.

W myśl wyrażonego w rez. 5. życzenia, zwołała Rada szkolna krajowa konferencyę inspektorów.

Potrzeba powiększenia liczby inspektorów okręgowych i ustanowienia posady drugiego inspektora tam, gdzie tego zachodzi potrzeba, jest nagłąca.

Z naciskiem podnosi Komisya również omówione w sprawozdaniu komisyi o budżecie funduszu szkolnego życzenie, aby stały nadzór techniczny nad budową szkół Rada szkolna krajowa, w porozumieniu z Wydziałem krajowym, jak najprędzej zorganizowała.

Nad pozycyą wydatków na pobory Rady szkolnej krajowej wywiązała się następująca dyskusya:

P. Stefczyk zauważa „iż ciągle jeszcze zdarza się, że władze szkolne zniewalają gminy do większych ofiar na rzecz budowy, lub przebudowy szkoły, anizeli to jest przewidziane w ustawie, która przyznaje gminie prawo żądania, aby krajowy fundusz szkolny pokrył całą resztę potrzebnego na budowę szkoły wydatku, gdy gmina złoży 120% dodatku do podatków; nawet żądanie dostarczenia gruntu pod szkołę nie jest w ustawie uzasadnione lecz gminy do ciężaru tego są już przyzwyczajone. To jednak powinno stanowić ostateczny kres świadczeń ze strony gminy na budowę szkoły i cała reszta wydatku powinna być z krajowego funduszu szkolnego pokrytą. Apeluje tedy p. Stefczyk do p. Wiceprezydenta Rady szkolnej krajowej, aby usunął powody do trafiających się ciągle jeszcze, choć już może rzadszych, narzekañ na wymuszanie od gmin świadczeń, ustawowo nieuzasadnionych. Gdy zaś zasiłek z funduszu krajowych wynosi zwyczajnie znacznie więcej, anizeli wartość świadczeń ze strony gminy, przeto należałoby rozważyć, czy nie byłoby wskazaniem, aby techniczne siły, jakie władze szkolne mają, lub mieć powinny do wykonywania nadzoru nad budową, objęły wprost w zarząd swój samą budowę. Gminy bowiem wiejskie nie rozporządzają ani fachowemi ani administracyjnemi siłami, któreby były uzdolnione do zarządzania budową szkoły, jak to ma miejsce w większych gminach wiejskich, dlatego zbyt często budowa w zarządzie gminy

wykonywana wypada źle i drogo. Gdy jednak objęcie budowy szkół w zarząd kraju jest sprawą, w której różne względy wchodzą w grę, przeto mowca nie proponuje rezolucyi, lecz prosi p. Wiceprezydenta Rady szkolnej krajowej, aby tę myśl wziął pod rozwagę.

Posel Skołyszewski podnosi, że „wiele Rad szkolnych miejscowych w kraju, które uczyniły zadość wymogom ustawowym, złożyły 120% bezpośrednich podatków na cele postawienia budynku szkolnego, oraz nabyły grunt uznany za przydatny na cele szkolne, z którymi władze szkolne przeprowadziły odpowiednie dochodzenia — nie uzyskują ze strony Rady szkolnej krajowej pełnej dopłaty potrzebnej na postawienie budynku szkolnego“.

„Rada szkolna krajowa, wdaje się z poszczególnymi gminami w targi, a władze wykonawcze Rady szkolnej krajowej, c. k. inspektorzy szkolni powiatowi wywierają nacisk na gminy w celu przyjęcia przez nie zmniejszonej dopłaty na cele postawienia budynku szkolnego“.

Rezultatem uzyskania przez gminy zmniejszonej dopłaty na cele postawienia budynków szkolnych, jest przeciążenie budżetów gminnych spłatą pożyczek komunalnych. Obciążenia z tego tytułu przekraczają w niektórych gminach 40% opłacanych rocznych podatków“.

„Rezultatem tej praktyki jest słuszny żal przeciężonej podatkami ludności wiejskiej“.

„Postępowanie to Rady szkolnej krajowej jest tem mniej słuszne, ponieważ obciąża wyłącznie gminy wiejskie, zaś obszary dworskie, które w myśl ustawy krajowej mają w równej mierze przyczyniać się na rzecz budowy szkół, omija“.

Wiceprezydent c. k. Rady szkolnej krajowej, Dembowski, odpowiadając pokrótce na uwagi Szan. pana sprawozdawcy oświadcza, że Rada szkolna krajowa w celu zmiany swego regulaminu wewnętrznego, którego ułożenie w myśl artykułu I. ustawy z 25. lutego 1905 Nr. 39. Dz. u. kr. należy do jej kompetencyi, wybrała komisję złożoną z członków rządowych i autonomicznych, wszystkich sekeyi a komisya ta, której prace wstrzymała nieobecność kilku członków, niebawem spełni swe zadanie. Co do aprobaty ksiązek szkolnych, wypada jednak zauważyć, że traktowanie tych spraw na posiedzeniach plenarnych ze względu na skład Rady szkolnej krajowej rzadszych i mniej ruchliwych może wprawdzie nadać aprobacie w tak liczmem gronie dokonywanej pewnej uroczystej sankcyi, nie da wszakże rękojmi, aby sprawy były w ten sposób lepiej załatwiane, niż na posiedzeniach właściwych sekeyi, w gronie ściślejszem, złożonem z osób mających więcej kompetencyi i doświadczenia do ocenienia danego przedmiotu. Zresztą obrady nad temi sprawami przed wprowadzeniem ich na sekeyę w projektowanej komisyi naukowej, jako złożonej z pedagogów a zasilanej znawcami z poza grona Rady szkolnej krajowej, zapewnia niewątpliwie tym ważnym sprawom najodpowiedniejsze załatwienie.

Należy nadto przypomnieć, że w obradach jednej sekeyi mogą uczestniczyć także członkowie Rady szkolnej krajowej, należący do innej, o ile mają chęć ku temu i okazują dla rzeczy interes; wielu też członków autonomicznych z tej możności często korzysta, a udział w posiedzeniach nawet z głosem doradczym jest bardzo ważny, skoro uchwały przeważnie przychodzą do skutku bez głosowania za zgodą wszystkich, na podstawie wszechstronnego rozpatrzenia sprawy i wysłuchania wszystkich zdań. Tem się też tłumaczy okoliczność, która zadziwiła Szanownego Pana sprawozdawcę przy gruntownem

studowaniu aktów posiedzeń sekcyjnych, mianowicie okoliczność, że te „arkusze sesyjne” są tak lakoniczne, a uchwałę uwidacznia tak często zapisek „zgodnie”. Nie są to bowiem właściwe protokoły, lecz zastępujące je zapiski na podstawie których za śladem uwidocznionej liczby sprawy łatwo przedstawiający ją akt i załatwienie odszukać, uchwała odpowiada zaś tak często wnioskowi dlatego, że stan sprawy i ustalona praktyka zazwyczaj czyni to rzeczą naturalną, a w przypadkach wątpliwych czasem właściwego wniosku z góry niema, lecz wpisuje się go później kiedy już decyzja wyłoniła się z rozprawy.

Żądana przez Wysoki Sejm pomoc fachowa dla inspektorów krajowych istnieje o tyle, że w sekcji I. (dla szkół ludowych) pracował przez ostatnie dwa lata wybitny inspektor okręgowy, który świeżo został mianowany inspektorem krajowym, a na jego miejsce Rada szkolna krajowa zapewne pozyska inną siłę w sekcji II. (dla szkół średnich) zaś dwóch profesorów gimnazjalnych bardzo wydatną pracą dopomaga inspektorom w załatwieniu niezmiernie obfitego materiału biurowego z ich zakresu urzędowania. Nie można zaprzeczyć, że ta pomoc nie zawsze wystarcza, i że zwłaszcza inspektorowie krajowi dla szkół ludowych, doznają znacznych nieraz przeszkód w wizytowaniu większej liczby szkół, zwłaszcza wiejskich. Przeszkodę stanowi tu jednak głównie przewodniczenie przy egzaminach dojrzałości i kwalifikacyjnych egzaminach nauczycielskich, które pochłania wiele tygodni i to w porze najdogodniejszej do odbywania dłuższych podróży wizytacyjnych (maj, czerwiec, październik). Żądanego wykazu szkół zwiedzanych wiceprezydent przypadkiem tylko nie ma pod ręką, miał go na poprzednim posiedzeniu komisji, której zamierzał go przedstawić, sądząc, że wówczas sprawa ta będzie na porządku dziennym.

Inspektorowie okręgowi mają już niejaką pomoc w załatwianiu spraw biurowych, przez przydzielenie nauczycieli zatrudnionych w miejscu, którzy w czasie wolnym od nauki za skromnem wynagrodzeniem wyręczają ich częściowo w tej pracy. Są widoki, że wypłatę tych remuneracji zechce przyjąć skarł państwa oraz, że pomnożenie sił kancelaryjnych przy starostwach przyczyni się również do poprawienia stanu rzeczy w tym względzie.

Żądaniu w zeszłym roku wyrażonemu co do ustanowienia drugiej posady inspektora okręgowego w 6-ciu okręgach stało się w części zadość. W budżecie na rok bieżący znajduje się bowiem pozycja, zapewniająca taką posadę dla czterech okręgów szkolnych. Rada szkolna krajowa nie ustanie też w dalszych staraniach w tym kierunku, celem zabezpieczenia odpowiedniego nadzoru dla szkół ludowych, zarówno pod względem ilości, jak pod względem jakości.

Ustanowienie oddziału budowniczego, względnie stałej fachowej inspekcji dla budowy szkół ludowych bądź przy Radzie szkolnej krajowej, bądź w Wydziale krajowym, byłoby rzeczą niezmiernie pożądaną, celem zapewnienia skuteczności i właściwości akcji budowania szkół z nakładem znacznych fundusów, którymi się obecnie rozporządza i należy pragnąć, aby dały się usunąć trudności, które obecnie stanowi, zwłaszcza brak sił technicznych.

Przyzwalając zasiłki na budowę szkół, Rada szkolna krajowa trzyma się granic wytkniętych uchwałą Wysokiego Sejmu z 30. października 1908 na podstawie sprawdzonych kosztorysów, a pertraktacje w celu uzyskania niżki wygórowanych ponad kosztorys żądań przedsiębiorców zmierzają tylko do tego, aby zapobiedz nadmiernej korzyści prywatnej ze szkodą funduszy zarówno kraju, jak i stron konkurencyjnych.

Musi Wiceprezydent Rada szkolnej krajowej również odeprzeć zarzut szanownego posła Skołyszewskiego, jakoby zeszłego roku na posiedzeniu sejmowym zarzucił pewnym posłom, że mają ludność zapewnieniem, że z pożyczki 10 milionowej gminy mogą otrzymać całą nadwyżkę ponad 120 procent. Stwierdza bowiem, że przedewszystkiem nie przypisywał winy w tej mierze posłom, lecz mówił o tych, którzy w błąd wprowadzają ludność zwodniczymi zapewnieniami, a dalej odnosił to nie do czasu po uchwaleniu pożyczki dziesięcioletniej ale właśnie do czasu przed zapewnieniem tych funduszy, kiedy przyznanie naraz wszystkim gminom, pragnącym budować szkoły, całego zasiłku ustawowego było wręcz niemożliwe, wobec szczupłej dotacyi na ten cel w budżecie krajowym przeznaczonej.

Na powyższych podstawach Komisya budżetowa wnosi:

I. Wstawić zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego:

Dochody poz. 1—7 w łącznej sumie	23,177.692 K
Wydatki poz. 1—2	4,059.580

II. Komisya budżetowa przedstawia Wysokiemu Sejmowi następujące *rezolucye do uchwały*:

1) *Sejm wzywa ponownie Radę szkolną krajową, ażeby poczyniła potrzebne zmiany w regulaminie Rady szkolnej krajowej, a mianowicie, ażeby sprawy aprobaty ksiąg szkolnych dotychczas rozstrzygane w sekcjach, zastrzegła do decyzji pełnej Rady.*

2) *Sejm ponownie wzywa c. k. Rząd, ażeby zapewniając inspektorom szkolnym krajowym dostateczną fachową pomoc umożliwił im częstsze zwiędzanie szkół.*

3) *Sejm wzywa ponownie Radę szkolną krajową, aby podawała do wiadomości Sejmu ilość szkół corocznie lustrowanych przez inspektorów szkolnych krajowych.*

4) *Sejm wzywa ponownie c. k. Rząd, ażeby ustanowieniem referentów i pomnożeniem sił kancelaryjnych przy c. k. starostwach, zapewnił inspektorom okręgowym dostateczną pomoc i umożliwił im w ten sposób częstsze lustracje szkół.*

5) *Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby w preliminarz budżetu na rok 1911 wstawił place potrzebne w celu ustanowienia posady drugiego inspektora dla tych powiatów w których tego zachodzi potrzeba.*

6) *Sejm wzywa ponownie Radę szkolną krajową, aby w porozumieniu z Wydziałem krajowym zastanowiła się nad utworzeniem stałego oddziału budowniczego dla budowy szkół bądźto przy Wydziale krajowym, bądźto przy Radzie szkolnej krajowej.*

III. Petycje:

Nr.	4298	Siostr Felicyanek o subwencyę na budowę internatu.
	3177	
Nr.	3896	
	2840	
Nr.	3498	
	2496	
Nr.	3530	Kuratori internatu św. Stanisława w Tarnowie o subwencyę na budowę internatu.
	2328	
Nr.	3633	
	2626	

- Nr. $\frac{4743}{3527}$ Komitetu internatu dla uczniów seminaryum nauczycielskiego w Zaleszczykach o subwencyę na budowę internatu.
- Nr. $\frac{3784}{2739}$ Sióstr Bazylianek z Przemyśla o zasiłek z funduszu na budowę internatów w celu częściowego spłacenia długu, zaciągniętego na kupno domu dla internatu.
- Nr. $\frac{4614}{3426}$ Komitetu internatu dla uczniów seminaryum nauczycielskiego w Stanisławowie o subwencyę na zakupno gruntu i na koszt budowy.
- Nr. $\frac{4677}{3473}$ Wydziału Towarzystwa opieki nad internatem im. Piramowicza o zasiłek na budowę internatu.
- Nr. $\frac{3474}{2482}$ Stowarzyszenia internatu dla uczniów c. k. sem. naucz. męskiego o subwencyę na rozszerzenie budynku zakładowego.
- Nr. $\frac{3633}{2623}$ Kuratorji internatu św. Stanisława w Tarnowie o udzielenie zasiłku na budowę internatu.
- Nr. $\frac{31418}{101461}$ Maryi Magdaleny Borowskiej generałowej przełożonej Zgromadzenia Sióstr Felicjanek o subwencyę dla utrzymania nowicyatu dostarczającego krajowi nauczycielek.
- Nr. $\frac{3662}{2624}$ Kuratorji internatu św. Stanisława w Tarnowie.
- Nr. $\frac{3475}{2483}$ Stowarzyszenia internatu dla uczniów seminaryum nauczycielskiego w Krakowie.
- Nr. $\frac{3502}{2500}$ Stanisławy Lenkiewicz ksieni Panien Benedyktynek w Krakowie.
- Nr. $\frac{3531}{2529}$ Siostry Maryi Rafaeli Lubowidzkiej, przełożonej Sióstr Nazaretanek.
- Nr. $\frac{4615}{3427}$ Komitetu internatu św. Stanisława Kostki w Stanisławowie.
- Nr. $\frac{4540}{3374}$ Towarzystwa Opieki nad wychowañcami w seminaryum w Kętach.
- Nr. $\frac{4528}{3359}$ Komitetu Towarzystwa Opieki nad internatem dla uczniów c. k. seminaryum nauczycielskiego w Tarnopolu.
- Nr. $\frac{4616}{3428}$ Komitetu internatu dla uczniów c. k. seminaryum nauczycielskiego w Zaleszczykach.
- Nr. $\frac{4252}{3132}$ Sióstr Felicjanek we Lwowie.
- Nr. $\frac{4090}{2977}$ Włodzimierzy Filewiczowej, przełożonej internatu dziewcząt we Lwowie
- Nr. $\frac{4676}{3472}$ Wydziału Towarzystwa opieki nad internatem im. Piramowicza.
- Nr. $\frac{4682}{3478}$ Kuratorji internatu św. Józefa w Tarnowie.

- Nr. $\frac{3783}{2738}$ Sióstr Bazylianek w Przemyślu.
- Nr. $\frac{4149}{3038}$ Filii Proświty w Stanisławowie.
- Nr. $\frac{4316}{3145}$ }
 Nr. $\frac{4315}{3194}$ } Siostry Magdaleny Humeniuk, przełożonej internatu „Marya” w Stanisławowie

odstepuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i ewentualnego urzędnienia w granicach przyzwolonych w rubryce V. poz. 6 i 7.

We Lwowie, dnia 9. października 1909.

Przewodniczący:
Piniński.

Sprawozdawca
Kozłowski.

Budżet krajowy na rok 1910.

Do rubr. V. poz. 3. wydatków i poz. 1. dochodów funduszu krajowego.

Sprawozdanie

Komisji budżetowej z preliminarza krajowego funduszu szkolnego na r. 1910.

Sprawozdawca p. **Włodzimierz Kozłowski.**

Wysoki Sejmie!

Wydatki funduszu szkolnego krajowego na r. 1910 przyjmuje Komisya zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego w kwocie	20,787.810 K
czyli o	1,757.208 K <i>więcej</i>
od wydatków prelinowanych na r. 1909 a o	1,667.320 K <i>więcej</i>
od rzeczywistych wydatków z r. 1908.	
Suma na r. 1910 prelinowana jest	19 razy <i>większą</i>
od sumy wydatków gmin i funduszu szkolnego w r. 1868, o	8 razy <i>większą</i>
od wydatków w r. 1880, o 14,012.158 K, czyli około	3 razy <i>większą</i>
od obliczonych na nowej podstawie wydatków funduszu szkolnego krajowego w r. 1896 o 11,569.505 K, czyli około	2·3 razy <i>większą</i>
od wydatków z r. 1900, o 7,566.272 K, czyli około	57% <i>większą</i>
od wydatków z r. 1905, o 1,757.208 K, czyli około	8·4% <i>większą</i>
od wydatków prelinowanych na r. 1909.	

Komisya wnosi, ażeby tak wydatki jak i dochody przyjąć według wniosków Wydziału krajowego, nie czyniąc w sumie ogólnej żadnej zmiany. Zmianę uczyniła Komisya jedynie tylko w rozdziale kwoty ogólnej na wydatki zwyczajne i nadzwyczajne,

a mianowicie przyjęła Komisya wydatki zwyczajne w kwocie	20.709.874 K
o	6.400 K
<i>niższej</i> od preliminarza Wydziału krajowego,	
a wydatki nadzwyczajne w kwocie	77.936 K
czyli o	6.400 K
<i>wyższej</i> od preliminarza Wydziału krajowego.	

W moc zeszlórocznej uchwały Komisji bowiem (str. 34 Sprawozdania Komisji budżetowej z 5 października 1908), jednorazowe dary z łaski dla byłych nauczycieli i wdów po nauczycielach (Rubryka IV, pozycja 16 b. str. 34. preliminarza funduszu szkolnego), przeniosła Komisya z rubryki wydatków zwyczajnych do nadzwyczajnych.

Dochody przyjęła Komisya zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego w kwocie	3,667.709 K
o	53.545 K
<i>wyższej</i> od dochodów prelininowanych na r. 1909	
o	215.171 K
<i>niższej</i> od rzeczywistych dochodów z r. 1908	
o 820.708 K, czyli około	29%
<i>wyższej</i> od dochodów z r. 1896,	
o 415.625 K, czyli około	13%
<i>wyższej</i> od dochodów z r. 1900,	
a o 40.316 K, czyli około	1%
<i>niższej</i> od dochodów z r. 1905,	

Niedobór będzie wynosił według wniosków Komisji, zgodnie z wnioskami Wydziału krajowego	17,120.101 K
czyli o	1,703.663 K
<i>więcej</i> od prelininowanego niedoboru na r. 1909,	
o	1,882.491 K
<i>więcej</i> od rzeczywistego niedoboru z r. 1908,	
o	4 razy <i>większy</i>
od niedoboru z r. 1896,	
o	3 razy <i>większy</i>
od niedoboru z r. 1900,	
a o	79% <i>większy</i>
od niedoboru z r. 1905.	

Suma wszystkich wydatków (t. j. wydatków funduszu szkolnego krajowego, funduszu okręgu miasta Lwowa, funduszu szkolnego emerytalnego i funduszy szkolnych miejscowych na szkoły ludowe wynosiła	23,395.660 K
czyli	2 3 razy <i>więcej</i>
aniżeli w r. 1896,	
o	2 razy <i>więcej</i>
aniżeli w r. 1900,	
a o	95% <i>więcej</i>
aniżeli w r. 1905.	

Rozpatrując cele, na które przeznaczono wydatki szkolne w świetle dotychczasowych rezultatów na podstawie cyfr w sprawozdaniu Rady szkolnej z roku 1907/8 zawartych, widzi w nich Komisya cały szereg objawów pomysłnych, w innych znów spostrzega normalny wzrost, nie może jednak także i przemilczeć i takich cyfr, które niejednokrotnie z powodów od Rady szkolnej niezawisłych niepomysłnie się przedstawiają.

W pierwszym rzędzie postawić należy liczbę szkół w ogóle	5035 szkół
czyli o	2·2 <i>więcej</i>
aniżeli w r. 1870,	
o	68% <i>więcej</i>
aniżeli w r. 1877/8,	
o	45% <i>więcej</i>
aniżeli w r. 1887/8,	
o	19% <i>więcej</i>
aniżeli w r. 1897/8,	
o	13% <i>więcej</i>
aniżeli w r. 1903/4.	

Zwiększenie ogólnej liczby szkół w r. 1907/8 wynosi	133
a zatem jest	2 do 5 razy <i>wyższe</i>
od najniższej i najwyższej cyfry rocznego zwiększenia liczby szkół w latach 1891/2—1900/1,	
o	2 razy <i>wyższe</i>
od rocznego zwiększenia w latach 1901/2 i 1902/3	
o	40% <i>wyższe</i>
od rocznego zwiększenia w latach 1903/4—1905/6	
a o	15% <i>wyższe</i>
od rocznego zwiększenia w r. 1906/7.	

O wiele ważniejszą jednak od ogólnej liczby szkół, jest liczba szkół zorganizowanych czynnych, w których odbywa się nauka.

Liczba ta wynosiła od w r. 1907/8	4845
Od r. 188/9 przeto przybyło szkół czynnych	1507
od r. 1897/8	1176
od r. 1903/4	546

Roczne zwiększenie się liczby szkół czynnych wynosiło w roku 1907/8	145
a więc było	14 do 29 razy
<i>większe</i> od rocznego zwiększenia w latach 1891/2, 1894/5, 1895/6,	
o	4 razy <i>większe</i>
od zwiększenia w r. 1892/3,	
o	2 razy <i>większe</i>
od rocznego zwiększenia w latach 1897/8, 1899/900, 1900/1,	
o	20% do 43% <i>większe</i>
od zwiększenia w latach 1901/2, 1903/4, 1904/5 i 1905/6.	
a o	3% do 14% <i>mniejsze</i>
od rocznego zwiększenia w latach 1889/90, 1898/9 i 1906/7.	

Dodać należy, że w r. 1893/4 liczba szkół czynnych zmniejszyła się o 31 szkół, a w r. 1896/7 nie było żadnego zwiększenia.

Cyfry ostatnich lat uwidoczniają szybsze tempo w uruchomieniu szkół, dzięki staraniom Sejmu o budowę nowych szkół i większemu przyplwowi nauczycieli.

Liczba gmin bez szkoły wynosiła w r. 1897/8	625
a więc od r. 1901/2 ubyło	437
gmin nie należących do zakresów szkolnych.	

Ubytek liczby gmin bez szkół wynosił w r. 1907/8 . . . . . 111 szkół
 a przeto był o 2 razy *większym* od rocznego ubytku w latach 1902/3 i 1906/7
 o blisko . . . . . 3 razy *większym*
 od rocznego ubytku w r. 1905/6
 o . . . . . 37% *większym*
 od rocznego ubytku w r. 1902/3,
 a o . . . . . 5% *większym*
 od rocznego ubytku w r. 1903/4.

Spodziewać się trzeba, że wyższe kwoty zaasygnowane z 10-milionowej pożyczki i zwiększona frekwencja w seminariach nauczycielskich wpłyną na znacznie większy ubytek liczby gmin bez szkół w latach następnych.

Powitać również się godzi z zadowoleniem znaczny wzrost nauczycieli z formalną kwalifikacją, których ogólna liczba wynosiła:

w r. 1907/8	11876
a więc od r. 1892/3 przybyło	6864 nauczycieli
z formalną kwalifikacją	
od r. 1897/8	5805
od r. 1903/4	2825

Roczne zwiększenie w r. 1907/8 wynosiło 967
 a więc było . . . . . 7 razy *większym*
 aniżeli w r. 1893/4

o . . . . . 161% do 262% *większe*
 aniżeli w czterech latach 1896/7, 1897/8, 1898/9, 1899/900,
 o . . . . . 36% do 121% *większe*
 aniżeli w siedmiu latach 1900/1, 1901/2, 1902/3 1903/4, 1904/5, 1905/6 i 1906/7.

Dodać trzeba, że w r. 1894/5 ubyło 978 nauczycieli z formalną kwalifikacją.
 Bez formalnej kwalifikacji było w r. 1896/7 nauczycieli 763
 a więc w porównaniu z r. 1897/8 ubyło . . . . . 400 nauczycieli
 bez formalnej kwalifikacji
 w porównaniu z r. 1903/4 268

Roczny ubytek nauczycieli w r. 1907/8 wynosił . . . . . 155 nauczycieli,
 a zatem był o 3 do 4 razy *większym*, aniżeli w dwóch latach 1897/8 i 1898/9,
 o . . . . . 10 razy *większym*
 od ubytku w r. 1902/3,
 a o . . . . . 78% do 134% *większym*
 od ubytku w czterech latach 1899/900, 1900/1, 1901/2, 1906/7.

Dla lepszego wyjaśnienia tej cyfry przypomnieć należy, że w pięciu latach 1893/4, 1894/5, 1895/6, 1897/8, 1898/9 nie tylko nie było ubytku nauczycieli bez kwalifikacji, ale że roczny przybytek ich obracał się pomiędzy 82 do 116 nauczycieli, a w trzech latach 1903/4, 1904/5 i 1905/6 pomiędzy 18 a 44 nauczycieli.

A oprócz ubytku podniesiono w Komisji postępowania podniesienia wykształcenia nauczycieli bez formalnej kwalifikacji przez urządzenie kursów wakacyjnych.

Z zestawienia wzrostu liczby ubytku nauczycieli bez formalnej kwalifikacji z wzrostem liczby nauczycieli z formalną kwalifikacją okazuje się wpływ polepszenia bytu nauczycieli wskutek nowej w r. 1907 uchwalonej ustawy. Nie tylko bowiem w seminariach frekwencja się zwiększyła, ale także i mniej niż dawniej młodych ludzi po ukończeniu seminariów idzie do innych zawodów.

Ilość nauczycieli religii mających systemizowane posady wynosiła:
 w r. 1907/8 163,

a więc od r. 1894/5 zwiększyła się o	44	nauczycieli
od r. 1897/8 o	25	"
a od r. 1903/4 o	19	"
Roczne zwiększenie wynosi w r. 1907/8	7	"

W latach 1895/6, 1896/7, 1898/9, 1899/900, 1903/4, 1905/6, 1906/7 obraca się zwiększenie pomiędzy liczbami 3 a 13 nauczycieli. Jeśli się jednak uwzględni, że w latach 1897/8, 1900/1, 1902/3, 1904/5 zmniejszała się rocznie liczba nauczycieli o 1—11, i tegoroczne średnie zwiększenie powitać należy jako postęp, i przy tej sposobności wyrazić nadzieję, że uchwalona dnia 2. listopada 1908 r. ustawa wpływa na znaczne zwiększenie liczby tak stałych nauczycieli religii jak i nauczających za remuneracją.

Liczba zastępców nauczycieli religii wynosiła 183, a więc od r. 1894/5 wzrosła o	146	nauczycieli,
od r. 1897/8 o	121	"
od r. 1903/4 o	27	"

Roczne zwiększenie liczby zastępców nauczycieli religii w r. 1907/8 wynosiło 9 nauczycieli, w czterech latach 1898/9, 1900/1, 1902/3, 1903/4 obracało się pomiędzy 20 a 26, a w sześciu latach 1895/6, 1896/7, 1897/8, 1901/2, 1904/5, 1905/6 pomiędzy 7 do 13. W dwóch latach 1899/900 i 1906/7 zmniejszała się ich liczba o 5—6 nauczycieli.

Łość nauczycieli religii pobierających remunerację wynosiła w r. 1907/8	344	
czyli w porównaniu z r. 1894/5 zwiększyła się o	241	nauczycieli
w porównaniu z r. 1897/8	153	"
a w porównaniu z r. 1903/4 o	53	"

Roczny wzrost nauczycieli nauczających za remuneracją wynosił w r. 1907/8 2 nauczycieli, a zatem był znacznie mniejszym, aniżeli w latach poprzednich 1894/5—1906/7, w których roczne zwiększenie się ich liczby obracało się pomiędzy 3—49 nauczycieli.

Natomiast zwiększyła się znacznie liczba nauczycieli nauczających z urzędu duszpasterskiego, która wynosiła w r. 1907/8 2917

Mimo zwiększenia się liczby w roku ostatnim zawsze jednak nie bez żalu zanotować przychodzi, że od r. 1894/5 ubyło nauczycieli religii nauczających z obowiązku duszpasterskiego pomimo zwiększenia się liczby szkół o	363
od r. 1897/8	221
od r. 1903/4 przybyło ich	70

Roczne zwiększenie się liczby nauczycieli religii nauczających z urzędu duszpasterskiego wynosiło w r. 1907/8 o . . . . . 68 nauczycieli, a więc było o blisko 2 razy *większem*, aniżeli w r. 1906/7, o 8 razy *większem*, aniżeli w r. 1903/4, o 45% do 52% *mniejszym*, aniżeli w dwóch latach 1897/8 i 1901/2, a o 188% *mniejszym*, aniżeli w r. 1899/900.

Chociaż zwiększenie w porównaniu z rokiem ostatnim nie było zbyt wielkiem, cieszyć się z niego należy tembardziej, ile że w latach 1894/5 i 1895/6 ubytek nauczycieli religii nauczających za remuneracją obracał się pomiędzy 119 a 147, w latach 1898/9 i 1904/5 pomiędzy 1 a 3, a w r. 1900/1, wynosił 44, a w r. 1902/3 doszedł do liczby 596.

Wśród obrad nad tym przedmiotem przypominano w Komisji uwagi zawarte w zeszłorocznym sprawozdaniu Komisji, uzasadniające potrzebę ustnej konferencji z Episkopatem w celu naglącej zmiany podręczników, a przedewszystkiem katechizmu, jak również i uregulowania tak nadzoru nad nauką religii, jak i wykonania ustawy dnia 8. listopada 1908 r. uchwalonej.

Liczba klas czynnych wynosiła w r. 1907/8	12.382
a więc od r. 1898/9 przybyło	7.165
klas czynnych, od r. 1903/4	2.375
Wzrost klas czynnych w r. 1907/8 wynosił	495
a więc	3 razy <i>więcej</i> ,
aniżeli w r. 1899/900,	
o	66% <i>więcej</i> ,
aniżeli w r. 1901/2	
o	31% — 76% <i>mniej</i> , aniżeli w latach 1901/2, 1902/3, 1903/4, 1904/5, 1905/6 i 1906/7.

Liczba klas nadetatowych w pospolitych szkołach ludowych wynosiła	3.799
a zatem od r. 1897/8 przybyło	2.396
klas czynnych nadetatowych, od r. 1903/4.	1.243 klas.

Roczny wzrost klas czynnych nadetatowych wynosił w r. 1907/8	536
a więc	3 do 7 razy <i>więcej</i> ,
aniżeli w latach 1895/6, 1896/7, 1897/8, 1898/9, 1899/1900, 1900/1, 1904/5;	
a o	24% do 111% <i>więcej</i> , aniżeli w latach 1901/2, 1902/3, 1903/4, 1905/6 i 1906/7.

Liczba szkół nieczynnych wynosiła w r. 1907/8	190,
a więc ubyło szkół nieczynnych od r. 1897/8	290
od r. 1903/4	49.

Roczne zmniejszenie się o 12 szkół w r. 1907/8 jest wprawdzie o wiele *mniejszym*, aniżeli w latach 1897/8, 1900/1, 1901/2, 1902/3, 1903/4, 1904/5 i 1905/6, w których zmniejszenie obracało się pomiędzy 19 a 34 szkół nieczynnych,
a o 9 razy *mniejszym*, aniżeli w r. 1898/9.

Przeciwstawić je jednak należy zwiększeniu szkół nieczynnych w r. 1906/7 o 12, a w latach 1892/3, 1893/4, 1895/6, 1896/7 o 26—43 szkół.

A ponieważ Komisya od szeregu lat z naciskiem podnosiła naglące zadanie uruchomienia szkół w tych gminach, w których jest budynek, a szkoła jest nieczynną jedynie tylko z powodu braku nauczycieli, z radością stwierdza, że z powodu braku nauczyciela tylko jedna szkoła jest nieczynną, a więc od r. 1894/5 ubyło szkół nieczynnych z powodu braku nauczyciela

	215
od r. 1897/8	200
od r. 1903/4	26.

Na utrzymaniu tego stanu zależy tembardziej, ileże po znacznych ofiarach czynionych przez gminy na rzecz szkoły, wzbudzało zniechęcenie do oświaty, gdy budynek szkolny czasem latami stał pustką.

Wzrost liczby dzieci zapisanych na naukę dopełniającą w szkołach publicznych wynosił w r. 1907/8

	364,
a więc zwiększył się	2 razy
w porównaniu do r. 1903/4 i 1906/7 o	33% do 44% <i>więcej</i> od r. 1904/5 i 1905/6, a o 46% do 71% <i>mniej</i> , aniżeli w latach 1900/1, 1901/2, 1902/3.

W r. 1907/8 uczęszczało na naukę dopełniającą do publicznych szkół ludowych . . . . . 158.391 dzieci
czyli o . . . . . 56.440 „
więcej, aniżeli w r. 1897/8, a o . . . . . 15.225 „
więcej, aniżeli w r. 1903/4.

Po zawartych w poprzednich sprawozdaniach Komisji licznych ubolewaniach nad nieregularną frekwencją na naukę dopełniającą, wskazać na to należy, że procent liczby zapisanych a nie uczęszczających dzieci na naukę dopełniającą wynosił w r. 1907/8 . . . . . 7.55%,
a przeto w porównaniu z latami 1903/4, 1904/5, 1905/6 i 1906/7, w których się obracał pomiędzy 7.7% a 9.74%, ciągle się zmniejsza.

Idąc śladem dawniejszych sprawozdań tak w pierwszym rzędzie do tego powołanej Komisji szkolnej, jak i Komisji budżetowej i powołując się na uzasadnienie w sprawozdaniu Komisji budżetowej z preliminarza na r. 1909 (str. 7.) zawarte, zwróciła Komisya ponownie uwagę Rady szkolnej na niedostatki nauki dopełniającej, na szczególną jej ważność i na potrzebę reorganizacji tejże nauki, oraz zmiany podręczników.

W rzędzie cyfr, dotyczących wykonania przymusu szkolnego, wskazać należy na znaczne zmniejszenie się liczby orzeczeń, skazujących na karę aresztu. Liczba ich w r. 1906/7 wynosiła 12.302, była zatem znacznie *mniejszą* od ich liczby w całym okresie 1903/4—1906/7, w którym obracała się pomiędzy 13.062 a 24.550. Była natomiast wyższą, aniżeli w latach 1899/900 do r. 1902/3, w których liczba ta wynosiła 9.253 do 11.317 orzeczeń. W zmniejszeniu się liczby orzeczeń skazujących na karę aresztu, jest dowód, że coraz mniej wypadków, w których powodem konieczności zastosowania środków karnych jest uporczywa zła wola, że zaś z drugiej strony władze nie odwołują się do tak surowych środków, jak kara aresztu bez niezbędnej potrzeby.

Roczne zmniejszenie się liczby orzeczeń, skazujących na karę aresztu, wynosiło w r. 1907/8. . . . . 1.960,
było zatem . . . . . 3.4 razy
większem, aniżeli w r. 1906/7,
o . . . . . 4 razy
mniejszym, aniżeli w r. 1905/6,
o 42%
mniejszym, aniżeli w r. 1899/900,
a o 28%
mniejszym, aniżeli w latach 1899/900 i 1901/2.

W latach 1900/1, 1902/3, 1903/4, 1904/5 nie było wcale zmniejszenia, ale zwiększenie obracało się pomiędzy 1.705 a 11.538 orzeczeń.

Liczba niewykonanych orzeczeń skazujących na karę aresztu, która w r. 1907/8 wynosiła 963,
była *mniejszą* od 980 do 2.837 wynoszącej liczby niewykonanych orzeczeń w latach 1904/5—1906/7, *większą* natomiast od odnośnych liczb z r. 1899/900—1903/4, które się obracały pomiędzy 217 a 860.

Liczba orzeczeń, skazujących na kary pieniężne, dowodzi znacznie ściślejzego wykonywania przymusu szkolnego.

Liczba ta wynosiła 108.615,
była zatem najwyższą z rzędu z odnośnych liczb w latach 1898/9—1906/7, które się pomiędzy 55.163 a 79.463 obracały.

Roczne zwiększenie się liczby orzeczeń, skazujących na kary pieniężne, wynosiło 27.217,

było zatem w porównaniu do lat 1898/9, 1900/1, 1903/4, 1904/5, 1906/7, w których się odnośne cyfry pomiędzy 1.254 a 23 054 orzeczeń obracały, wyższem. W latach 1899/900, 1901/2, 1902/3, 1905/6 nie ma wcale zwiększenia liczby orzeczeń, ale zmniejszenie obraca się pomiędzy 4.089 a 5.843.

Liczba wykonanych orzeczeń, skazujących na kary pieniężne, ... 67.766
 wynosząca, jest również wyższą od obracających się pomiędzy 36.119 a 48.999 odnośnych cyfr z całego okresu 1898/9 do 1906/7.

Roczne zwiększenie się liczby wykonanych orzeczeń wynosiło w r. 1907/8 . . . . . 17.237,
 a zatem było znacznie wyższem od obracających się pomiędzy 737 a 9.327 odnośnych cyfr z lat 1898/9, 1899/900, 1900/1, 1902/3, 1904/5, 1905/6, 1906/7.

W latach 1901/2 a 1903/4 nie było wcale zwiększenia liczby wykonanych orzeczeń, ale zmniejszenie tejże liczby o 372 do 5.983 orzeczeń.

Wzrost liczby orzeczeń musi się przyczynić do zwiększenia frekwencji jednak jedynie tylko pod tym warunkiem, że władze orzeczenie wykonają dość szybko. Orzeczenia rzucone nie mają bowiem charakteru kary, ale środka pedagogicznego, mającego skłonić rodziców do regularnego posyłania dzieci do szkoły. A zatem spóźnione zastosowanie tego środka nie odpowiada jego celowi. Stąd też i Komisya szkolna i Komisya budżetowa kilkakrotnie zalecały przyspieszenie wykonania orzeczeń. Niestety rezultat pod tym względem pozostawia wiele do życzenia.

Liczba nie wykonanych orzeczeń wynosiła w r. 1907/8 zawsze jeszcze 40.849.

Procent wykonanych orzeczeń w stosunku do ogólnej liczby cyfry wydanych orzeczeń wynosił jedynie tylko . . . . . 62·38%.

Procent niewykonanych orzeczeń skazujących na kary pieniężne w stosunku do ogólnej liczby wydanych orzeczeń wynosi jeszcze zawsze . . . . . 37·52%

Ponieważ w roku 1906/7 procent wykonanych orzeczeń skazujących na kary pieniężne wynosił 62 04%

a procent niewykonanych . . . . . 37·96%

a więc stwierdzić można tylko bardzo nieznaczne polepszenie.

Niezbyt wysoki wzrost również okazuje się z porównania procentu wykonanych orzeczeń w r. 1907/8 z odnośnymi liczbami z r. 1898/9, 1900/1, 1901/2 i 1904/5, w których rzucony procent obracał się pomiędzy 56% a 61%.

Jeśli się natomiast porówna procent wykonanych orzeczeń z roku 1907/8 z odnośnymi procentami lat 1899/900 i 1902/3, które wynoszą 65% do 68%, okazuje się w r. 1897/8 zmniejszenie.

Kwota kar pieniężnych, na które skazano rodziców w celu wykonania przymusu szkolnego wynosiła . . . . . 137.014 K

była przeto wyższą od kwot odnośnych w latach 1898/9—1905/6, które obracały się pomiędzy 81.227 K a 126.846 K, niższą natomiast od 137.614 K wynoszącej kwoty odnośnej z r. 1896/7. Zwiększenie tej kwoty w stosunku do lat 1898/9—1905/6 można jedynie tylko pod tym warunkiem z zadowoleniem przyjąć do wiadomości, że przypuszczać należy, iż ono jest wynikiem zwiększenia się liczby orzeczeń skazujących a nie wzrostu wysokości poszczególnych kar. Wysokość kar zastosowaó bowiem należy do stanu zamożności ludności, a dawniejsze sprawozdania Komisji zawierają dowód, że w bogatszych od Galicji krajach wymierzają znacznie mniejsze kary za nieposyłanie dzieci do szkoły. Fakt, iż tak często należy dopiero za pomocą kar zniewalać dzieci do uczęszczania do szkoły, jest sam w sobie rzeczą smutną. A o ile zniesienie kar, które porusza sprawozdanie z 20. października 1908 Komisji szkolnej z r. 1908 byłoby obecnie przedwczesnem, o tyle należałoby wziąć pod rozwagę,

czyliby w myśl uwag w sprawozdaniu Komisji szkolnej zawartych, nie należało zaprowadzić za wzorem Bukowiny premiovanie dzieci pilnie do szkoły uczęszczających? Najskuteczniejszym środkiem jednak jest wzmocnienie zaufania do szkoły i do jej użytku w kołach rodziców, a to w przeważnej mierze zależy od nauczyciela.

Z poszczególnych okolic doszły Komisję skargi na niektóre niedokładności przy zapisach, które w niektórych szkołach, równie jak i ewidencya frekwencji odbywają się szablonowo. Przy zupełnym zaniku, jaki w wielu miejscowościach okazuje działalność Rad szkolnych miejscowych w rzędzie zapisanych dzieci jest wiele takich, które z powodu ciągłych ułomności fizycznych w nauce szkolnej udziału brać nie mogą. Przy zapisach przyczyny uwalniające dzieci częstokroć albo pomijano, albo za uwolnieniem Rada szkolna miejscowa długo zwlekała. Ewidencję dzieci, które nieuczęszczają do szkoły prowadzi nauczyciel; sprawdzać jednak podane przez nauczyciela przyczyny nieuczęszczania przed przedłożeniem inspektorowi wykazu, na podstawie którego rodziców skazują na kary, jest niewątpliwie według okólnika Rady szkolnej krajowej z 29. sierpnia 1895 L. 453 de jure zadaniem obeznaney ze stosunkami miejscowymi Rady szkolnej miejscowej de facto jednak w wielu miejscowościach Rada szkolna miejscowa zadania tego nie spełnia. Zdarza się też niekiedy, że nauczyciel nie tylko w wypadkach, w których rodzice zaniedbują usprawiedliwić przyczyn uniemożliwiających uczęszczanie do szkoły bez indywidualizowania tychże przyczyn i ocenienia ich słuszności albo nawet z przemilczeniem ich szablonowo sporządzony spis nieobecnych przesła inspektorowi. A wskutek tego obok rodziców, którzy dzieci do szkoły posłać nie chcieli i słusznie na karę zasługują, skazują na kary i rodziców takich dzieci, które bądź to z powodu choroby, bądź to z powodu ubóstwa, bądź to z powodu odległości od szkoły, albo też z powodu częstych przerw komunikacyi do szkoły uczęszczać nie mogą.

Wprawdzie rodzice niesłusznie w wykazie winnych zamieszczeni mają sposobność do wytłumaczenia się przed inspektorem, który w licznych wypadkach karę znosi, naraża ich to jednak na znaczne koszta podróży i stratę czasu.

Ażeby niedogodności podobnych, których Komisya wcale nie generalizuje w przyszłości uniknąć, należałoby zwrócić uwagę Rad szkolnych okręgowych na potrzebę staranniejszego prowadzenia liczby zapisanych i uczęszczających do szkoły dzieci.

Wzrost kwoty dochodów z grzywien za nieposyłanie dzieci do szkoły ma tę dobrą stronę, że wskutek przeznaczenia uzyskanych ztąd funduszy na odzież i przybory szkolne dla biednych uczniów ułatwia się im uczęszczanie do szkoły.

Obok tego źródła powinien wpływ Rad szkolnych miejscowych i okręgowych z nieustającą gorliwością starać się o obudzenie w społeczeństwie większej jeszcze ofiarności w kierunku ofiar na rzecz biednych uczniów szkół ludowych i skłonienie do nich przedewszystkiem czynników miejscowych, a w ubogich powiatach także i o uzyskanie pomocy z poza powiatu.

Procent kar pieniężnych pozostających do ściągnięcia w stosunku do ogólnej kwoty kar za nieposyłanie dzieci do szkoły wymierzonych, który w r. 1907/8, wynosił 46%
 a więc był wyższym od odnośnych procentów w czterech latach 1899/00, 1902/3, 1903/4, 1905/6, w których się procent rzeczony pomiędzy 35% a 42% obracał, był natomiast w r. 1907/8 niższy od odnośnych procentów w latach od 1898/9, 1900/1 1901/2 48% do 51% wynoszących.

W r. 1907/8 pobierało naukę codzienną szkolną i domową .	953.499 dzieci,
a więc	3-7 razy <i>więcej</i>
aniżeli w r. 1877/8	
o	2-1 " "
aniżeli w r. 1887/8	
o	52% <i>więcej</i>
aniżeli w r. 1897/8	
a o	17% "
aniżeli w r. 1903/4.	

Frekwencya na naukę codzienną w ludowych szkołach publicznych wynosiła natomiast w roku 1907/8	904.737
a przeto o	5-4 razy <i>więcej</i>
aniżeli w r. 1868	
o	3-6 " "
aniżeli w r. 1877	
o	147% <i>więcej</i>
aniżeli w r. 1887	
o	74% "
aniżeli w r. 1897/8	
a o	18% "
aniżeli w r. 1903/4.	

Jakkolwiek Komisya nie zapoznaje wcale postępu zawartego w cyfrach powyższych, w całym szeregu cyfr poprzednich nie uważa jednak mimoto statystyki szkolnej za jedyne albo nawet głównego kryterium ocenienia wyników naszego szkolnictwa, wykazanie rezultatów ze stanowiska pedagogicznego nie jest zadaniem Komisji budżetowej, należy bowiem przedewszystkiem do Komisji szkolnej, której ocenieniu Komisya budżetowa pozostawić musi niektóre sądy także i w łonie Komisji budżetowej pod tym względem wyrażane.

Jeżeli mimo tego zastrzeżenia zestawiała Komisya szereg cyfr powyższych, i dodała do nich niektóre uwagi, uczyniła to dlatego, że w wielkiej liczbie pism i przemówień w bardzo poważnych nawet zgromadzeniach przytoczono cyfry albo urojone, albo tylko te, które wykazują niepomyślny rezultat z pominięciem innych. Komisya nie zapoznaje bynajmniej, czego szkolnictwu naszemu niedostaje. Chętnie też przyzna, że smutne położenie finansów krajowych nie pozwala krajowi uczynić wszystkiego, coby dla szkolnictwa uczynić należało. Nie wyklucza to jednak właściwego oświetlenia tego co już uzyskano, a co nakłada obowiązek pewnej miary w krytyce.

Rocznego wzrostu frekwencji dzieci w publicznych szkołach ludowych nie można niestety zaliczyć do liczb pomyślnych, ale daje się stwierdzić jedynie tylko zwiększenie normalne.

Zwiększenie się frekwencji w r. 1907/8 wynosiło . . . . . 31.998 dzieci jest przeto mniejszem, aniżeli w latach 1898/9, 1902/3, 1905/6, 1906/7, w których roczny wzrost się pomiędzy 32523 a 51796 się obraca, jest natomiast większym aniżeli w innych 10 latach, tj. w w 1891/2, 1892/3, 1893/4, 1894/5, 1897/8, 1899/900, 1900/1, 1901/2, 1903/4, 1904/5, w których frekwencya roczna wynosiła pomiędzy 7031—30033.

Roczny wzrost dzieci pobierających naukę szkolną i domową wyniósł w roku 1907/8 . . . . . 29.701 był przeto wyższym aniżeli w latach 1897/8, 1900/1, 1901/2, 1903/4 w których się poruszał pomiędzy 11.841—29627 dzieci, był natomiast niższym od wzrostu frekwencji w latach 1898/9, 1899/900, 1902/3, 1904/5, 1905/6, który się obracał w granicach 30.144 do 52.059 dzieci.

Procent liczby zapisanych a nieuczęszczających do szkoły w roku 1907/8 wynosił 4·43% wykazuje przeto w porównaniu do lat 1902/3, 1903/4, 1904/5, 1905/6 i 1906/7 zmniejszenie. W latach powyżej wymienionych wynosił rzeczony procent 4·79 do 5·5. Natomiast w porównaniu do roku 1902/3 wykazuje procent wpisanych a nieuczęszczających znaczne zwiększenie, w r. 1902/3 wynosił bowiem rzeczony procent 2 6%. Obok innych powyżej wykazanych przyczyn przeszkadza także regularności frekwencji i skuteczności nauki brak miejsca w budynkach szkolnych, który czynniki do tego powołane usiłują usunąć. Procent liczby zapisanych różni się od absolutnego wzrostu frekwencji powyżej wykazanej, obliczony jest bowiem w stosunku do ciągle rosnącej liczby dzieci do nauki szkolnej w zakresie szkół zobowiązanych.

Procentowo corocznie obliczony wzrost liczby dzieci uczęszczających na naukę codzienną do publicznych szkół ludowych wykazuje średni przyrost.

W r. 1907/8 wynosił 3·53% a przeto więcej, aniżeli w latach 1901/2, 1903/4, 1904/5 i 1907/8 w których procent rocznego wzrostu dzieci uczęszczających na naukę codzienną obracał się pomiędzy 3·24 a 3·8 %; W porównaniu do lat 1899/900, 1901/2, 1902/3, 1905/6 i 1906/7 jest mniejszym.

Do cyfr wykazujących rezultat niepomysłny należy zawsze jeszcze liczba dzieci niepobierających żadnej nauki. Jakkolwiek liczba ta ciągle się zmniejsza, jest jeszcze większe zmniejszenie jej w najwyższym stopniu nagłaczem. W roku 1907/8 liczba dzieci w wieku 6—12 lat normalnie rozwiniętych, a nie pobierających żadnej nauki wynosiła 147.706

W r. 1877 liczba tych dzieci była o 2 razy większą

Liczba dzieci należących do zakresów szkolnych a nie pobierających żadnej nauki była w r. 1907/8 o 66% mniejszą, aniżeli w roku 1887, a o 7% mniejszą w porównaniu do r. 1903/4.

Roczne zwiększenie się dzieci normalnie rozwiniętych w wieku od 6—12 lat, a niepobierających żadnej nauki wynosiło w r. 1907/8 3.772 dzieci. Jest przeto objawem niepożądanym, tembardziej, że w roku poprzednim 1906/7 liczba dzieci, należących do zakresów szkolnych w wieku 6—12 lat żadnej nauki niepobierających zmniejszyła się tylko o 22 a w latach 1901/2, 1902/3, 1904/5, 1905/6 o 5.226—55.768. W r. 1903/4 liczba ich powiększyła się o 20.000 dzieci.

Liczby dzieci nie należących do zakresów szkolnych a niepobierających żadnej nauki ani szkolnej ani domowej t. j. liczby dzieci tych gmin, które należą do zakresu 190 szkół nieczynnych, również jak i tych 625 gmin, które szkół jeszcze nie posiadają sprawozdania Rady szkolnej z r. 1906/7 i 1907/8 nie wykazują.

W r. 1905/6 liczba dzieci tej kategorii wynosiła 70.043

W r. 1877/8 była przeto 5 razy wyższą

W r. 1887/8 była 7 razy wyższą.

Liczba dzieci nie należących do zakresów szkolnych niepobierających żadnej nauki była w roku 1907/8 o 16% niższą aniżeli w r. 1901/2.

Ogólna liczba dzieci nie pobierająca żadnej nauki ani szkolnej ani domowej wynosiła w r. 1905/6 221.999

W r. 1877 liczba ich była o 2 razy wyższą.

Liczba dzieci nie pobierających żadnej nauki była w r. 1905/6 48% niższą od liczby tychże dzieci w r. 1888, a o 21% niższą od odnośnej liczby z r. 1901/2.

Jakkolwiek ogólna liczba dzieci nie pobierających żadnej nauki w roku 1906/7 i 1907/8 nie jest znana, stanowczo można twierdzić, że cyfra 650.000 dzieci, które rzekomo w Galicyi nauki nie pobierają, a którą na zgromadzeniu powszechnie w kraju szanowanego ciała przywiedziono, nie odpowiada rzeczywistości.

Ogólna suma ludności w gminach, które szkół nie posiadają wynosiła bowiem w r. 1906/7 . . . . . 109.813

W r. 1907/8 . . . . . 100.755.

A więc, gdyby nawet całą ludność w gminach nie należących do zakresów szkolnych, a zarazem tych, w których szkoły są nieczynne doliczyć do 147.706 dzieci wynoszącej liczby dzieci niepobierających żadnej nauki a należących do zakresów szkolnych, suma nie mogłaby w żadnym wypadku wynosić ani nawet $\frac{1}{3}$ części 650 000, tembardziej że ostatnia znana suma dzieci niepobierających żadnej nauki wynosiła w r. 1906/7 wynosiła 221.999

I ta suma jednak jest bardzo wysoka, i w znacznie szybszem tempie zniżać się powinna.

Jak w latach zeszłych, tak i w r. b. nie uszło uwagi Komisji zamieszczone na str. 40 Sprawozdania Rady szkolnej ocenie stanu nauki wykazujące, że

3.246 szkół wykazuje stan nauki bardzo dobry lub dobry,

1.489 dostateczny,

93 niedostateczny.

Ostateczne wydanie sądu o tem, czyli ocenie rzeczono, za które Rada szkolna krajowa pozostawia odpowiedzialność Radom szkolnym okręgowym odpowiada rzeczywistemu stanowi szkół, pozostawia Komisya budżetowa Komisji szkolnej. Komisya szkolna też najlepiej oceni, czyli podnoszone corocznie w tym kierunku w Komisji budżetowej wątpliwości są uzasadnione.

I w roku bieżącym odezwały się sądy, że już corocznie komisji budżetowej przedkładane sprawozdania wizytacyjne szkół dowodzą, iż z powyższego oceny szkół przebija się powiem optymizm. Zdarza się bowiem, że nawet bez winy nauczycieli z powodu przepełnienia szkoły, braku sił, nieregularnej frekwencyi itd. stan nauki w szkole dostatecznym nie jest.

Wyrażono przytem w komisji ponownie życzenie, aby lustracje szkół przez inspektorów krajowych częściej się odbywały. Obok sprężystych i doświadczonych inspektorów okręgowych bowiem nie braknie i takich, którzy z różnorodnych przyczyn ciąglego wpływu i kierunku przełożonych potrzebują.

Z przedstawionych komisji niektórych sprawozdań wizytacyjnych inspektorów okręgowych przekonała się Komisya, że staranie o ścisłość nadzoru i sumiennosc w nich widoczne ocenia. Sprawozdania rzeczono zawierają jednak niejednokrotnie luki i nie zdołają uchwycić wszystkich objawów życia szkolnego. O wiele cenniejszym materiałem do oceny szkół są sprawozdania z tych szkół, w których inspektor okręgowy odbywa lustracje w towarzystwie inspektora krajowego.

A niedoścignionym pod tym względem wzorem są zarówno syntetyczne, jak i odznaczające się niepoślednią intuicyą pedagogiczną i administracyjnym zmysłem i prawdziwie obywatelską znajomością potrzeb społeczeństwa, sprawozdania C. k. Rady Dworu i Inspektora krajowego Baranowskiego, których kilkanaście w roku zeszłym a jedno w r. b. Komisji przedłożono. Żałować należy, że szkolnictwo nasze wskutek przeniesienia p. Rady Dworu Baranowskiego w stan spoczynku traci tak znakomitą siłę, a spodziewać się godzi, że i po usunięciu się z czynnej służby P. Radca Dworu Baranowski znakomite siły swoje poświęcać będzie tej gałęzi wychowanie, z którą się zrosł i dla której tak wielkie położył zasługi.

Częstsze zwiedzanie szkół przez Inspektorów krajowych doprowadzi zapewne roku przyszłym ko ściślejszej kontroli dat pod względem stanu nauki przez Inspektorów krajowych podawanych.

O ile nie wszystkie sprawozdania Inspektorów dają należyty obraz szkoły. o tyle podnieść należy, że sposób opracowania ich w Radzie szkolnej krajowej i wskazówki na ich podstawie dawane Radom szkolnym okręgowym i Inspektorom okręgowym udzielane są nader ściśle i sumienne, a zdradzają obok tego zmysł praktyczny. Widoczne w nich usiłowanie w celu tępienia mechanizmu w szkole. Jeden z takich referatów słusznie żąda, aby sprawozdanie Inspektora okręgowego zawierało:

„charakterystyczne momenta potrzebne do plastyczności obrazu, a nie ograniczał się wyłącznie do zapisywania ciągle tych samych not z aplikacyi, zdolności, i wyniku pracy“, oraz stwierdza,

że „wielu nauczycieli posiada te same stopnie, a przecież pod względem indywidualności ich zachodzi wielka różnica, którą tabela personalna powinna uwydatnić.“

Z uznaniem też podnieść należy zwalczanie szablonu na tem polu, również jak i dążność do indywidualizowania informacji.

Rada szkolna krajowa nie zdołała jeszcze zorganizować stałego nadzoru nad budową szkół a zapowiedziana w celu spełniania tego zadania, konferencya z Wydziałem krajowym jeszcze się nie odbyła. Wobec braku sił technicznych w c. k. Namiestnictwie i po Starostwach pozawierała Rada szkolna jedyne tylko kontrakta z prywatnymi budowniczymi albo z technikami zatrudnionymi w Radach powiatowych, dla których nadzór nad szkołami jest jednym z licznych ich zajęć, ale nie jest zajęciem głównym. Środek ten uważać należy jedynie tylko za tymczasowy. Mając bowiem budować za kilkanaście milionów szkół w krótkim przeciągu czasu musi też albo Rada szkolna albo też Wydział krajowy mieć do rozporządzenia stałe wyłącznie nadzorowi budowy szkół oddane i od Rady szkolnej albo od Wydziału krajowego zawisłe organa.

Do jak ubolewania godnych rezultatów doprowadza ich brak dowodzi następujący ustęp z przedłożonej Komisji wraz z innemi aktami odezwy Wydziału krajowego.

„W wielu przypadkach Starostwa więcej odmawiały pomocy dla braku sił technicznych, wskutek czego budowa musiała być wstrzymaną lub zdaną na sumiennosc i uczciwość przedsiębiorcy, gdyż miejscowy Komitet budowy ustanowiony do pilnowania należytego toku budowy dla braku fachowych wiadomości bywał w takich razach bezradnym. To też w wielu budynkach w ten sposób postawionych głównie dla braku należytego nadzoru w krótkim czasie po oddaniu ich do użytku szkolnego wyszły na jaw rażące wadliwości, jak wilgoć, grzyb, zarysowanie murów itp. wady, których usunięcie połączone jest z nowemi znacznemi kosztami.“

„Obecnie, kiedy przy dziesięciomilionowej pożyczce wypadnie przyspieszyć akcyę budowy szkół tak, aby w każdym powiecie rozpocząć w jednym roku budowę przynajmniej w dwóch gminach a Wydział krajowy w myśl uchwały sejmowej z 12. marca 1907 stopniową wypłatę sumy pożyczkowej uczynił zawisłą od organizacyi technicznego nadzoru, uprasza się Prezydium o wyjednanie we właściwej drodze pomnożenia sił.“

Szybka i sprężysta organizacya nadzoru technicznego nad budową szkół jest przeto jednym z najbardziej naglących zadań na polu administracyi szkolnej, pozostawienie tego rodzaju spraw bowiem wyłącznie w ręku czynników miejscowych

i przedsiębiorców doprowadziło już do tego, że niedawno stawiane szkoły z powodu grzyba przebudowano, a doprowadzić może do marnotrawstwa zarówno grsza krajowego jak i prestacyi stron.

Wielką w tym kierunku przeszkodą jest niezaprzeczenie brak sił, można mu jednak zapobiedz przez udzielanie stypendyów słuchaczom Akademii technicznej pod warunkiem, że siły swoje nadzorowi technicznemu szkół poświęcą.

Przy pomocy zasiłków z 10-milionowej pożyczki buduje się tylko nowe budynki szkolne.

Orzeczeń wydano z terminem rozpoczęcia budowy:

w roku 1908 dla	83 gmin z zasiłkiem w kwocie	744.213 K 85 h
" " 1909	" 171 " " " " " "	2,324,500 " — "
" " 1910	" 32 " " " " " "	481.000 " — "

Razem dla 286 gmin z zasiłkiem w kwocie 3,549.713 K 85 h

Z 286 gmin mieści się:

w wykazie A:	163 gmin z zasiłkiem	1,788.213 K 85 h
" " B:	30 " " " "	357.000 " — "
" " C:	93 " " " "	1,404.500 " — "

Razem 286 gmin z zasiłkiem 3,549.713 K 85 h

Z rzezonej 10-milionowej pożyczki asygnowano po dzień dzisiejszy tytułem zasiłków łączną kwotę 777.470 K.

Nadto pismem z dnia 26. sierpnia 1908 l. 79.164 oznajmił Wydział krajowy, że na rachunek 10-milionowej pożyczki przyjmuje kwotę 77.000 K jako przekroczenie kredytu z roku 1907.

Na podstawie uchwały Wysokiego Sejmu krajowego z dnia 30. października 1908 i pisma Wydziału krajowego z dnia 23. marca 1909 l. 123.321 ex 1908 można z powyższej 10-milionowej pożyczki użyć na budowę nowych szkół w gminach, należących do III-iej kategorii (wykaz C) kwotę 5 700.000 K.

Kredyt 200.000 K na rok 1909.

Wydano orzeczeń na przebudowę szkół w 20 gminach i przyznano tytułem zasiłku kwotę . . . . . 151.800 K

W roku 1909 asygnowano z tego kredytu dotychczas kwotę 138.052 K 14 h

Zostaje jeszcze do dyspozycji . . . . . 61.947 " 86 "

która to kwota służyć musi na pokrycie przyznaczonych zasiłków w roku 1908 dla budowli przedtem rozpoczętych.

W końcu podniesiono w Komisji z gorącym uznaniem, że JWP. Wiceprezydent Rady szkolnej krajowej Dembowski często sam lustruje szkoły ludowe, informując się o ich potrzebach nietylko z aktów, ale przez bezpośrednie zetknięcie się z bijącym tętnem naszego szkolnictwa.

Nad budżetem szkolnym rozwinęła się w Komisji następująca dyskusya:

Poseł Dr. Oleśnicki oświadcza, że imieniem narodu ruskiego nie może Radzie szkolnej krajowej wypowiedzieć słowa zaufania, przeciwnie, musi wystąpić z całym szeregiem usprawiedliwionych pretensyi. Następnie przeszedł cały szereg spraw, pozostających w związku ze szkolnictwem ludowym, a mianowicie: nieprzyjmowanie dzieci wiejskich do miejskich szkół, dwutypowość szkół ludowych, zamykająca dostęp do szkół średnich i wyższych całym pokoleniom. Nawet w tych miastach, gdzie istnieje bardzo wiele ruskiej ludności, gdzie są ruskie gimnazya i liczne ruskie instytucye, w środowiskach ruskiego życia, nawet tam niema ruskich szkół ludowych. I tak n. p. w Przemyśle, gdzie zeszłego roku szkolnego było w szkołach ludowych ruskich dzieci 967, w Stryju, gdzie było ich 1300, a tak samo i w innych

miastach wśród podobnych stosunków przez całe dziesiątki lat starają się Rusini o ludową szkołę i nie mogą jej otrzymać, co więcej, w tych miastach nie można wywalczyć nawet ruskich paralelek przy polskich szkołach. To jest niesłychaną anomalią, zwłaszcza, że w gminach ruskich dla bardzo nieznaczej polskiej mniejszości bywają zakładane szkoły lub klasy polskie, albo przenosi się na krajowy etat szkoły, założone przez Tow. Szkoły ludowej. I to dzieje się systematycznie; n. p. w samym powiecie kołomyjskim założono takie szkoły w 13 gminach.

A kiedy ruskie gminy chcą przemienić szkołę 2-klasową na 4-klasową, wtedy natrafiają na opór szkolnych władz, które w takich wypadkach żądają przemiany języka wykładowego z ruskiego na polski. Na ten fakt jest wiele przykładów w powiecie buczackim jak Trybuchowce, Nagórnianka, Perewołoła, tak samo w gminach innych powiatów.

Przykłady samowolnego zaprowadzenia polskiego języka jako wykładowego są coraz to częstsze. Mowca naprowadza wiele przykładów z różnych stron kraju. Natomiast uchwały gmin na zaprowadzenie języka wykładowego ruskiego albo na zmianę na ruski bywają ignorowane, stale nie załatwia się ich całymi latami, a tymczasem wprowadza się albo zatrzymuje nadal język wykładowy polski. I to również ilustruje mowca licznymi przykładami. W końcu przechodzi do skarg dotyczących szkolnych inspektorów. Na 84 inspektorów jest zaledwie 7 Rusinów. Wielka ilość inspektorów jest bez należytej kwalifikacji — i ona to jest narzędziem polonizacji. Mowca naprowadza i tu przykłady, wzywając prezydenta Rady szk. kraj., aby te rażąco nadużycia usunął.

Dr. Jabłoński prosi pana wiceprez. R. szk. o wyjaśnienie niestosunkowo wysokiego procentu przepadłych uczniów, przy egzaminach maturalnych w seminariach całego kraju, a już wprost rażącym w seminarium w Rzeszowie. Świadczy to albo o złym systemie, który pozwala z klas do klas przechodzić uczniom nieprzygotowanym, albo o innych niewtajemniczonym nieuchwytnych powodach. Trzeba albo system zmienić, albo inne przyczyny usunąć. Powoduje to nie tylko brak nauczycieli, ale i krzywdę dla społeczeństwa, które zamiast pożytecznych pracowników, dostaje ludzi na pół inteligentnych, ferment niezadowolenia wiecznego w społeczeństwo wnoszących.

Dr. Oleśnicki zarzuca miastom większym, że systematycznie utrudniają dzieciom wsi zapisywanie się na naukę w szkołach 4-klasowych ludowych, a temsamem uniemożliwiają im przejście do szkół średnich. Dzisiejsza ustawa szkolna zwala na miasta lwią część utrzymania szkół, budżety miast pojedynczych wykazują, że trzecia część budżetu wydatkami na szkoły zajęta. Wobec tego chyba naturalnem, że miasta starają się o to, by najprzód w szkołach miejsce znalazły dzieci miasta, a dopiero następnie dzieci miejsc okolicznych.

Żali się, Dr. Oleśnicki, że w miastach większych, jak Przemyśl, Stryj, niema szkół ludowych ruskich. Ustawa przypisuje, że szkoły mają taki język, jaki Rada gminna uchwali. Ordynacya wyborcza w miastach dopuszcza do głosowania niemal tylu wyborców, co w głosowaniu do Rady państwa. Jest więc Rada gminna przedstawicielem ludności, i my nie mamy prawa narzucać im tego, czego nie chcą.

W kilka chwil potem, Poseł Oleśnicki występuje przeciw krzywdzie, jaką ma być powstawanie szkół z językiem wykładowym polskim dla mniejszości narodowych wschodniej Galicyi. Tego równocześnie powstałego procesu myśli zrozumieć nie można.

P. Stefczyk przypomina przeszłoroczną rezolucyę sejmową, dotyczącą założenia na wsi jednego seminarium nauczycielskiego męskiego i jednego żeńskiego; po wyjaśnieniach p. wiceprezydenta Rady szk. kraj. co do nasuwających się tru-

dnosci ze zrealizowania tej myśli apeluje p. Stefczyk do Rady szkolnej krajowej, iżby nie zrażała się ani formalnemi ani finansowemi przeszkodami. Seminarjum na wsi musiałoby być połączone z internatem, ale koszta budowy i utrzymania internatu są na wsi tańsze niż w miastach, a już dziś wydaje się na utrzymanie burs, internatów i na stypendya dla kandydatów nauczycielskich w każdym seminarjum poważne sumy. Zbyt ważnymi są względy higieniczne, dydaktyczne i pedagogiczne, aby przy usilnem staraniu Rady szkolnej krajowej nasuwające się trudności nie mogły być zwalczone.

Wiceprezydent Dembowski wyjaśnia, że c. k. Rada szkolna krajowa celem uzyskania materiału dla sprawy udzielania zaliczek nauczycielom szkół ludowych odniosła się do Rad szkolnych krajowych innych krajów koronnych Austrii z zapytaniem, czy w tych krajach instytucya tego rodzaju istnieje i jak jest uregulowana. Po otrzymaniu odpowiedzi Rada szkolna krajowa zaproponowała Wydziałowi krajowemu omówienie sprawy na wspólnej konferencji obustronnych delegatów. Gdy jednak konferencya ta wskutek trudności, które w porze letniej przeszkodziły zebraniu się delegatów, nie przychodziła do skutku, a czas naglił, c. k. Rada szkolna krajowa uchwaliła na plenarnem posiedzeniu objawienie w tej sprawie opinii w następującym kierunku: Oświadczone się za wprowadzeniem i w naszym kraju dla nauczycieli szkół ludowych instytucji zaliczek, która na rzecz nauczycieli istnieje w innych krajach i za unormowaniem sprawy w ten sposób, aby zaliczek można było udzielać oczywiście tylko w razie stwierdzonej rzeczywistej potrzeby nauczycielom stałym w wysokości co najwięcej 4-ro miesięcznej płacy bez dodatków i aby zwrot tych zaliczek był ściągany w ratach miesięcznych w najwyższej ilości 30. Na podstawie obliczeń przeprowadzonych w tym kierunku oznajmiła Rada szkolna krajowa, że wypadaloby na ten cel wstawić do najbliższego preliminarza kwotę 325.000 K któraby wystarczyła w przypuszczeniu, że zaliczek udzielałoby się 10-ciu % stałych nauczycieli.

Wydatek ten zresztą nie powracałby już w następnych preliminarzach, skoro na jego pokrycie służyłyby co miesiąc wpływające zwroty udzielonych zaliczek.

Wiceprezydent Dembowski składa przede wszystkim serdeczne podziękowanie p. sprawozdawcy, że rozdzielając w swej ocenie działalności Rady szkolnej krajowej w roku ubiegłym światła i cienie, światła nie poskąpił i podniósł z uznaniem niejeden objaw dodatni. Jako taki uważać wypada niewątpliwie nierównie raźniej niż poprzednio postępujące zmniejszanie się liczby gmin „bezszkolnych“ to jest takich, które ani u siebie nie mają szkoły ani nie należą do związku szkolnego z inną gminą posiadającą szkołę. W tym względzie rzecz się w obecnej chwili przedstawia znacznie korzystniej niż w sprawozdaniu. Skutkiem zbierania się Sejmu we wrześniu jest bowiem niemożliwością zebrać tak wcześnie od zarządów szkolnych i Rad szkolnych okręgowych i przedstawić najświeższy materiał statystyczny za rok szkolny bezpośrednio ubiegły tak, że sprawozdania przedstawiają już obraz przestarzały odnoszący się nie do ostatniego lecz do przedostatniego roku szkolnego. I tak ilość owych gmin bezszkolnych zmniejszona z końcem roku szkolnego 1907/8 do 625 spadła na 466 wskutek dokonanych od tego czasu organizacyi nowych szkół z terminem wejścia w życie z początkiem roku szkolnego 1909/10. Uwzględniając szkoły zorganizowane już w ubiegłym roku ale wchodzące w życie z późniejszym terminem (1. września 1910 lub 1911) w miarę tego kiedy szkoła otrzyma nowy budynek, uzyskałoby się rezultat jeszcze znacznie pomyślniejszy, bo przedstawiający ubytek dalszych z górą 100 gmin z rządu, gmin „bezszkolnych“ tak, że postępując dalej równie usilnie i szybko w tym kierunku spodziewać się można, że

ta smutna rubryka w naszych sprawozdaniach do kilku lat zniknie zupełnie, gdyż i dla pozostałej nieznacznej ilości gmin mało zaludnionych nie posiadających ustawowych warunków dla osobnej szkoły, a nie dających się wcielić do innego zakresu szkolnego dałby się może obmyśleć inny sposób zapewnienia im dobrodziejstwa oświaty. Niezaprzeczony w tym względzie pocieszający postęp przypisać trzeba głównie temu, że Wysoki Sejm wstąpił niedawno na jedyną drogę umożliwiającą wszechstronną celową działalność w kierunku organizowania szkół przyznaniem wielkiej kwoty na udzielanie zasiłków na budowę. Wystawienie odpowiedniego rozmiarami i urządzeniem budynku szkolnego jest bowiem przeważnie nieodzownym warunkiem powstania i otwarcia w gminach wiejskich szkoły, z którejby wszystkie dzieci korzystać mogły, a żałować tylko wypada, że powzięcie tej uchwały nie mogło nastąpić przed znacznem od kilku lat występującem podrożeniem kosztów budowy, gdyż byłoby to przyniosło funduszowi krajowemu nie małe zaoszczędzenia wydatków na zasiłki. Nie mogę tu dość stanowczo zaprzeczyć twierdzeniu Szanownego posła Oleśnickiego, jakoby przyznawano gminom z językiem wykładowym polskim zasiłki na budowę szkół łatwiej i w wyższym wymiarze niż gminom z językiem wykładowym ruskim. Rada szkolna krajowa, jak to zresztą jest rzeczą całkiem naturalną, nie czyni w tej mierze żadnej różnicy i od czasu kiedy rozporządza na ten cel znacznym funduszem przyznaje zasiłki ustawą przepisane wszystkim gminom, które się zgłoszą, a posiadają warunki wskazane uchwałą sejmową z 30. października 1908.

Dalszym postępem, słusznie podniesionym przez pana sprawozdawcę jest ustanie braku nauczycieli jako powodu nieczynności szkół, a w szczególności ubytek sił nieukwalifikowanych. Powodem tego pomyślnego objawu jest powstawanie z każdym rokiem w ostatnich czasach (choć jeszcze w niedostatecznej mierze) Seminarjów nauczycielskich, z drugiej strony urządzenie specjalnych kursów dla sił nauczycielskich bez egzaminu dojrzałości, które przyjęte dawniej z konieczności, pragną po nabraniu wyrobienia praktycznego przystąpić za dyspenzą do egzaminu kwalifikacyjnego. Kursa takie urządzone przez parę lat w ilości 5-ciu spełniały swe zadanie w sposób zadowalający, wskutek czego wobec zmniejszonej potrzeby w roku następnym ma ich się odbyć tylko dwa.

W sprawie klas nadetatowych, których powstaje wciąż jeszcze bardzo wielka liczba jako środek przejściowy, zanim nastąpi przemiana ich na etatowe, względnie organizacya nowych szkół, Rada szkolna krajowa narażona na sprzeczne zarzuty: ze strony komisji budżetowej, że ich tworzy zbyt wiele, ze strony komisji szkolnej zaś i z wielu innych, że przyzwala ich za mało, może stwierdzić, że postępuje w tej mierze z najściślejszą sumiennością i oględnością, aby wszędzie uczynić zadość wykazanej potrzebie a fundusz krajowy ochronić od wszelkiego zbędnego wydatku. Znaczniejsza stosunkowo ilość tych klas nadetatowych w najnowszych czasach tłumaczy się zresztą tem, że wskutek powziętej uchwały Rada szkolna krajowa wstrzymała się na razie z przekształcaniem szkół jednoklasowych na dwuklasowe, aby przedewszystkiem posunąć jak najraźniejszym tempem akcyę organizowania szkół jednoklasowych w gminach pozbawionych szkoły. Skoro tej najpilniejszej potrzebie stanie się zadość, będzie można przystąpić do szybszej organizacyi szkół dwuklasowych, wskutek czego ilość obecnie czynnych klas nadetatowych znacznie zmaleje.

Na skargę Szanownego Posła Oleśnickiego, że dzieci ze szkół wiejskich nie bywają dopuszczane do więcejklasowych szkół miejskich, odpowiedział już Szanowny Poseł Jabłoński. Jego przemówienie ze stanowiska interesów miasta Rzeszowa dowodzi najlepiej, że poruszona kwestya występująca w różnych stronach kraju a może nawet częściej na zachodzie niema bynajmniej podkładu narodowego, lecz

zasadza się wyłącznie na tem, że gminy miejskie, przeciążone nieraz wydatkami na budowę szkół, dają oczywiście do tego, aby ich własne dzieci znalazły w tych szkołach umieszczenie, w razie braku miejsca muszą nieraz donajmować lokale, a oczywiście opierają się żądaniu, aby miały połączone z tem koszta ponosić dla dzieci z gmin obcych. Na ostatniej ankiecie o sprawach szkolnych administracyjnych omawiano tę kwestyę, przyznano, że powstaje ona na tle sprzeczności interesów miast i gmin wiejskich i podniesiono, że w niektórych okolicach załagodzono ją kompromisem, który może i gdzieindziej dałby się zastosować, że gminy wiejskie uzyskiwały przystęp do miejskich szkół dla swoich dzieci zobowiązaniem się, do składania miastom stosownych kwot z tego tytułu

Zresztą bardzo korzystna zmiana w tym kierunku już w ostatnim roku nastąpiła, ponieważ c. k. Rada szkolna krajowa zezwoliła na wprowadzenie w bardzo wielu gminach wiejskich planu szkół 4-ro klasowych, zanim przyjdzie do formalnej reorganizacji, tak, iż ilość tych gmin do roku 1908 wynosząca 47, od tego czasu więcej niż w dwójnasób wzrosła i dalej wzrastać będzie, przez co odpadać będzie powód, dla którego dzieci wiejskie cisną się do nauki w szkołach miejskich.

Że nauka dopełniająca w wielu miejscowościach niedomaga, a jej wyniki przeważnie wskutek nieuregulowanej frekwencji nie są zadowalające, niepodobna zaprzeczyć. Spodziewać się należy, że dyskusja nad tym przedmiotem przeprowadzona na jednej z tegorocznych ankiet, da odpowiedni punkt wyjścia do stosownych zarządzeń, w celu poprawy stosunków w tej mierze. Również o przymusie szkolnym wiele na ankiecie rozprawiano. Odzywały się przytem głosy za zniesieniem kary aresztu, jako poniżającej, a jednak podnoszono, że są przypadki, w których okazuje się niezbędną dla złamania oporu rodziców, którzy wolą zapłacić kilkakrotnie grzywnę, niż wyrzec się pomocy dziecka przy robocie w domu lub na polu. Bądź co bądź jest rzeczą pewną, że najważniejszy wpływ ma tu stanowczość w wykonywaniu przymusu i szybkość w załatwianiu spraw karnych, (odnośne przepisy będą musiały ulegć pewnej zmianie), a z drugiej strony, iż najlepszą dźwignią frekwencji jest skuteczna praca i właściwe postępowanie nauczyciela. Uwagi posła Oleśnickiego co do braku szkół z językiem wykładowym ruskim w większych miastach, mających znaczną ilość mieszkańców narodowości ruskiej, dotyczą nie Rady szkolnej krajowej, lecz odnośnych Rad gminnych, od których zależy w myśl ustawy z 22. czerwca 1867, uchwalanie języka wykładowego w szkole. Deputacya Rusinów z Przemyśla w tej sprawie nie zgłaszała się do obecnego Wiceprezydenta. Deputacya stryjska, która przybyła przed kilku laty, uzyskała bezzwłocznie to, co było w mocy Rady szkolnej krajowej, gdyż wskutek osobistej inicjatywy śp. Namiestnika Andrzeja hr. Potockiego, zaprowadzono natychmiast język ruski jako wykładowy dla poszczególnych przedmiotów w niższych klasach gimnazyalnych w myśl ustępu b) art. 5. przytoczonej ustawy; co się zaś tyczy szkoły ludowej, odniesiono się za pośrednictwem Rady szkolnej okręgowej do gminy miasta Stryja, w której rękę decyzya spoczywa.

Wprowadzenie języka polskiego, jako wykładowego do poszczególnych klas eksponowanych na przysiółkach, zamieszkałych przez ludność polską, względnie dawnych obszarach dworskich, rozparcelowanych między kolonistów z zachodniej Galicyi, bywa niekiedy przyzwalane na prośbę tych mieszkańców, kiedy pomieszczenie jest dostarczone i potrzeby rzeczowe zabezpieczone bądź przez tę ludność, bądź zwłaszcza przez Towarzystwo szkoły ludowej, rozwijające w tym względzie energiczną działalność. Do podobnych zarządzeń na rzecz ludności ruskiej, z natury rzeczy głównie w miastach, gdzie szkoły przeważnie mają język wykładowy polski, gotową jest Rada szkolna krajowa, o ileby odpowiednie czynniki pospieszyły w taki sam sposób z pomocną inicjatywą.

Zarzut, jakoby Rada szkolna krajowa odmawiała zatwierdzenia, gdy chodzi o zaprowadzenie języka ruskiego, jako wykładowego w szkołach ludowych, jest zupełnie niesłuszny. Postępuje się tu bowiem tylko ściśle podług ustawy z dnia 22. czerwca 1867 i zatwierdza każdą uchwałę Rady gminnej, mocą której wprowadzono, względnie zmieniono, język wykładowy w danej szkole, skoro się tylko stwierdzi, że uchwała była prawidłowo powzięta i stała się prawomocną, a zwłoki niekiedy się wydarzające mogą pochodzić tylko stąd, że czasem wskutek wnoszonych protestów i t. p., powstają wątpliwości co do legalności i ważności uchwały, a wątpliwości te muszą być przede wszystkim usunięte.

Polepszenia stanowczego stosunku pod względem wyników nauki religii w szkołach ludowych, należy oczekiwać po wprowadzeniu w życie uchwalonej w zeszłym roku ustawy, która otrzymała najwyższą sankcyę 15. września b. r. Na jej podstawie będzie też można osiągnąć porozumienie z ordynaryatami biskupimi, co do unormowania niełatwej, a tak ważnej sprawy, nadzoru nauki religii w myśl zeszłorocznej rezolucyi sejmowej. Spodziewać się też wolno, że ordynaryaty zechcą się przychylić do projektu wspólnej konferencyi, celem zastanowienia się nad zmianą podręczników do nauki religii, na którą nalega pan sprawozdawca.

Panowie mowcy poprzedni podnieśli z różnego stanowiska zarzuty przeciw sposobowi, w jaki niektórzy inspektorowie szkolni okręgowi sprawują swe urzędowanie. W odpowiedzi na to należy zaznaczyć, że Rada szkolna krajowa, dobrze świadoma wielkiej ważności stanowiska inspektora szkolnego okręgowego dokłada wszelkiego starania, aby się ono dostawało tylko ludziom prawdziwie godnym zaufania dającym wszelkie rękojmie, że zadaniu sprostają. Bezwzględnej pewności w tej mierze nigdy jednak z góry mieć nie można, gdyż brać trzeba kandydatów, którzy dotąd mieli zgoła inne obowiązki i zakres działania. Zdarzyć się więc może, że najrozumnijszy i najzdolniejszy człowiek, dzielny nauczyciel a nawet wytrawny kierownik swej szkoły zawiedzie oczekiwania, gdy obejmie funkcyę zupełnie nowe, wymagające specyalnej roztropności, taktu, energii i daru administracyjnego. To też inspektor, który pamiętając, że sam był nauczycielem, winien mieć zrozumienie potrzeb nauczycieli i serce dla ich doli, nie dać im jednak nigdy zapomnieć, że jest dla nich już nie kolegą, lecz przełożonym, może wpaść w jedną z dwóch ostateczności: albo okazuje się zbyt słabym i nieporadnym, albo upojony świeżo osiągniętą władzą daje ją uczuć zbyt dotkliwie podwładnym. Rada szkolna krajowa stara się też o dokładne wypróbowanie każdego inspektora przed jego stabilizacyą, bada wszelkie doniesienia tyjące się niewłaściwego postępowania inspektora, a w razie sprawdzenia zarzutów pociąga go do ścisłej odpowiedzialności.

Udzielaniem odpowiednich pouczeń i wskazówek wpływa też c. k. Rada szkolna krajowa na inspektorów okręgowych co do słusznego i ścisłego oceniania wyników pracy w szkole i zachowania się nauczycieli, w którym to względzie Szan. Pan sprawozdawca po skrętnem przestudyowaniu stosu aktów inspekcyjnych w Radzie szkolnej krajowej zarzucił zbytnią niekiedy pobłażliwość i szablonowość, wskutek czego materiały statystyczne na takich danych oparty traci wiele na wiarygodności. Wywierać tu jednak musi, rzecz prosta, wpływ znaczny indywidualność każdego inspektora oceniającego nauczyciela i jego pracę, a wobec tego zupełna równomierność oceny we wszystkich okręgach szkolnych nie jest możliwą.

W sprawie zarzutów podniesionych przez Szan. Posła Jabłońskiego co do nadmiernej surowości, okazanej przy egzaminie dojrzałości w Seminarjum nauczycielskiem w Rzeszowie jako też przy egzaminach wstępnych Rada szkolną krajowa zbada sprawę i w miarę potrzeby wyda stosowne zarządzenie. Życzenie Szan. Posła Stefczyka względem założenia Seminarjum nauczycielskiego na wsi mimo studyów w tym kierunku czynionych nie dało się na razie urzeczywistnić przy tworzeniu

najbliższych zakładów tego rodzaju, lubo wypada zaznaczyć, że ostatnie Seminarja nauczycielskie w Kętach i Rudniku założono w miejscowościach mających właściwie charakter wiejski. Brak ze strony gmin wiejskich wymaganych przez Rząd centralny ofert co do świadczeń, jest tu pierwszą przeszkodą. Dalszą stanowi na razie brak widoków, aby w krótkim czasie postęp kultury we wsiach naszych umożliwił zadowalające umieszczenie grona nauczycielskiego i licznego zastępu uczniów. O ileby chodziło o internaty dla jednych i drugich, coby było istotnie jedynem właściwym rozwiązaniem sprawy, to trudno się spodziewać, aby Skarb państwa mógł i zechciał ponieść wyjątkowo w tym jednym przypadku potrzebne na to znaczne wydatki. Natomiast byłoby rzeczą niezmiernie pożądaną, aby w tym kierunku zdrowym i aktualnym zwróciła się prywatna inicjatywa, wywołująca w ostatnich czasach niepokojącą hyperprodukcję w zakładaniu zbędnych szkół średnich, a pocieszającym faktem są czynione obecnie starania komitetu prywatnego, celem założenia w Kopyczyńcach Seminarjum męskiego z językiem wykładowym polskim i ruskim z wybitnym kierunkiem rolniczym i ogrodniczym. Powstanie takiego zakładu, któryby zapobiegał wciąż jeszcze objawiającemu się niedostatkowi męskich sił nauczycielskich, będzie ze wszech miar właściwą przeciwwagą wobec owego nadmiaru prywatnych gimnazyów i zbyt licznych również prywatnych Seminarjów żeńskich, które nadto są często tylko przedsiębiorstwem, szkolnictwu niewiele pożytku przynoszącem.

Z radością należałoby też powitać, gdyby Wysoki Sejm, uznając potrzebę Seminarjum czysto wiejskiego, którego założenia z powodu podniesionych trudności nie dałoby się uzyskać od Rządu, postanowił uczynić taką próbę kosztem kraju, ponosząc na ten cel wydatki podobnie jak się to dzieje w innych krajach koronnych, gdzie istnieją Seminarja utrzymywane z funduszków krajowych (4 w samej Niższej Austrii).

I. Wysoki Sejm uchwalić raczy:

1. Wydatki rubryki V. poz. 3. funduszu krajowego w kwocie **20,787.810 K**
2. Dochody rubryki V. poz. 1. funduszu krajowego w kwocie **3,667.709 „**

II. Sejm wzywa ponownie c. k. Rząd do znaczniejszego podwyższenia subwencji na stypendya dla kandydatów szkół ludowych.

Wysoki Sejm raczy odesłać:

1. Petycyje 4502/3341. Gminy miasta Krakowa o przyznanie subwencji na urządzenie i utrzymanie szkoły praktycznej gospodarstwa domowego dla uczniów szkół wydziałowych w Krakowie do Wydziału krajowego do zbadania i ewentualnego uwzględnienia przy układaniu preliminarza na r. 1911.

4494/3333. Memoriał Wydziału wykonawczego krajowego wiecu nauczycielstwa ludowego z r. 1907 w sprawie zasiłków bezzwrotnych i pożyczek bezprocentowych na budowę tanich mieszkań do Wydziału krajowego do zbadania w porozumieniu z Radą szkolną krajową i zdania sprawy na przyszłej sesji sejmowej.

Petycyje 4174/3061. Gminy Skwirtne o udzielenie zasiłku bezzwrotnego w kwocie 6.000 K na dokończenie szkoły i

4539/3573. Rady gminnej w Babicach, o dalszy zasiłek na umorzenie długu w kwocie 10.000 K. zaciągniętego na budowę szkoły o 4 salach

Do Rady szkolnej krajowej do załatwienia w granicach przyzwoitych funduszków.

2. Petycyę 4440,3142. Mieszkańców przysiółka Wyżrału gmina Lgota w powiecie wadowieckim,

Petycyę nauczycieli i nauczycielek Siostry Maryi Bernardyny Samborskiej, kierowniczki 5-klas. szkoły żeńskiej w Bełzie, o przyjęcie 6 lat służby przy szkołach prywatnych 1879 – 1883 przy wymiarze emerytury.

3643/2643. Teodora Bernardzikiewicza, emerytowanego dyrektora 6-klasowej szkoły w Podgórzu o podwyższenie emerytury.

4216/3996. Mikołaja Hemmerlinga, emerytowanego dyrektora szkół wydzielonych o przyznanie wyższych poborów emerytalnych.

4626/3438. Florentyny Koniecznej, emerytowanej nauczycielki o podwyższenie emerytury.

4628/3440. Maryi Lewickiej o policzenie służby przedetatowej.

4623/3435. Andrzeja Samockiego, nauczyciela kierującego w Targowiskach w okręgu szkolnym krośnieńskim o przyznanie piątego dodatku pięcioletniego od 1. listopada 1908 r. do Rady szkolnej krajowej do załatwienia.

3. Petycyę nauczycieli o zapomogi i dary z łaski:

3635/2627. Wojciecha Putały,

3796/2751. Piotra Łuckiego.

3817/2771. Jana Lubieńca.

3585/2577. Emila Wiszomirskiego.

3897/2841. Józefa Jaworskiego.

3377/2416. Jana Krupy.

4133/3022. Jana Lisienickiego.

4053,2990. Leona Foka.

Oraz petycyę nauczycielek i wdów po nauczycielach:

4279/3159. Agaty Szaraniewiczowej.

4613/3425. Katarzyny Janowiczowej.

4622/3434. Adeli Mosoczy.

4423/3276. Julii Wyrobiszowej.

4238/3118. Michaliny Niemiłowiczowej.

3981/2922. Sabiny Chrzanowskiej.

3982/2923. Ludmiły Wolańskiej.

3967/2908. Barbary Gromadka.

4247/3127. Katarzyny Pochmarskiej.

4721/3573. Eleonory Habel.

Leokadyi Markiewiczowej.

3778/2733. Henryki Bodakowej.

3912/2856. Agaty Ferensiewiczowej.

3915 2859. Heleny Sądowej.

3916/2860. Pauliny Tobiaszkowej.

3893/2837. Leokadyi Kotulowej.

4.267/3147. Rozalii Mazurkiewiczowej.

3 620/2612. Michaliny Wojnarowskiej.

3.647/2.540. Karoliny Kochanowskiej.

3.587/2.579. Natalii Władyszynowej.

3.349/2.388. Karoliny Gorlachowej.

3.718/2.675. Maryi Maciałkowej.

3.717/2 674. Maryi Dutkiewiczowej.

3.722/2.679. Elżbiety Chrzysztyczyńskiej.

4.495 3.334 Apolonii Gawlickiej.

3.409/2.448. Zofii z Zakrzewskich Mykietynowej.

3.402/2.441. Leokadyi Piltosz.

3.575/2.567. Stanisławy Iwanickiej.

3.664/2.596. Maryi Rzepeckiej.

do Rady szkolnej krajowej do załatwienia w granicach przyzwolonych funduszów.

4. 3.937/2.878. ks. Jana Głaba, katechety szkoły V. klasowej w Mikołajowie do Rady szkolnej krajowej do załatwienia.

5. Petycyę S. Maryi Bernardyny Samborskiej, ze Zgromadzenia Sióstr Felicjanek, kierowniczkii 5-klasowej szkoły żeńskiej w Bełżcu, w sprawie pożyczki w Banku krajowym na rozszerzenie szkoły do Wydziału krajowego do uwzględnienia.

6. Petycyę 4.627/3.439. Magistratu miasta Brzozowa o wzmocnienie czynnika autonomicznego w Radzie szkolnej krajowej, o rozszerzeniu kompetencji Rady szkolnej krajowej w ogóle, a w szczególności pełnej Rady.

Do Rady szkolnej krajowej do zbadania i zdania sprawy na przyszłej sesji sejmowej.

7. Petycyę 4.443 Zgromadzenia Panien Kanoniczek św. Ducha o przyznanie wyższej subwencji na utrzymanie szkoły wydziałowej św. Tomasza w Krakowie.

3.358/2.347. Br. Ottona Goncza, Dyrektora Braci szkół chrześcijańskich we Lwowie ul. Mochnackiego 1. 8. o udzielenie subwencji i bezprocentową pożyczkę na budowę szkoły.

3.810/3.765. Zgromadzenia Sióstr Miłosierdzia w Przeworsku o subwencyę na utrzymanie szkoły.

4.421/3.273. Sióstr miłosierdzia w Krakowie na utrzymanie połączonego ze szkołą zakładu sierót.

4.314/3.193. Siostry Magdaleny Humeniuk, przełożonej internatu Marya o subwencyę na utrzymanie prywatnej szkoły.

3.874/2.818. Zakładu naukowo-wychowawczego pod Opieką Zgromadzenia Rodziny Maryi w Leśnem o zasiłek.

4.138/3.027. Jozefaty Teodorowiczowej, Przełożonej klasztoru Bazylianek w Jaworowie o jednorazową zapomogę na żeńskie seminaryum nauczycielskie.

Do Wydziału krajowego do zbadania w porozumieniu z Radą szkolną krajową i ewentualnego uwzględnienia przy układaniu preliminarza na r. 1911.

8. Petycyę 4.627/3.436. Gminy miasta Budzanowa o zwolnienie od prestacyi szkolnej do Wydziału krajowego do zbadania i zdania sprawy na przyszłej sesji sejmowej.

Lwów, dnia 7. października 1909.

Przewodniczący :

Piniński.

Sprawozdawca :

Kozłowski.

Budżet krajowy na rok 1910.

Rubryka V.

Oświata i sztuka.

Dział III. Prywatne zakłady naukowe i wychowawcze (poz. 8—32) wydatków.

Dział IV. Stowarzyszenia ku krzewieniu nauk i oświaty. Wydawnictwa (poz. 33—71) wyd. tudzież 3 i 4. dochodów.

Dział VI. Rozmaite (poz. 94—106) wydatków.

Sprawozdawca poseł Dr. Głabiński.

Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić.

Dział III, IV i V rubryki V wedle preliminarza budżetu wniesionego przez Wydział krajowy, ze zmianami poczynionemi w pozycjach 8, 17, 21, 31, 43a), 55 pod lit. a) 57, 58a), 59, 60, 61, 94, 101 i 102a).

Dział III. Prywatne zakłady naukowe i wychowawcze.

	zwyczajne:	nadzwyczajne:	
<i>Poz. 8.</i> Na utrzymanie szkoły polskiej w Białej i Leszczynach, stała subwencya w myśl uchwały Sejmu z dnia 11. lipca 1902 (więcej o 10.000 K.) z powodu znacznego podniesienia wydatków na płace nauczycielskie w tych szkołach do sumy 71.000 K.)	60.000 K.	—	K.
Do przeniesienia	60.000 K.	—	K.

zwyczajne nadzyczajne :

Z przeniesienia . 60.000 K. — K.

Zarazem Sejm ponawia swoją uchwałę z r. 1907 :
Wzywa się Wydział krajowy, aby w porozumieniu z Radą szkolną krajową zbadał sprawę objęcia szkół w Białej i Leszczynach przez fundusz krajowy szkolny i przedstawił Sejmowi wnioski.

Poz. 8a.	Na utrzymania seminaryum nauczycielskiego męskiego w Białej	3.500 „	—	„
„ 8b.	Na utrzymanie prywatnego gimnazjum w Białej	5.000 „	—	„
„ 9.	Prywatne seminaryum nauczycielskie żeńskie Zofii Strzałkowskiej we Lwowie	2.000 „	—	„
„ 10.	Prywatne seminaryum nauczycielskie żeńskie Franciszka Preisendanza w Krakowie	2.000 „	—	„
„ 11.	Dla kursów wyższych dla kobiet im. Adryana Baranieckiego	2.000 „	—	„
„ 12.	Ruskie prywatne seminaryum żeńskie, utrzymywane przez ruskie Towarzystwo pedagogiczne we Lwowie, do rozporządzalności Wydziału krajowego, w porozumieniu z Radą szkolną krajową	2.000 „	—	„
„ 13.	Prywatne seminaryum nauczycielskie żeńskie w Brodach	1.500 „	—	„
„ 14.	Prywatne seminaryum nauczycielskie żeńskie w Stanisławowie	1.000 „	—	„
„ 15.	Prywatna szkoła średnia żeńska we Lwowie, utrzymywana przez Towarzystwo „Gimnazjum żeńskie“	2.000 „	—	„
„ 16.	Prywatna szkoła średnia żeńska w Krakowie z charakterem gimnazjalnym, pod zarządem pp. Browicza, Czubka i Tretiaka, zasitek stały	1.000 „	—	„
„ 17.	Na subwencye dla innych seminaryów, gimnazjów i liceów, ryczałt do rozporządzenia Wydziału krajowego . . . . . (więcej o 2.000 K. wskutek licznych petycji i powstania nowych zakładów.)	7.000 „	—	„

Do przeniesienia . 89.000 K. —

		zwyczajne : nadzwyczajne ;	
		Z przeniesienia .	89.000 K. — K.
Poz. 18.	Kurs naukowy żeński w Tarnowie, (w myśl uchwały Sejmu z d. 11. lipca 1902)	800 „	— „
„ 19.	Ruskie Towarzystwo pedagogiczne, na utrzymanie szkoły wydziałowej żeńskiej we Lwowie	8.000 „	— „
„ 20.	Zakład sierót im. św. Heleny we Lwowie	200 „	— „
„ 21.	Ruski instytut dla dziewcząt w Przemyśle :		
	a) stała subwencya	1.000 „	— „
	b) <i>jednorazowy</i> zasiłek na spłatę długów . (wskutek petycji do l. 3.791)	— „	1.400 „
„ 22.	Zakład wychowawczy dla ubogich dziewcząt pod nazwą „Rodzina Maryi“ w Łomuej	1.000 „	— „
„ 23.	Ryczałt na zasiłki dla burs mieszczących młodzież polską i ruską, do rozporządzalności Wydziału krajowego, w porozumieniu z Radą szkolną krajową	28.000 „	— „
„ 24.	Zakład dla głuchoniemych we Lwowie :		
	a) na stypendya dla wychowanków po 300 K	30.000 K.	
	b) na utrzymanie zakładu	5.000 „	
	c) na amortyzację pożyczki 36.000 K. na budowę II. piętra, zaciągniętej przez Dyрекcyę zakładu, XI. rata amortyzacyjna (aż do pierwszego półrocza 1934 r.)	<u>1 990 „</u>	36.990 „ — „
„ 25.	Szkół dla głuchoniemych Izaaka Bardacha we Lwowie	1.000 „	— „
„ 26.	Zakład dla ciemnych we Lwowie :		
	a) na utrzymanie Zakładu	7.600 K.	
	b) na stypendya dla 10 wychowanków po 240 K.	<u>2.400 „</u>	10.000 „
„ 27.	Towarzystwo gimnast. „Sokół“ we Lwowie	2.000 „	— „
„ 28.	„ „ „ w Krakowie	2.000 „	— „
„ 29.	Dla polskich i ruskich Towarzystw gimnastycznych „Sokół“ we Lwowie i na prowincyi, ryczałt do dyspozycyi Wydziału krajowego	10.000 „	— „
Do przeniesienia		189.990 K.	1.400 K.

		zwyczajne:	nadzwyczajne:
	Z przeniesienia	189.990 K	1.400 K
Poz. 30.	Związek polskich gimnastycznych Towarzystw sokalnych we Lwowie, na cele Towarzystwa i wydawnictwa	1.000 „	— „
„ 31.	Towarzystwo zabaw ruchowych we Lwowie (więcej o 1.000 K w myśl wniosku Rady szkolnej krajowej)	2.000 „	— „
„ 32.	Zgromadzenie Sióstr Felicyanek, na utrzymanie domu głównego w Krakowie	— „	2.000 „
	Suma działu III.	192.990 K.	3.400 K.
	Razem	196.390 K.	

Dział IV. Stowarzyszenia ku krzewieniu nauk i oświaty. Wydawnictwa.

Poz. 33.	Dla zarządu powszechnych wykładów uniwersyteckich we Lwowie	1.000 K.	— K.
„ 34.	Dla zarządu powszechnych wykładów uniwersyteckich w Krakowie	1.000 „	— „
„ 35.	Towarzystwo „Oświaty ludowej we Lwowie, do rozporządzalności Wydziału krajowego	3.500 „	— „
„ 36.	Towarzystwo „Oświaty ludowej“ w Krakowie zasilek stały	3.500 „	— „
„ 37.	Towarzystwo „Oświaty ludowej“ w Tarnowie	200 „	— „
„ 38.	Polskie Stowarzyszenie „Strzecha“ we Wiedniu	200 „	— „
„ 39.	Polskie Stowarzyszenie „Przytulisko“ we Wiedniu	200 „	— „
„ 40.	Polskie Stowarzyszenie chrześcijańskich robotników „Ojczyzna“ we Wiedniu	200 „	— „
„ 41.	Biblioteka polska we Wiedniu	400 „	— „
„ 42.	Towarzystwo „Związek rodzicielski“ we Lwowie	500 „	— „
Poz. 43.	Dla fundacji „Macierz polska“ na wydawnictwa dzieł i peryodycznych pism ludowych	10.000 „	— „
	Do przeniesienia	20.700 K	— K.

		zwyczajne	nadzwyczajne,	
	Z przeniesienia	20.700 K.	—	K.
Poz. 43a	Towarzystwu „Szkoły ludowej“ na wydawnictwa (wskutek sprawozdania Dep. I Wydziału krajowego i petyeyj do l. 4685 i 4687).	1.000 „	—	„
„ 44	Towarzystwo pedagogiczne we Lwowie, na wydawnictwa	2.300 „	—	„
„ 45	Towarzystwo pedagogiczne we Lwowie, V. rata na umorzenie części pożyczki hipotecznej, zaciągniętej na budowę własnego domu (z ogólnej przyznanej sumy 10.000 K.)	1.000 „	—	„
„ 45a)	Towarzystwo nauczycieli religii mojżeszowej w Stanisławowie	200 „	—	„
„ 46	Zasiłek dla czasopisma „Muzeum“	2.000 „	—	„
„ 47	Na wydawnictwo czasopisma „Kosmos“	1.000 „	—	„
„ 48	Wydawnictwo dziełek ludowych	2 000 „	—	„
„ 49	Towarzystwo historyczne we Lwowie, na wydawnictwa	1.400 „	—	„
„ 50	Towarzystwo im. Adama Mickiewicza, na wydawnictwo jego dzieł, do rozporządzalności Wydziału krajowego	800 „	—	„
„ 51	Towarzystwo ludoznawcze, na wydawnictwo czasopisma „Lud“	500 „	—	„
„ 52	Redakcyja dwutygodnika katechetycznego i duszpasterskiego w Tarnowie	300 „	—	„
„ 53	Redakcyja pisma dla dzieci „Mały Świątek“ we Lwowie	200 „	—	„
„ 54	Towarzystwo ruskich kobiet „Żyźń“ we Lwowie, na wydawnictwa	100 „	—	„
„ 55	Na wydawnictwo:			
	a) polskich podręczników dla szkół średnich	3.000 K.		
	(w myśl wniosku Rady szkolnej krajowej więcej o 1000 K).			
	b) ruskich książek szkolnych	8.000 „	11.000 „	— „
	Do przeniesienia	44.500 K.	—	K.

zwyczajne : nadzwyczajne :

	Z przeniesienia	44,500 K.	—	K
Poz. 56	Wydawnictwo dwutygodnika „Rodzina i Szkoła“, z dodatkiem naukowym „Wiedza i Praca“ we Lwowie	300 „	—	„
„ 57	Polskie „Muzeum szkolne“ we Lwowie . . . . . (więcej o 500 K. wskutek petycyi do l. 3571)	1.500 „	—	„
„ 58	Ruskie Towarzystwo pedagogiczne, na wydawnictwa	2.300 „	—	„
„ 58a)	Ruskie Towarzystwo pedagogiczne, na umorzenie kosztów budowy własnego domu I. rata z ogólnej sumy 5.000	— „	500	„
„ 59	Towarzystwo „Proświta“, na wydawnictwo dzieł ludowych, do rozporządzenia Wydziału krajowego — więcej o 1.000 K. wskutek petycyi do l. 4034 i 4036. (z zastrzeżeniem wypłaty z dołu i po przekonaniu się, że wszystkie wydawnictwa Towarzystwa są pożyteczne i nie zawierają szkodliwych tendencyj, tudzież odpowiadają warunkom ustanowionym w uchwale Wysokiego Sejmu z dnia 13. lutego 1897).	9.000 „	—	„
„ 60	Towarzystwo im. Szewczenki, na wydawnictwa, więcej o 2.000 K. wskutek petycyi do l. 3477	16.000 „	—	„
„ 61	Towarzystwo im. Michała Kaczkowskiego, na wydawnictwo dzieł ludowych, wskutek petycyi do l. 4030 więcej o 1 000 K. (z zastrzeżeniem j. w. poz. 59).	9 000 „	—	„
„ 62	Bezpłatna „Uczelnia“ w zarządzie Koła Towarzystwa szkoły ludowej im. B. Goldmana we Lwowie	600 „	—	„
„ 63	Koło szkoły ludowej im. B. Goldmana, do rozporządzenia Wydziału krajowego	2.000 „	—	„
„ 64	Towarzystwo dla popierania nauki polskiej we Lwowie	1.500 „	—	„
„ 65	Ks. Dżułyński, gr.-kat. proboszcz w Łapszynie, na wydawnictwa ruskie: „Posłannik“ i „Książeczki misyjne“, do rozporządzał Wydziału krajowego	800 „	—	„
	Do przeniesienia	87.500 K.	500 K.	

		zwyczajne : nadzwyczajne :		
		Z przeniesienia . .	87.500 K	500 K
Poz. 66	OO. Bazylianie na wydawnictwa pism religijno-moralnej treści		400 „	— „
„ 67	Krakowskie Towarzystwo techniczne, na wydawnictwo czasopisma „Architekt“		400 „	— „
„ 68	Towarzystwo politechniczne we Lwowie, na wydawnictwo czasopisma technicznego		1.000 „	— „
„ 69	Towarzystwo numizmatyczne w Krakowie, na wydawnictwo „Wiadomości numizmatyczno-archeologicznych“		400 „	— „
„ 70	Na wydawnictwo „Biblioteki politechnicznej“, VI. rata z subwencji 10.000 K. płatnej w 10 latach		1.000 „	— „
„ 71	Czytelnia polska w Białej — subwencya na umorzenie pożyczki 14.000 K. na budowę domu — III. rata z 28-lecia (patrz pozycya 4. dochodów).		500 „	— „
		<u>Suma działu IV. 91.200 K.</u>		<u>500 K.</u>
		Razem	91.700 K.	

Dział VI. Rozmaite.

Poz. 94.	Dla stowarzyszeń akademickich, więcej o 1.200 K, wskutek petycji domów akademickich polskich i ruskiego, tudzież w myśl sprawozdania Wydziału krajowego o towarzystwie akademickiem „Ognisko“ we Wiedniu, ryczałt do rozporządzalności Wyd. kraj.		5 000 K.	— K.
„ 95.	Na zasiłki dla polskich i ruskich Towarzystw, mających na celu wspomaganie ubogich uczniów, ryczałt do rozporządzalności Wydziału krajowego w porozumieniu z Radą szkolną krajową		2.000 „	— „
„ 96.	Towarzystwo im. św. Stanisława Kostki, opieki nad terminatorami we Lwowie		200 „	— „
		<u>Do przeniesienia . . . . .</u>	7.200 K	— „

zwyczajne : nadzwyczajne :

	Z przeniesienia .	7.200 K.	—	„
Poz 97.	Stowarzyszenie nauczycielek we Lwowie .	600 „	—	„
„ 98.	Na cele budowy schroniska dla nauczycielek we Lwowie, VII. rata subwencji 40.000 K, płatnej w 20 ratach rocznych (w myśl uchwały sejmowej z d. 31. października 1904) . .	2.000 „	—	„
„ 99.	Stowarzyszenie nauczycielek w Krakowie, IV. rata subwencji 20.000 K, płatnej w 20 ratach rocznych, na budowę domu dla nauczycielek .	1.000 „	—	„
„ 100.	Komitetowi budowy polsk. Domu akadem. im. Adama Mickiewicza we Lwowie, III. i IV. półroczna rata amortyz. $4\frac{1}{2}\%$ pożyczki 50.000 K, umarzałnej w 33 latach (uchw. sejm. z 18 marca 1907)	3.000 „	—	„
„ 101.	Zasiłki dla zakładów naukowych utrzymywanych przez Towarzystwa, więcej o 10.000 K., do rozporządzenia Wydziału krajowego	— „	40.000 „	„
„ 102.	Funduszowi szkolnemu krajowemu odsetki od efektów im. wartości 584.659 K. 70 g wydanych z majątku zarodowego Radzie szkolnej krajowej na fundusz pożyczkowy dla gmin na budowę szkół	25.775 „	—	„
„ 102a).	Towarzystwo „Eleuterya“ (wskutek petycyi do l. 3583)	600 „	—	„
„ 103.	Gal. Towarzystwo ochrony zwierząt	200 „	—	„
„ 104.	Na urządzenie warsztatów dla młodzieży szkolnej, do rozporządzenia Wydziału krajowego	2.000 „	—	„
„ 105.	Na wydawnictwo „Polskiego przeglądu emigracyjnego“	— „	1.000 „	„
„ 106.	Dla Juliana Nasalskiego, na wydawnictwo „Biblioteki dla młodzieży ruskiej“, do rozporządzenia Wydziału krajowego	250 „	—	„
	Suma działu VI.	42.625 K.	41.000 K.	
	Razem	83.625 K.		

Ogółem wnosi Komisya budżetowa podwyższenie wydatków	
rubr. V. w działach III., IV., i VI. o	33.800 K.
a to w wydatkach zwyczajnych o	21.900 K.
i w wydatkach nadzwyczajnych o	11.900 K.

Dochody.

	zwyczajne :	nadzwyczajne.
Poz. 3. Dochód ze sprzedaży ruskich książek szkolnych	8.000 K.	— K.
„ 4. Czytelnia polska w Białej — zwrot pożyczki 14.000 K. na budowę domu, II. rata z 28-letnia (patrz poz. 71 wyd.)	500 „	— „
Suma	8.500 „	— „

Petycyje do l. 3933, 3977, 4023, 4234, 4368, 4683, 4684, 4691 *przekazuje się Wydziałowi krajowemu do uwzględnienia z poz. 101 wydatków.*

Wydziałowi krajowemu do zbadania i sprawozdania przekazuje się petycyę do l. 4240 w sprawie uzupełnienia Muzeum narodowego w Krakowie.

Wydziałowi krajowemu do zbadania i ewentualnego uwzględnienia w przyszłym budżecie przekazuje się petycyę szkół nauk politycznych we Lwowie i w Krakowie dol. 4598 i 4749, wydawnictwa ruskiego „Nasza Szkoła“ dol. 3646, zakładu wychowawczego księży Zmartwychwstańców dol. 4330, stowarz. Biblioteki chrześcijańskiej dol. 4641, Towarzystwa muzeum tatrzańskiego dol. 3634, żydowskiej czytelnicy ludowej w Krakowie dol. 3365, Związku towarzystw naukowych dol. 4675, Towarzystwa ruskich dam dol. 3866.

Wydziałowi krajowemu do zbadania i ewent. załatwienia w porozumieniu z Radą szkolną krajową przekazuje się petycyje w sprawie subwencyonowania kursów dla analfabetów dol. 4026, 4029 i 4114, w sprawie popierania warstatów studenckich dol. 4303, wydawnictwa „Mapy Polski“ dol. 3882, szkoły i pracowni w Kulikach dol. 4132, szkoły w Peczeniżynie dol. 4052, Czytelnicy Król. Jadwigi dol. 4457.

Wydziałowi krajowemu do zbadania przekazuje się petycyje dol. 3432, 3725, 3726, 8649, 3965, 4139. 4345, 4606, 4612.

Przewodniczący :

Piniński.

Sprawozdawca :

Głabiński.

Budżet krajowy na rok 1910.

Do rubryki V. poz. 4. wydatków i poz. 2. dochodów
funduszu krajowego.

Sprawozdawca p. **Włodzimierz Kozłowski.**

Sprawozdanie

Komisji budżetowej o krajowym szkolnym funduszu emerytalnym na r. 1910.

Wysoki Sejmie!

Komisya przyjęła ułożony przez Wydział krajowy preliminarz krajowego funduszu szkolnego emerytalnego do zatwierdzającej wiadomości.

Komisya wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy:

1. Wydatki rubryki V. poz. 3. funduszu krajowego w kwocie	1,891.100 K
2. Dochody rubryki V. poz. 2. funduszu krajowego w kwocie	391.871 „

Lwów, dnia 7. października 1909.

Przewodniczący:
Piniński.

Sprawozdawca:
Kozłowski.

Budżet krajowy na rok 1910.

Rubryka V.

oświata i sztuka.

Dział V. Teatry i sztuki piękne.

Pozycja 72 do 93 wydatków.

Sprawozdawca poseł Abrahamowicz

Zgodnie z preliminarem Wydz. kraj. na rok 1910. komisya budżetowa wnosi:

		zwyczajne :	nadzwyczajn :
Poz. 72.	Teatr polski w Krakowie, subwencya stała .	16.000 K.	— K.
„ 72a.	Dyrektorowi teatru miejskiego w Krakowie Lud. Solskiemu, zasiłek nadzwyczajny na rok 1910 do rozporządzalności Wydziału kraj.	— „	4.000 „
„ 73.	Budowa teatru w Krakowie 22 i 23 półroczna rata na opłatę procentów od pożyczki 300.000 K. zaciągniętej przez gminę miasta Krakowa (aż do I półr. 1945)	15.000 „	— „
„ 74.	Teatr polski i opera polska we Lwowie, do rozporządzalności Wydziału krajowego :		
	a) dramat i komedya	28.400 K.	
	b) opera polska	<u>20.000 „</u>	48.400 „ — „
„ 74a.	Dyrektorowi teatru miej. we Lwowie, Lud. Hellerowi, zasiłek nadzwyczajny na rok 1910 do rozporządzalności Wydz. kraj.	— „	<u>8.000 „</u>
	Do przeniesienia	79.400 K.	12.000 K.

zwyczajne : nadzwyczajn.

Z przeniesienia 79.400 K 12.000 K.:

Przy tej pozycji, omawiano krytycznie obecne kierownictwo sceny polskiej we Lwowie, w szczególności repertuarza, w którym peryodycznie operetka i farsa pierwsze zajmują miejsce. Z krytyką tą łączono wezwanie do Wydziału krajowego, by starał się wpłynąć na usunięcie usterek, podniesionych już w sprawozdaniu komisji szkolnej.

<i>Poz. 75.</i>	Budowa teatru we Lwowie, na pokrycie 23. i 24. raty amortyzacyjnej od poz. 600.000 K. zaciągniętej przez gminę miasta Lwowa aż do I. półr. 1934.	33.696 „	— „
„ 76.	Teatr ruski pod zarządem Tow. „Ruska Besida“ do rozporządzalności Wydz. kraj.	18.500 „	— „
„ 76a.	Tow. „Ruska Besida“ na cele skompletowania orkiestry, subwencya nadzwyczaj.	— „	4.000 „
„ 76b.	Na koszta inspekyi ruskiego teatru narod. na prowincyi (do rozporz. Wydz. kraj).	— „	50 „
<i>Poz. 76)c</i>	Dla teatru ludowego w Krakowie do rozporządzalności Wydziału krajowego w załatwieniu petycyi do L. 4.334/3.213 Dyrektora teatru ludowego, Edmunda Rygiera, jak na rok 1909	— „	2 000 „
	Wydział krajowy nie preeliminował tej kwoty jedynie z uwagi, że teatr ludowy w Krakowie stale nie istnieje — gdy jednak obecnie ustalenie tego teatru, pod umiejętną Dyrekcyą p. Edmunda Rygiera nabiera pewności, przeto Komisya budżet. wnosi ponowienie przyznanej na rok 1909 subwencji na ten cel i wstawia do p. 76c) kwotę 2.000 K. do rozp. Wydz. kraj.		
„ 77.	Zarządowi Związku teatrów i chórów włościańskich, subwencya nadzwyczajna do rozporządzalności Wydz. kraj.	— „	2.000 „
„ 78.	Akademia sztuk pięknych w Krakowie 22 rata umorzenia pożyczki 200.000 Koron na budowę gmachu (aż do roku 1911 włącznie	— „	14.000 „
„ 79.	Towarzystwu sztuk pięknych w Krakowie, subwencya na budowę własnego gmachu (na czas amortyzacji pożyczki, 12 rata z 33 lecia)	— „	1.000 „
	Tem załat. zostaje petycyja do L. 4 346/3.225.		
	Do przeniesienia	131.596 K.	35.500 K

		zwyczajne : nadzwyczajne :	
		Z przeniesienia	131.596 K. 35.500 K.
Poz. 80.	Towarzystwu przyjaciół sztuk pięknych we Lwowie, na urządzenie nowego lokalu wystawy III. (ostatnia) rata	— „	2.000 „
„ 81.	Gminie miasta Krakowa, na zarząd domu imienia Jana Matejki w Krakowie	1.000 „	— „
„ 82.	Dla młodzieży kształcącej się w naukach i sztukach, ryczałt do rozporządzalności Wydziału krajowego	6.000 „	— „
		3.343	
Do pozycyi tej wniesione petycyje do L		2.382,	
3.396 3.414 3.424 3.436 3.527 3.746 3.742			
2.435, 2.453, 2.463, 2.475, 2.525, 2.703 2.699,			
3.733 3.734 3.733 3.731 3.623 3.589 3.586			
2.690, 2.691, 2.690, 2.688, 2.615, 2.581, 2.578,			
3.579 3.422 4.296 4.294 4.572 4.474 4.493			
2.571, 2.461, 3.175, 3.173, 3.405, 3.323, 3.332,			
<i>przekazuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i odpowiadającego celowi subwencji uwzględnienia.</i>			
„ 83.	Towarzystwu muzycznemu we Lwowie w myśl uchwały Sejmu z 10. lipca 1902	10.000 „	
„ 84.	Towarzystwu muzycznemu we Lwowie na budowę własnego gmachu, 5 rata subwencji 75.000 K, z 25-lecia	—	3.000 „
„ 85.	Towarzystwu muzycznemu w Krakowie	1.600 „	— „
„ 86.	Konserwatorium Towarz. muzycznego w Krakowie	8.400 „	— „
„ 87.	Towarzystwu „Wyższy Instytut muzyczny“ we Lwowie	2.500 „	— „
„ 88.	Towarzystwu muzycznemu w Brodach	— „	400 „
Powyzszem zał. zostaje petycja do L. $\frac{3.721}{2.611}$			
„ 89.	Towarzystwu muzycznemu w Samborze	— „	200 „
„ 90.	Towarzystwu muzycznemu „Harmonia“ w Krakowie	600 „	— „
Do przeniesienia		161.696 K.	41.100 K.

		zwyczajne:	nadzwyczajn.
	Z przeniesienia . . .	161.696 K.	41.100 K.
Poz.	91. Towarz „Przyjaciół muzyki“ w Tarnopolu . . .	600 „	— „
„	92. Towarzystwu „Kapeli narodowej Harmonia“ we Lwowie, do rozp. Wydz. kraj.	400 „	— „
	Powyższem załatwioną zostaje petycja do L. $\frac{4.344}{3.223}$.		
„	93. Wydziałowi krajowemu do rozporząd. po zbadaniu istotnych potrzeb działalności i pożyteczności pod względem nauki Tow. muz.: „Lutnia“, „Bojan“, „Echo“ we Lwowie, „Lutnia“ w Krakowie, Towarz. im. Moniuszki w Kołomyi i Stanisławowie, Tow. „Harmonia“ w Jaśle i Tow. muzycznemu w Jarosławiu, ryczałt	3.500 „	— „
	Petycję do L. 3 608 Lipińskiej Salomei <i>załatwiono w rubr. XIV. poz. 228.</i>		
	Pozycye do L. $\frac{3.400}{2.439}$ założycieli Inst. muzycz, w Krakowie i pet. L. $\frac{3.597}{2.589}$ Archit. polskich w Krakowie <i>przekazuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i odpowiedniego załatwienia</i>		
	Suma działu V.	<u>166.196 K.</u>	<u>41.100 K.</u>
		207.296 K.	

Przewodniczący:

Piniński.

Sprawozdawca:

Abrahamowicz.

Budżet krajowy na rok 1910.

Rubryka VI.

(Poz. 1–34 wydatków, poz. 1–3 dochodów)

Pomniki historyczne.

Sprawozdawca poseł Leo.

Wysoki Sejmie!

Komisya budżetowa przedkłada Wysokiemu Sejmowi do uchwały rubrykę VI budżetu krajowego zgodnie z przedłożeniem Wydziału krajowego, wprowadzając do tego preliminarza jedynie następujące zmiany i uzupełnienia:

1. w pozycji 3. „Muzeum narodowe w Krakowie“ podnosi się ze względu na świetny rozwój tej instytucji dotację zwyczajną z 10.000 K na . . . . . 15.000 K
2. Jako poz. 18a wstawia się kwotę . . . . . 5.000 „
jako I. ratę z większej kwoty 15.000 K przyznanej gminie m. Lwowa tytułem subwencji nadzwyczajnej na zakupno zbioru dzieł Matejki dla galeryi miejskiej.
3. W poz. 25. podwyższa się ratę roczną subwencji 100.000 K na restaurację katedry ormiańskiej we Lwowie z 10.000 K na se względu na konieczność przeprowadzenia projektowanych robót budowlanych w okresie co najwyżej 5-letnim. 20.000 „
4. W poz. 28. wstawia się jako wydatek nadzwyczajny kwotę 4.000 „

5. W poz. 29. wstawia się jako wydatek nadzwyczajny kwotę	1.000 K.
6. W poz. 30. wstawia się jako wydatek nadzwyczajny kwotę	2.000 „
7. W załatwieniu wniosku nagłego p. Ciuchcińskiego i tow. do L. 3215/08 wstawia się jako I. ratę procentową i amortyzacyjną od subwencji 100.000 K na rzecz budowy jubileuszowego kościoła św. Elżbiety we Lwowie, jako wydatek nadzwyczajny kwotę	5.000 „
Komisya zgodziła się wyjątkowo na przyznanie tak znacznej subwencji ze względu na pamiątkowy i jubileuszowy charakter tej wspaniałej świątyni, do której budowy miasto Lwów przyczyniło się kwotą 500.000 K.	
8. W załatwieniu petycji komitetu restauracyi starożytnego kościoła św. Anny w Krakowie do L. 3804 ze subwencji 5.000 K. I. ratę jako wydatek nadzwyczajny	2.500 „
9. Przychylając się dy petycji komitetu restauracyi kościoła parafialnego w Żółkwi do l. 430) ze subwencji 5.000 K. I. ratę jako wydatek nadzwyczajny (do dyspozycji Wydziału krajowego)	2.500 „
10. W załatwieniu petycji p. Emilii Pydynkowskiej w Krakowie, tytułem jednorazowej subwencji na prowadzenie szkoły restauracyi zabytków starożytnych hafciarstwa, jako wydatek nadzwyczajny	500 „

Na podstawie powyższego sprawozdania, Komisya budżetowa wnosi :

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wydatki.

		zwyczajne : nadzwyczajne :	
Poz.	1. Utrzymanie kancelaryi konserwatorskich we Lwowie i w Krakowie, sporządzanie i publikacye naukowych i urzędowych pomników, znajdujących się w naszym kraju	8.000 K	— K.
„	2. Badanie i ocalanie zabytków starożytnych, piśmiennych i archeologicznych dla zakładu narodowego im. Ossolińskich we Lwowie	1.000 „	— „
	Do przeniesienia	9.000 K	— „

		zwyczajne : nadzwyczajne :	
		Z przeniesienia . . .	9.000 K — K.
<i>Poz.</i>	3. Muzeum narodowe w Krakowie :		
	a) stała subwencya	15.090 „	— „
	b) na adaptacye i rozszerzenie Muzeum narodowego, III. rata z przyznanych 30.000 K na lat 5	—	6.000 „
„	4. Krajowe Archiwum aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie i w Krakowie :		
	a) Dyrektor we Lwowie	2.400 K	
	b) „ w Krakowie	2.400 „	
	c) Adjunkt I. klasy we Lwowie: płaca 2.800 K, dodatek aktywalny 960 K i cztery dodatki trzyletnie po 200 K	4.560 „	
	d) Adjunkt II. klasy we Lwowie: płaca 2.200 K, dodatek aktywalny 768 K i dwa dodatki trzyletnie po 400 K	4.368 „	
	e) Adjunkt I. klasy w Krakowie: płaca 2.800 K, dodatek aktywalny 960 K	3.760 „	
	f) Adjunkt II. klasy w Krakowie: płaca 2.200 K, dodatek aktywalny 768 K	2.968 „	
	g) 2 aplikantów we Lwowie, adjutum roczne po 600 K	1.200 „	
	h) 1 aplikant w Krakowie, adjutum roczne	600 „	
	i) Czynsz za najem lokalu we Lwowie . . . . . 1.600 K i miejski 5% podatek wodociagowy za r. 1910 . . . . . 80 „	1.380 „	
	k) Stróże we Lwowie i w Krakowie: płaca po 1.000 K., dodatki aktywalne po 100 K., dodatek na mundur po 100 K.	2.400 „	
	l) Opał, potrzeby kancelaryjne i inne wydatki	1.200 „	26.536 „
	Do przeniesienia	50.536 K	6.000 K

		zwyczajne: nadzwyczajne :	
Z przeniesienia . . .		50.536 K.	6.000 K.
Poz.	5. Restauracja zabytków artystycznych w kościele św. Floryana w Krakowie V rata, ostatnia, z przyznanych 20.000 K.)	—	4.000 „
„	6. Restauracja kościoła parafialnego ob. łąć. w Drohobyczu z przyznanych 15.000 K. (V. ostatnia rata)	—	3.000 „
„	7a) Konserwacja zamku w Olesku	600	— „
„	7b) Gronu c. k. konserwatorów Galicji wschodniej na pokrycie reszty należności arch. Władysława Halickiego, za restaurację sali królewskiej i przyległych sal I. piętra w zamku oleskim — <i>jednorazowo</i>	—	2.500 „
„	8. Restauracja wieży maryackiej w Krakowie VI. rata z przyznanych 70.000 K.	—	7.000 „
„	9. Restauracja kościoła pojezuickiego w Przemyślu V. (ostatnia) rata subwencji 20.000 K.	—	4.000 „
„	10. Restauracja kościoła św. Katarzyny w Krakowie V. (ostatnia) rata subwencji 35.000 K.	—	7.000 „
„	11. Kościół polski we Wiedniu (XIX. i XX. [ostatnia] rata z 20 rat półrocznych, z ogólnej sumy 30.000 K.)	—	3.000 „
„	12. Restauracja zamku królewskiego na Wawelu : rata roczna . . . . . 100.000 K i dotacja Najw. Dworu . . . <u>100.000 „</u>	—	200.000 „
„	13. Restauracja starożytnego kościoła św. Józefa na Kahlenbergu — III. (ostatnia) rata z przyznanych 15.000 K.	—	5.000 „
„	14. Koszta inwentaryzacji drewnianych kościołów, III. rata z subwencji 6.500 K. płatnej w 7-miu ratach rocznych od r. 1908 (a to: 6 rat po 1.000 K., ostatnia 500 K.)	—	1.000 „
„	15. Restauracja kościoła OO. Cystersów w Mogile II. rata z przyrzeczonych 15.000 K.	—	5.000 „
„	16. Towarzystwu miłośników przeszłości miasta Lwowa, na wydawnictwa	500	— „
Do przeniesienia . . .		51.636 K.	247.600 K.

		zwyczajne : nadzwyczajne :	
Z przeniesienia , .		51.636 K.	247.600 K.
Poz. 17.	Towarzystwu miłośników historii i zabytków miasta Krakowa na wydawnictwa, stała dotacya	1.000 „	— „
„ 18.	Gminie miasta Lwowa, na zakupno dzieł artystycznych dla Galeryi miejskiej, stała roczna subwencya	5.000 „	— „
„ 18a)	Gminie miasta Lwowa — na zakupno zbioru dzieł Matejki do Galeryi miejskiej — I rata z subwencji 15.000 K.	— „	5.000 „
„ 19.	Gminie miasta Lwowa, na Muzeum narodowe im. Króla Jana III., stała subwencya	5.000 „	— „
„ 20.	Restauracya krużganków w klasztorze OO. Franciszkanów w Krakowie — I. rata subwencji 10.000 K. rozłożonej na 4 lata (<i>wniosek przedstawienia tej subwencji do uchwały Wysokiego Sejmu zawisły od przyznania z c. k. Skarbu państwa na ten cel subwencji w tej samej wysokości</i>)	— „	2.500 „
„ 21.	Restauracya grobowca króla Bolesława Śmiałego w Ossiaku w Karyntyi — <i>jednorazowo (do rąk komitetu obywatelskiego w Krakowie, zamianowanego dla restauracyi tego grobowca)</i>	— „	500 „
„ 22.	Dla Tadeusza Mokłowskiego — na inwentaryzację zabytków budownictwa drewnianego w Galicyi wschodniej	— „	1.000 „
„ 23.	Restauracya starożytnej synagogi w Chodorowie, <i>jednorazowo</i>	— „	1.000 „
„ 24.	Restauracya starożytnej synagogi w Złoczowie	— „	600 „
„ 25.	Restauracya katedry ormiańskiej we Lwowie — I. rata z rozłożonej na 5 lat subwencji 100.000 K	— „	20.000 „
„ 26.	Gronu c. k. konserwatorów Galicyi wschodniej na wydawnictwo „Teki konserwatorskiej — <i>jednorazowo</i>	— „	2.000 „
„ 27.	Restauracya kościoła C. O. Bernadynów w Gwoźdzcu — <i>jednorazowo (pod warunkiem przyznania na ten cel subwencji w tej samej wysokości z c. k. Skarbu państwa)</i>	— „	2.000 „
Do przeniesienia		62.636 K.	282.200 K.

	zwyczajne : nadzwyczajne:	
Z przeniesienia	62.636 K.	282.200 K.
Poz, 28. Restauracja kościoła św. Riotra i Pawła w Krakowie	—	4.000 „
„ 29. Inwentaryzacja archiwum gminy miasta Krakowa i wydawnictwa źródeł dziejowych	—	1.000 „
„ 30. Restauracja starożytnej bożnicy w Krakowie	—	2.000 „
„ 31. Na I ratę procentową i amortyzacyjną od subwencji 100 000 K. na rzecz budowy kościoła jubileuszowego św. Elżbiety we Lwowie	—	5.000 „
„ 32. Restauracja starożytnego kościoła św. Anny w Krakowie, I. rata z subwencji 5.000 K.	—	2.500 „
„ 33. Restauracja kościoła parafialnego w Żółkwi I rata w subwencji 5.000 K.	—	2.500 „
„ 34. Pydynkowska Emilia w Krakowie — <i>jednorazowa</i> subwencya na prowadzenie szkoły restauracji zabytków starożytnego hafciarstwa	—	500 „
Suma wydatków	62.636 K.	299.700 K.
Razem	362.336 K.	

Dochody:

Poz. 1. Taksy krajowego Archiwum aktów grodzkich i ziemskich we Lwowie i w Krakowie	450 K.	—	„
„ 2. Dotacja Najwyższego Dworu na restaurację zamku król, na Wawelu	—	100.000	„
„ 3. Taksy za wypisy z ksiąg i aktów szlacheckich	100 „	—	„
Razem	550 K.	100.000 K.	
Suma dochodów	100.550 K.		

Petycyę: Komitetu restauracji Kościoła w Bochni do L. 3.820, Komitetu restauracji kościoła parafialnego w Krośnie do L. 4.242, Grona konserwatorów Galicyi wschodniej, w sprawie zakupna zamku w Tokach do L. 3.808 *przekazuje się Wydziałowi krajowemu do sprawozdania z poleceniem przeprowadzenia rokowań z właścicielem ruin w Tokach i przedstawienia wniosków na najbliższej sesji sejmowej.*

Petycyę: Komitetu budowy kościoła w Podgórzu do L. 3.707; Wydziału filii Towarzystwa św. Piotra dla wspierania ubogich cerkwi w Przemyślu do L. 3.789; Grona konserwatorów Galicyi wschodniej w sprawie rekonstrukcyi zamku w Olesku

do L. 3.809 ; Komitetu restauracji kościoła OO. Bernardynów w Zbarażu do L. 3.572 przekazuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i sprawozdania — na najbliższej sesji sejmowej.

Petycyę: gminy Zarudczko do L. 4.121, Komitetu budowy kościoła w Szpi-kłosach do L. 3.905 ; Komitetu budowy cerkwi w Debestawcach do L. 3.798 odstę-puje się Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

W końcu uchwaliła Komisya przedłożyć Wys. Sejmowi do uchwały nastę-pujące **rezolucye** :

Sejm poleca ponownie Wydziałowi krajowemu, ażeby bezzwłocznie za-rządził zbadanie zamku Sobieskiego w Żółkwi i przyszedł z projektem restau-racji na najbliższą sesję sejmową.

Poleca się Wydziałowi krajowemu, by z konserwatorami dla Galicyi wschodniej zbadal stan ruin starożytnego monasteru „Skit maniański“ obok Maniawy w pow. Bohorodczańskim — i stosownie do uznanej potrzeby kon-serwacji tych ruin, wstawił odpowiednią na ten cel sumę — do budżetu na r. 1911.

Poleca się Wydziałowi krajowemu aby w porozumieniu z Urzędem konserwatorskim wstawił do budżetu na rok 1911 zasilek na cele konserwacji synagogi w Narolu.

Przewodniczący :

Piniński.

Sprawozdawca :

Leo.

Budżet krajowy na rok 1910

Rubryka VII.

Bezpieczeństwo publiczne i koszty kwaterowe.

Poz. 1—12a) wydatków i 1—10 dochodów.

Sprawozdawca poseł Starowieyski.

Wysoki Sejmie!

Komisya budżetowa zgodnie z Wydziałem krajowym preliminuje :

Wydatki poz. 1—12a) w łącznej sumie	. . . . .	1,058.427 K
Dochody poz. 1—10	" " "	432.036 „

Przewodniczący :
Piniński.

Sprawozdawca :
Starowieyski.

Budżet krajowy na rok 1910.

Rubryka VIII.

Poz. 1—14 wydatków i poz. 1—6 dochodów

K o m u n i k a c y e .

Dział I. „Na drogi”

Sprawozdawca poseł Stanisław Jędrzejowicz.

Wysoki Sejmie!

Powyższy preliminarz rozpada się na dwa działy, z których pierwszy obejmuje **drogi krajowe**, drugi **koleje żelazne**.

W tym samym porządku przystępuje Komisya budżetowa do odnośnego sprawozdania, przedkładając Wysokiemu Sejmowi jako dział I. komunikacyi:

Wydatki na drogi:

Wydział krajowy preliminuje w wydatkach zwyczajnych	3,607.312 K.
w wydatkach nadzwyczajnych	545.660 „
Razem	<u>4,152.972 K.</u>
co w porównaniu z uchwalonym na ten cel w r. 1909 budżecie	<u>4,294.606 „</u>
okazuje projektowany wydatek niższy o	141.634 K.

Wydział krajowy obniża preliminarz w wydatkach nadzwyczajnych o kwotę 192.540 K, natomiast wzrastają wydatki zwyczajne o 50.906 K. a to przeważnie na koszt utrzymania dróg krajowych, co Wydział krajowy przecięciem z lat trzech uzasadnia.

Gdy wreszcie wszystkie wydatki przez Wydział krajowy w tym dziale preliminowane są należycie usprawiedliwione a również dochody bez zmiany sprawdzone, Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm uchwalić raczy jak następuje:

Wydatki: poz. 1—14 w łącznej sumie	4,152.972 K.
Dochody: poz. 1—6 „ „ „	609.386 „

Przewodniczący:
Piniński.

Sprawozdawca:
St. Jędrzejowicz.

Budżet krajowy na rok 1910.

Rubryka IX.

Pdz. 1—17 wydatków, 1—10 dochodów.

Budowy wodne i melioracje.

Sprawozdawca poseł Dr. Oleśnicki

Zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego, przyjmuje Komisya budżetowa tę rubrykę w następującej wysokości:

Wydatki poz. 1—17 w łącznej sumie	9,423.621 K.
Dochody „ 1—10 „ „ „	6,027.700 „
mianowicie:	

Wydatki:

- A) *Studia przygotowawcze* poz. 1—6 w wysokości . . . . . 125.000 K.
B) *Wykonanie budowli wodnych:*

<i>Poz. 7—12</i> datki kraju na oprocentowanie i umorzenie obligów przez państwo emitować się mających, tudzież raty anuitetowe od pożyczek krajowych na cele regulacji rzek kanałowych	1,764.123 „
„ 13. <i>Systematyczna regulacja rzek karpackich</i>	717.744 „
„ 14. <i>Popieranie przedsięwzięciw melioracyjnych</i> na zasadzie ustawy z dnia 30. czerwca 1884 Nr. 116 dz. p. p.	5,440.536 „
„ 15. <i>Konserwacja publicznych robót melioracyjnych</i>	93.000 „
„ 16. <i>Popieranie mniejszych robót melioracyjnych</i> , w myśl uchwały sejmowej z 26. listopada 1889	1,264.718 „
„ 17. <i>Popieranie doświadczeń z kulturą torfów</i>	18.500 „
Razem	9,423.621 K.
w porównaniu z uchwaloną na r. 1909 kwotą	6,944.536 „
Więcej o:	2,479.085 K.

Podwyższenie to rubryki wydatków przyjmuje komisya z następujących przyczyn :

- 1) ad A) w poz. 6 b) przyjęte koszta konserwacyi publicznych robót melioracyjnych podwyższono o 3000 K. z przyczyny utworzenia w r. 1910 trzeciej sekcji konserwacyjnej dla regulacyi Białej i obwałowania obu brzegów Dunajca ;
- 2) ad B) w poz. 8. przyjęto kwotę VII raty anuitetowej na umorzenie pożyczki 7,000.000 K. zaciągniętej w myśl ustawy z 22. stycznia 1904. Dz. u. kr. Nr. 23. wyższą o 46.344 K. w porównaniu z rokiem poprzednim stosownie do obliczenia w osobnym preliminarzu na r. 1910 funduszu pożyczki krajowej w r. 1904.
- 3) poz. 10 przyjęto III ratę anuitetową pożyczki 3,000.000 K. w myśl ustawy z 9. maja 1907. Nr. 54. Dz. u. kr. w kwocie wyższej o 17.840 K. wedle planu umorzenia przy L. W. 70. 339/909 od pierwszego miliona zaciągniętej pożyczki ;
- 4) poz. 12. przyjęto XI ratę anuitetową na umorzenie pożyczki 6,150.000 K. w myśl ustawy z 25 stycznia 1905. i. 22. Dz. u. kr. w kwocie wyższej o 14.489 K. stosownie do planu umorzenia L. W. 94.801/905.
- 5) poz. 13. przyjęto na regulację górnego Dniestru z powodu skrócenia czasu budowy z 28 na 21 lat w myśl uchwały Sejmu z 5. października 1908 więcej o 230.002 K. zaś na uzupełnienie regulacyi Białej mniej o 176.667 K. i na regulację Prutu od Śniatyna do granicy Bukowińskiej mniej o 14.050 K. wobec czego cała ta rubryka podwyższoną została o 39.285 K.
- 6) poz. 14. przyjęto na popieranie publicznych przedsięwzięć melioracyjnych na rok 1910 kwotę wyższą o 1,916.930 K. w porównaniu z kwotą roku poprzedniego a mianowicie *więcej* :

na podwyższenie wałów rzeki Łęgu	100.000 K.	
„ osuszenie bagien Rzeszowskich	92.000 „	
„ regulację Sołokii	300.000 „	
„ „ Macochy	106.000 „	
„ „ Kłodnicy	100.000 „	
„ zabudowania potoku Sudoł	61.250 „	
„ zabudowania potoku Leszcz	64.400 „	
„ obwałowania lewego brzegu Wisły od Przemszy do Bielan	450.000 „	
„ obwałowania prawego brzegu Wisły od Przemszy do Bodzowa	560.000 „	
„ regulację Siwki	140.000 „	
„ obwałowanie prawego brzegu Wisły od Pańkówki do Przemszy	232.000 „	2,205.650 K.

Mniej :

na regulację Łęgu	60.000 „
„ osuszenie bagien Rzemieńskich	75 999 „
„ regulację Bugu	140.222 „

nadto z powodu oszczędności z r 1908 w kredycie na umorzenie 4% pożyczki 150.000 K. zaciągniętej na pokrycie I raty 50% zasiłku krajowego na podwyższenie wałów nadwiślańskich . . . . .

12.499 „ 288.720 „

Różnica jw. . . . . 1,916.930 K.

- 7) poz. 15. na konserwacye publicznych robót melioracyjnych przyjęto więcej o 46.000 K. z powodu konserwacyi robót regulacyjnych na Białej i obwałowania prawego brzegu Dunajca.
- 8) poz. 16. na popieranie mniejszych robót melioracyjnych przyjęto wydatek w porównaniu z rokiem poprzednim więcej o 395.717 K.
- 9) poz. 17. na poparcie doświadczeń z kulturą torfową przyjęto w porównaniu z rokiem poprzednim więcej o 3.000 Kor.

Dochody.

Zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego przyjmuje komisya budżetowa tę rubrykę w następujących pozycjach:

<i>A) Studya przygotowawcze.</i>		
poz.	1. zwrot kosztów zdjęć	55.797 K
"	2. Subwencya c. k. Skarbu Państwa na utrzymanie kursu dozorców drenarskich	4.000 "
<i>B) Wykonanie budowli wodnych.</i>		
"	3—5. dochody z pożyczek	1,756.201 "
"	6. datek państwowy na regulacyę Dniestru	335.143 "
"	7. datki państwowe i konkurencyjne na popieranie ustawowych przedsiębiorstw melioracyjnych	3,097.223 "
"	8—9. zasiłki państwowe i datki konkurencyjne na konserwacyę publicznych robót melioracyjnych	770.086 "
"	10. Zasiłki państwowe na popieranie kultury torfowej	9.250 "
		6,027.700 K
W porównaniu z sumą dochodów z r. 1909		4,572.468 "
		więcej o . . . . . 1,455.235 K

Zwiększenie dochodów o sumę tę wskazane jest z następujących przyczyn:

- 1) ad A) w poz. 1. przyjęto dochód wyższy o 43.509 K z powodu preliminowanego zwrotu kosztów zdjęć potoków Macochy, Siwki, Kłodnicy, Sołokii i Wisły od Krakowa do ujścia Przemszy.
- 2) ad B) w poz. 5. dochód z pożyczki 6,150.000 K na regulacyę rzek karpackich preliminowano wedle rzeczywistej potrzeby w kwocie wyższej o 92.000 K.
- 3) ad B) w poz. 6. datek państwowy na regulacyę Dniestru górnego preliminowano więcej o 32.859 K z powodu skrócenia czasu budowy z 28 na 21 lat.
- 4) ad B) w poz. 7. datki państwowe i konkurencyjne na popieranie ustawowych przedsiębiorstw melioracyjnych preliminowano o 1,050.956 K więcej, jak wyjaśnienie przy poz. 14 wydatków.
- 5) ad B) w poz. 8. zasiłki państwowe i datki konkurencyjne na konserwacyę publicznych robót melioracyjnych preliminowano o 23.000 K więcej, jak wyjaśnienie przy poz. 15. wydatków.
- 6) ad B) w poz. 9. zasiłki państwowe i datki konkurencyjne na popieranie mniejszych robót melioracyjnych preliminowano o 211.410 K więcej, jak wyjaśnienie przy poz. 16. wydatków.
- 7) ad B) w poz. 10. Zasiłki państwowe na popieranie kultury torfowisk preliminowano o 1.506 K więcej.

Uchwałą Sejmu z 17. lutego 1898 utworzony został fundusz pożyczkowy dla powiatów, gmin i dla spółek wodnych.

Uchwałą z 18. września 1903 wyznaczył Sejm dla tego funduszu dotacje w kwocie 1,000.000 K, która wpłynąć miała do tego funduszu w dziesięciu rocznych równych ratach po 100.000 K, a to począwszy od r. 1902—1911.

Dotychczas uchwalił Sejm na dotację tego funduszu jedynie trzy raty po 100.000 K a mianowicie w latach 1902, 1903 i 1904, w następnych latach nie wstawiano na ten cel żadnych więcej kwot do budżetu.

Stan finansowy tego w obecnej chwili przedstawia się następująco :

Wedle zamknięcia rachunków za r. 1908 wynosiły zapasy kasowe :

a) w gówce	125.852 K. 67 h.
b) na ks. Banku kraj.	229.061 „ 43 „ 354.914 K. 10 h.
w r. 1909 wpłynęło do kasy	100.327 „ 67 „
Razem	<u>455.241 K. 77 h.</u>

Na rachunek zapasów przyznano (częściowo już nawet wypłacono):

Spółce dren. Lubocza etc.	6.000.— K.
Siemianówka	2.200.— „
bagn. Rzemieńskie	46.000.— „
Gierczyce	23.000.— „
Zakliczyn	4.500.— „
Bierzanów	20.000.— „
Budy Łańcuckie	24.200.— „
Regulacja Pustej	249.600.— „ 375.500 „ -- „
Reszta do dyspozycji:	<u>79.741 K. 77 h.</u>

Z uwagi, że stan funduszu krajowego nie zezwala w roku obecnym na wstawienie na ten fundusz pożyczkowy dalszej raty już na rok 1910, a z drugiej strony z uwagi na wielką doniosłość tego funduszu dla gospodarstwa krajowego i na okoliczności, że takowy będąc już na wyczerpaniu, wytkniętemu celowi służyć nie może, wnosi komisya rezolucyę :

Sejm poleca Wydziałowi kraj., by począwszy od r. 1911 wstawiał stale w budżet dalsze roczne raty po 100.000 K. na rzecz funduszu pożyczkowego po myśli uchwały Sejmu z 18/9 1903 ustanowionego, aż do osiągnięcia całkowitej uchwały tą ustanowionej sumy 1,000.000 K.

Przewodniczący:
Piniński.

Sprawozdawca:
Dr. Oleśnicki.

Budżet krajowy na rok 1910.

Rubryka X.

Rolnictwo.

Dział A) Krajowe zakłady naukowe rolnicze, stypendya i zasiłki na naukę rolnictwa.

(Poz. 1 - 35 wydatków, i poz. 1—20, 22, 27, 33, 35, 36 i 37 dochodów).

Sprawozdawca posel Starzyński.

A. Wydatki.

Pozycye 1, 2, 3, 4, 5, 5a, 5b, 5c, 5d, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34a, 34b, 35. preliminuje się zgodnie z przedłożen em Wydziału krajowego.

W pozycyi 24a proponuje się dla Towarzystwa „Proświta“ na cele rolnictwa i sadownictwa do rozporządzenia Wydziału krajowego, kwotę 25 000 K. w wydatkach zwyczajnych, a w pozycyi 24b dla Towarzystwa „Proświta“ na urządzenie szkoły rolniczej w Miłowaniu 5.000 K. w wydatkach nadzwyczajnych.

Następnie proponuje się, jako nową pozycyę 24/1 dla Towarzystwa imienia Michała Kaczkowskiego na cele rolniczej nauki kwotę 5.000 K. w wydatkach nadzwyczajnych.

Pozycyę 34c (zasiłki i stypendya dla szkół gospodyń wiejskich) podwyższa się o 2.000 K. i proponuje 12.000 K.

Proponuje się dalej:

Pozycyę 34d na założenie szkoły gospodyń wiejskich w powiecie nowosądeckim kwotę 2 500 K. w wydatkach nadzwyczajnych wraz z nstępującą *rezolucyą* :

Sejm przeznacz a z funduszów krajowych dla Towarzystwa Zakładu św. Kunegundy w Nowym Sączu na założenie Szkoły gospodyń wiejskich

w powiecie nowosądeckim subwencyę roczną w kwocie 1500 (tysiąc pięćset) koron przez przeciąg lat 10 począwszy od r. 1910.

Wydział krajowy jest upoważniony zapewnić Towarzystwu tę pomoc krajową pod warunkiem, że Towarzystwo co do urządzenia i prowadzenia projektowanej szkoły gospodyń wiejskich, zastosuje się do wszystkich warunków, jakie Wydział krajowy uzna za stosowne postawić i że postara się o zabezpieczenie sobie reszty funduszków, potrzebnych na założenie projektowanej szkoły.

Wreszcie proponuje się pozycyę 34e, na szkołę gospodyń wiejskich w Szywnatdziej 2000 K. w wydatkach nadzwyczajnych.

B. Dochody.

Pozycye 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 22, 27, 33, 35, 36, 37. preliminuje się zgodnie z przedłożeniem Wydziału krajowego.

Na podstawie tego sprawozdania, przedkłada Komisya budżetowa do uchwały Wysokiemu Sejmowi:

Wydatki.

		zwyczajne :	nadzwyczajne	
Poz. 1.	Akademia rolnicza w Dublinach	268.977 K.	22.494 K.	} wedle szczytów- wych prelimina- rzy Wydz. kraj.
" 2.	Niższa szkoła rolnicza w Dublinach	40.666 "	3.000 "	
" 3.	Szkoła gorzelnicza " "	16.937 "	400 "	
" 4.	Gorzelnia szkolna " "	14.750 "	— "	
" 5.	Folwark " "	57.727 "	10.600 "	
" 5a)	Reszta kosztów inwestycyi w kraj. za- kładach nauk. Dublańskich nie znajdująca pokrycia w gotówce uzyskanej z pożyczek	"	62.222 "	
" 5b)	Reszta kosztów budowy wodociągu do zakładów w Dublinach nie znajdujących pokrycia w kredy- tach uchwalonych w budżetach 1907 i 1908	— "	22.426 "	
" 5c)	Na budowę hali maszyn dla katedry mechaniki w Dublinach	— "	6.500 "	
" 5d)	Na instalacyę wodociągową w mieszka- niach profesorskich	— "	6 000 "	
" 6.	Stacya doświadczalna chemiczno-rol- nicza w Dublinach	60.030 "	4.560 "	} Według szcze- gółowych pre- liminarzy Wydz. kraj.
" 7.	Stacya doświadczalna botaniczno-rol- nicza we Lwowie	38.608 "	2.350 "	
" 8.	Wyższa szkoła lasowa we Lwowie	49.799 "	3.226 "	
	Do przeniesienia	547.494 K.	143.778 K.	

	Z przeniesienia . . .	zwyyczajne: 547.494 K.	nadzwyczajne: 143.778 K.	
Poz. 9.	Srednia szkoła rolnicza w Czernichowie	151.743	"	10.645 "
" 10.	Folwark w Czernichowie	17.749	"	8.400 "
" 11.	Krajowa niższa szkoła rolnicza w Be- reżnicy	46.720	"	3.500 "
" 12.	Krajowa niższa szkoła rolnicza w Ho- rodence	38.380	"	2.540 "
" 13.	Krajowa niższa szkoła rolnicza w Ja- gielnicy	39.990	"	— "
" 14.	Krajowa niższa szkoła rolnicza w Ko- biernicach	44.580	"	5.680 "
" 15.	Krajowa niższa szkoła rolnicza w Su- chodole	46.452	"	1.902 "
" 16.	Krajowa niższa szkoła rolnicza w Mi- łocinie	51.200	"	5.700 "
" 17.	Szkoły zimowe rolnicze :			
	a) utrzymanie szkoły w Tęgoborzy	2.122	"	— "
	b) utrzymanie szkoły w Lubczy .	1.910	"	— "
	c) pobory dwóch nauczycieli węd- rownych rolnictwa, pełniących zarazem obowiązki kierowników szkół zimowych rolniczych w Tę- goborzy i w Lubczy po 4.000 K. (patrz poz. 22).	8.000	"	— "
	d) na koszt założenia trzeciej zi- mowej szkoły rolniczej	—	"	5.000 "
" 18.	Szkoła mleczarska, mleczarnia i sero- wnia szkolna w Rzeszowie	146.340	"	1.220 "
" 19.	Krajowa szkoła ogrodnicza w Tarnowie	38.411	"	2.590 "
" 20.	Krajowa szkoła ogrodnicza na Wulce kapitańskiej	14.664	"	73.900 "
" 21.	Krajowy zakład sadowniczy w Zale- szczykach	29.362	"	1.700 "
" 22.	Utrzymanie dwóch nauczycieli wędro- wnych rolnictwa, pełniących obo- wiązki instruktorów ogrodnictwa i sadownictwa po 4.000 K. (patrz poz. 17c)	8.000	"	— "
" 23.	Na środki demonstracyjne przy nauce wędrownej rolnictwa . 1.600 K. i koszt kancelaryjne dla instruktora sado- wnictwa	300	"	1.900 "
	Do przeniesienia	1,235.017 K.		266.555 K.

Wedle szczegółowych
preliminarzy
Wydziału Krajowego.

Wedle szczegó-
wych prelimi-
narzy Wydziału
Krajowego.

zwyczajne : nadzwyczajne :

Z przeniesienia . . . 1,235.017 K. 266.555 K.

Poz. 24. Dla Towarzystwa „Proświta“:			
	a) na cele rolnictwa i sadownictwa, do rozporządzenia Wydziału kra- jowego	25.000 „	— „
	b) na założenie szkoły rolniczej w Miłowaniu	— „	5.000 „
„	24/1 Dla Towarzystwa im. Michała Kacz- kowskiego, na cele rolniczej nauki	— „	5.000 „
„	25. Akademia weterynaryi we Lwowie :		
	a) subwencya c. k. Rządowi 4.000 K.		
	b) asekuracya budynku . 82 „		
	c) stała subwencya na utrzy- manie internatu dla pod- kuwaczy kształcących się w szkole kucia koni . <u>1.500 „</u>	5.582 „	— „
„	26. Krajowy weterynarz, płaca 3.000 K. dodatek aktywalny . <u>960 „</u>	3.960 „	— „
„	27. Stypendya dla uczniów Akademii wete- rynaryi we Lwowie	3.500 „	— „
„	28. Stypendya dla kandydatów na nau- czycieli dla szkół rolniczych . .	8.000 „	— „
„	29. Stypendya dla uczniów i abituryen- tów krajowej szkoły gospodar- stwa lasowego Lwowie	6.400 „	— „
„	30. Na wydawnictwo podręczników dla uczniów niższych szkół rolniczych	2.000 „	— „
„	31. Na podróże naukowe nauczycieli szkół rolniczych	2.000 „	— „
„	32. Na remuneracye i zapomogi dla na- uczycieli szkół rolniczych	2.000 „	— „
„	33. Zaliczki na płace dla nauczycieli szkół rolniczych	8.000 „	— „
„	34. Zasiłki dla szkół gospodyń wiejskich :		
	a) w Albigowej . . . . . 3.500 K.		
	b) w Olesku . . . . . 4.000 „		
	c) zasiłki dla innych szkół i stypendya dla przyszłych nauczycielek w tych szko- łach . . . . . <u>12.000 „</u>	19.500 „	— „
Do przeniesienia		1,320.959 K.	276.555 K.

	zwyczajne:	nadzwyczajne:
Z przeniesienia	1,320.959 K.	276.555 K.
d) na założenie szkoły gospodyń wiejskich w powiecie nowosądeckim	— „	2.500 „
e) na szkołę gospodyń wiejskich w Szywnaldzie	— „	2.000 „
Poz. 35. Galic. Towarzystwu gospodarskiemu na szkołę chmielarską w Brodach	2.000 „	— „
Suma wydatków działu A.	<u>1,322.959 K.</u>	<u>281.055 K.</u>
Razem	1,604.014 K.	

Dochody.

	zwyczajne:	nadzwyczajne:
Poz. 1. Akademia rolnicza w Dublinach	122.568 K.	— K.
„ 2. Niższa szkoła rolnicza w Dublinach	9.780 „	— „
„ 3. Szkoła gorzelnicza „ „	5.200 „	— „
„ 4. Gorzelnia szkolna „ „	12.750 „	— „
„ 5. Folwark „ „	62.700 „	— „
„ 6. Stacya doświadczalna chemiczno-rolnicza w Dublinach	26.800 „	2.100 „
„ 7. Stacya doświadczalna botaniczno-rolnicza we Lwowie	6.200 „	— „
„ 8. Wyższa szkoła lasowa we Lwowie	14.900 „	— „
„ 9. Średnia szkoła rolnicza w Czernichowie	69.000 „	— „
„ 10. Folwark w Czernichowie	19.940 „	— „
„ 11. Niższa szkoła rolnicza w Bereźnicy	20.550 „	— „
„ 12. „ „ „ „ Horodene	13.200 „	— „
„ 13. „ „ „ „ Jagielnicy	16.140 „	— „
„ 14. „ „ „ „ Kobiernicach	18.790 „	— „
„ 15. „ „ „ „ Suchodole	21.860 „	— „
„ 16. „ „ „ „ Miłoc nie	21.500 „	15.000 „
„ 17. Szkoła mleczarska, mleczarnia i serownia szkolna w Rzeszowie	131.760 „	— „
„ 18. Szkoła ogrodnicza w Tarnowie	11.440 „	— „
„ 19. „ „ na Wulce kapitańskiej	8.800 „	— „
„ 20. Zakład sadowniczy w Zaleszczykach	16.200 „	— „
„ 22. Zwroty zaliczek na płace od nauczycieli szkół rolniczych	6.000 „	— „
„ 27. Subwencya z c. k. Skarbu Państwa na utrzymanie 4 nauczycieli wędrownych rolnictwa dla włościan	8.000 „	— „
„ 33. Subwencya z c. k. Skarbu Państwa na utrzymanie nauczyciela wędrownego weterynaryi	2.0 0 „	— „
Do przeniesienia	<u>646.078 K.</u>	<u>17.100 K.</u>

Według szczegółowych preliminarzy Wydziału krajowego.

	Z przeniesienia	zwyczajne :	nadzwyczaj. :
		646.078 K.	17.100 K.
<i>Poz.</i> 35.	Subwencya z c. k. Skarbu Państwa na pokrycie kosztów inwestycyi w zakładach dublańskich (IV. [ostatnia] rata z przyznanych 82.400 K aż do roku 1910)	20.60 „	— „
” 36.	Subwencya z c. k. Skarbu Państwa na budowę internatu w Dublinach (III. rata)	14.000 „	— „
” 37.	Subwencya z c. k. Skarbu Państwa, na koszta budowy wodociągu w Dublinach (II. rata)	10.000 „	— „
	Suma dochodów	<u>690.678 K.</u>	<u>17.100 K.</u>
	Razem	707.778 K.	

We Lwowie dnia 6. października 1909.

Przewodniczący :
Piniński.

Sprawozdawca :
Starzyński.

Budżet krajowy na rok 1910.

Rubryka X.

ROLNICTWO.

Dział **B)** Wydatki na ogólne cele rolnictwa.

Dział **C)** Wydatki na podniesienie hodowli i gospodarstwa nabiałowego.

(poz. 36 do 74 wydatków i poz. 21, 23, 28—31 i 34 dochodów).

Sprawozdawca poseł Krzeczunowicz.

W przedłożonym preliminarzu Wydziału krajowego poczyniła Komisya budżetowa zmiany w następujących pozycjach:

W pozycji 39. Towarzystwu gospodarskiemu galicyjskiemu we Lwowie podwyższa się z 16.000 K na 20.000 K

.. .. 40. Towarzystwu rolniczemu w Krakowie, podwyższa się z 12.000 K na 16.000 „

Tekst pozycji 48 ma opiewać: „Towarzystwu rolniczemu w Krakowie na popieranie organizacji handlu rolniczego“.

W pozycji 51, zamiast preliminowanych przez Wydział krajowy trzech pozycji h, i, k, preliminuje się jedną pozycją 51 h. „na popieranie działalności Kółek rolniczych w poszczególnych powiatach“ 27.500 „

(czem załatwioną została petycja Zarządu głównego Tow. Kółek rolniczych l. s. 3892).

Petycja wydziału galicyjskiego Towarzystwa leśnego o subwencyę na wydawnictwo Sylwana l. s. 3935 została załatwioną już poz. 52 d preliminarza

Komisya budżetowa wnosi zatem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wydatki:

zwyczajne: nadzwycz..

B) Wydatki na ogólne cele rolnictwa.

Poz. 36	Krajowa Komisya dla spraw rolniczych, komisye naukowe i konferencye nauczycieli szkół rolniczych, do dyspozycyi Wydziału krajowego	6.000 K	K
37.	Na rozmaite zasiłki, mające na celu podniesienie rolnictwa i przemysłu rolniczego, tudzież wiedzy rolniczej, do dyspozycyi Wydziału krajowego	12.000 ..	..
38.	Na kształcenie instruktorów rolnictwa dla włościan	6.500 ..	..
39.	Towarzystwu gospodarskiemu galicyjskiemu we Lwowie	20.000 ..	..
40.	Towarzystwu rolniczemu w Krakowie	16.000 ..	..
41.	Towarzystwu rolniczemu w Krakowie, na zasilenie działalności towarzystw okręgowych	10.000 ..	..
42.	Galic. Towarzystwu gospodarskiemu we Lwowie, na zasilenie działalności oddziałów	14.000 ..	..
43.	Galic. Towarzystwu gospodarskiemu na utrzymanie i koszta podróży referenta dla spraw rolniczych	5.000 ..	..
44.	Towarzystwu rolniczemu krakowskiemu, na utrzymanie i koszta podróży instruktora rolnictwa i referenta dla spraw rolniczych	5.000 ..	..
45.	Na subwencyonowanie konkursów i wystaw maszyn rolniczych, urządzanych przez krajowe Towarzystwa rolnicze	2.500 ..	..
46.	Towarzystwu rolniczemu w Krakowie, na utrzymanie biura rachunkowego dla rolników	1.000 ..	..
47.	Towarzystwu gospodarskiemu galicyjskiemu we Lwowie, na utrzymanie biura handlowego	2.000 ..	..
48.	Towarzystwu rolniczemu w Krakowie, na popieranie organizacyi handlu rolniczego	1.000 ..	..
49.	Obydwu Towarzystwom rolniczym, na premie dla sług	1.000 ..	..
50.	Towarzystwu rolniczemu w Krakowie, na doświadczenia polowe	2.000 ..	..
51.	Dla Kółek rolniczych:		
	a) na koszta zakładania i lustracyę tychże	15.000 ..	..
	b) na koszta administracyjne	4.000 ..	..
	c) na utrzymanie lustratorów handlowych sklepików wiejskich	8.000 ..	..
	d) na utrzymanie praktycznych kursów handlowych dla sklepikarzy Kółek rolniczych	4.000 ..	..
	e) na ogólne cele rozwoju rolniczej i handlowej działalności Kółek rolniczych, pod kierunkiem i kontrolą Zarządu	20.000 ..	..
	Do przeniesienia	155.000 K	K

		Zwyczajne : Nadzwyczaj. :	
Z przeniesienia.		155.000 K	— K
	f) na utrzymanie i koszty podróży jednego inspektora rolnictwa	5.000 „	— „
	g) na lustratora rolniczego	4.000 „	— „
	h) na popieranie działalności Kółek rolniczych w poszczególnych powiatach	27.500 „	— „
Poz. 52.	Na wydawnictwa czasopism :		
	a) Towarzystwu rolniczemu w Krakowie, na wydawnictwo „Tygodnika rolniczego“	3.000 „	— „
	b) Na wydawnictwo „Rolnika“	4.000 „	— „
	c) Na wydawnictwo „Przewodnika Kółek rolniczych	3.000 „	— „
	d) Galicyjskiemu Towarzystwu leśnemu na wydawnictwo czasopisma „Sylvan“	600 „	— „
	e) Na wydawnictwo innych czasopism, ryczałt do dyspozycji Wydziału krajowego	3.500 „	— „
53.	Na utrzymanie krajowego składu publicznego w Krakowie	10.791 „	— „
54.	Umorzenie pożyczki 800.000 K, zaciągniętej w Towarzystwie wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie, na założenie składów publicznych we Lwowie i w Krakowie:		
	a) 43. i 44. rata kapitału . . . 45.707 K 64 g.		
	b) 4 ¹ / ₂ % odsetki z góry . . . 7.276 „ 36 „	52.984 „	— „
55.	Na zalesienia ochronne w myśl ustawy z dnia 15. czerwca 1904 (Dz. u. kr. Nr. 94)	5.000 „	— „
56.	Austryacki centralny Komitet dla ochrony interesów rolniczych i lasowych, przy zawieraniu układów handlowych	— „	1.000 „
	<u>Suma działu B</u>	<u>304.375 „</u>	<u>1.000 „</u>
	Razem	305.375 K.	

C) Wydatki na podniesienie hodowli i gospodarstwa nabiałowego.

		Zwyczajne : Nadzwyczaj. :	
Poz. 57.	Na podniesienie hodowli bydła, w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 11. lipca 1902, z dnia 14. i 22. listopada 1905:		
	a) 16. i 17. półroczna rata z 10-lecia od 1. lipca 1902	100.000 K	— K
	b) na koszty komisji licencyjonujących, po myśli §. 4. ustawy z d. 10. lipca 1902 (z uwzględnieniem subwencji rządowej w rubr. X. dochodów)	27.500 „	— „
	c) na wystawy targowe bydła rozplodowego:		
	a) Towarzystwu gospodarskiemu galicyjskiemu we Lwowie	2.500 „	— „
	β) Towarzystwu rolniczemu w Krakowie	1.500 „	— „
	<u>Do przeniesienia</u>	<u>131.500 K</u>	<u>— K</u>

		Zwyczajne: Nadzwycz.:	
Z przeniesienia		131.500 K	— K
	d) na kontrolę mleczności:		
	a) Towarzystwu gospodarskiemu galicyjskiemu	4.000 „	— „
	β) Towarzystwu rolniczemu w Krakowie	2.500 „	— „
	γ) na popieranie włościańskich, mleczarskich Związków kontrolnych	1.500 „	— „
	f) na tworzenie obór zarodowych gminnych	30.000 „	— „
Poz. 58.	Na zwiększenie stałego funduszu hodowlanego o 50.000 K do kwoty 150.000 K (IV. rata z pięciolecia)	10.000 „	— „
59.	Na rozszerzenie targowicy miejskiej dla bydła wywozowego w Krakowie (V. rata z dziesięciolecia), w myśl uchwały Sejmu z dnia 21. listopada 1905	20.000 „	— „
60.	Na utrzymanie instruktora hodowli bydła w Towarzystwie gospodarskim lwowskim, płaca 3.000 K ryczałt na koszty podróży 1.000 „	4.000 „	— „
61.	Na utrzymanie instruktora hodowli bydła w Towarzystwie rolniczem krakowskim (pod warunkiem, ażeby mianowanie instruktora zawisłem było od zatwierdzenia Wydziału krajowego)	4.000 „	— „
62.	Na akcyę tępiania gruźlicy u bydła 5.000 K i subwencya rządowa 5.000 „	10.000 „	— „
63.	Towarz. hodowców czerwonego bydła	4.000 „	— „
64.	Na podniesienie chowu koni roboczych i włościańskich	25.000 „	— „
65.	Na kursa kucia koni, obydwom Towarzystwom krajowym po 1.000 K	2.000 „	— „
66.	Na podniesienie chowu owiec i kóz dla galic. Towarzystwa gospodarskiego	1.000 „	— „
67.	Towarzystwu rolniczemu krakowskiemu, na chów kóz	1.000 „	— „
68.	Na podniesienie chowu świń, obydwom Towarzystwom gospodarczym	35.000 „	— „
69.	Na podniesienie gospodarstwa nabiałowego w Galicyi:		
	a) krajowe biuro mleczarskie:		
	1. kierownik biura, płaca	3.600 K	
	dodatek aktywalny	1.200 „	
	pięcioletni	400 „	
	osobisty	1.000 „	
	2. instruktor-adjunkt	3.000 „	— „
	3. drugi instruktor-adjunkt	2.400 „	— „
	4. pomocnik instruktora, płaca	1.920 „	— „
	5. lustrator, płaca	2.200 K	
	dodatek aktywalny	800 „	
	6. ryczałt na dyurna	766 „	— „
	b) ryczałt na koszty podróży służbowych instruktorów mleczarstwa	6.000 „	— „
	Do przeniesienia	308.786 K	— K

		Zwyczajne.	Nadzwyczaj.
Z przeniesienia		308.786 K	— K
	c) stypendya mleczarskie i serkarskie	2.000 „	— „
	d) na potrzeby biura mleczarskiego	1.000 „	— „
	e) na utrzymanie sekretarza, zarazem fachowego konsultanta Towarzystwa mleczarskiego w Krakowie	1.200 „	— „
	f) na subwencye na popieranie mleczarstwa i handlu masłem	10.000 „	— „
	g) zasiłki dla spółek mleczarskich 3.000 K i subwencya państwowa 30.000 „	33.000 „	— „
Poz. 70.	Na zakład chowu drobiu w Jarosławiu (II. rata z dwulecia)		
.. 71.	Zakład produkcji narybku w Oparach	3.000 „	— „
.. 72.	Towarzystwo rybackie w Krakowie	800 „	— „
.. 73.	Na podniesienie chowu drobiu, ryczałt do dyspozycji Wydziału krajowego	11.000 „	— „
.. 74.	Galic. Towarzystwu gospodarskiemu, na prowadzenie agencji sprzedaży materyału rzeźnego a w szczególności nierogacizny włościańskiej	5.000 „	— „
Suma działu C		375.786 K	— K

Dochody :

		Zwyczajne.
Poz. 21.	Krajowy skład publiczny w Krakowie. <i>Na podstawie preliminarza Wydziału krajowego</i>	41.400 K
.. 23.	Dochód ze sprzedaży kart myśliwskich	27.000 „
.. 28.	Subwencya z c. k. Skarbu państwa na koszt licencyonowania buhajów	12.500 „
.. 29.	Subwencya z c. k. Skarbu państwa na 2 instruktorów bydła	4.000 „
.. 30.	Subwencya z c. k. Skarbu państwa na utrzymanie instruktora mleczarstwa	5.970 „
.. 31.	Subwencya z c. k. Skarbu państwa na urządzenie spółek mleczarskich	30.000 „
.. 34.	Subwencya z c. k. Skarbu państwa na akcyę tępienia gruźlicy u bydła	5.000 „
Suma dochodów		125.870 K

Petycę Towarzystwa rolniczego w Krakowie L. S. 3636 o subwencję na inspektora chowu drobiu *odstępuje się Wydziałowi krajowemu do załatwienia w miarę uznania z pozycyi 73.*

Petyce: Wydawcy Głosu rolniczego w Tarnowie L. S. 3833 i polskiego Towarzystwa gorzelniczego we Lwowie L. S. 3763 *odstępuje się Wydziałowi krajowemu do uwzględnienia z pozycyi 52 e).*

P e t y c y e :

- 1) Komitetu galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego we Lwowie:
  - a) L. S. 4152 o subwencję 25.000 K na zasilenie działalności Oddziałów,

b) L. S. 4153, o podwyższenie do 11.000 K subwencji na prowadzenie agencji sprzedaży materiału rzeźnego,

c) L. S. 4154, o subwencję 6.000 K na organizację handlu jajami,

d) L. S. 4155, o podwyższenie do 6.000 K subwencji na kontrolę mleczności,

e) L. S. 4156, o podwyższenie do 7.500 K subwencji na akcję tępienie gruźlicy u bydła.

2) Komitetu Towarzystwu rolniczemu w Krakowie:

a) L. S. 3637, o subwencję 30.000 K na popieranie działalności Towarzystw rolniczych okręgowych,

b) L. S. 3638, o subwencję 10.000 K na prowadzenie agencji handlu bydłem i trzodą,

c) L. S. 3639, o subwencję 5.000 K na zakładanie szkółek zbożowych,

d) L. S. 3640, o subwencję 30.000 K na urządzenie wystawy rolniczej w 1911 r.

3) Zarządu głównego Towarzystwa Kółek rolniczych o zwiększenie funduszu pożyczkowego do 200.000 K,

4) Towarzystwa rolniczego Selskij Hospodar o subwencję 32.500 K, odsyła się do Wydziału krajowego do zbadania i sprawozdania.

Przewodniczący:

Piniński.

Sprawozdawca:

Krzczunowicz.

Budżet krajowy na rok 1910.

Rubryka X.

Rolnictwo.

Dział D) Na podniesienie innych gałęzi gospodarstwa krajowego.

(poz. 75 do 83 wydatków i poz. 32 dochodów).

Sprawozdawca poseł Hupka

Wydatki pozycji 75, 76, 77, 78 i 79, przyjmuje Komisya budżetowa według preliminarza przedłożonego przez Wydział krajowy bez zmiany.

W pozycji 80 pod literą a) przyjęła Komisya budżetowa tę zmianę, że oprócz dotychczasowej pozycji a) oznaczonej przez a)α), przyjęła nową pozycję a)β), przeznaczając Tow. rolniczemu w Jaśle na pokrycie części kosztów założenia szkółki drzew owocowych, w załatwieniu petycji L.3743 kwotę 1.000 koron w wydatkach „nadzwyczajnych“.

Resztę wydatków pod poz. 80. przyjęła Komisya według preliminarza Wydziału kraj. bez zmiany.

W pozycji 81. oprócz przyjętego bez zmiany zasiłku dla zakładu sadowniczego pp. Niemczewskich w Okopach, przyznała Komisya pod 81 a) w załatwieniu popartej gorąco przez Komisję gospodarstwa krajowego petycji Wydziału powiatowego w Wieliczce L. 3832, na zakład sadowniczy w Wieliczce w wydatkach „nadzwyczajnych“ kwotę 1.000 koron.

Pozycję 82. tj. zasiłek Henrykowi Dołkowskiemu na produkcję ziemniaków nasiennych, uchwaliła Komisya podwyższąc z kwoty 2.000 do 2.500 koron.

Pozycję 83 przyjęła Komisya bez zmiany.

Wydatki zatem w dziale D), podwyższone zostały z preliniowanych przez Wydział krajowy 27.500 koron o kwotę 2.500 koron, czyli do kwoty 30.000 koron.

Komisya budżetowa wnosi zatem :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Wydatki:

		zwyczajne :	nadzwyczajne :
Poz. 75.	Towarzystwo dla podniesienia uprawy tytoniu, V. rata z 6-lecia od roku 1906 (uchwała Sejmu z 4 listopada 1904)	6.000 K.	
	i subwencya rządowa (jak rubr. X. dochodów)	<u>2.000 „</u>	8.000 K. — K.
„ 76.	Na popieranie celów Zjednoczonego Towarzystwa dla ogrodnictwa i pszczelnictwa we Lwowie	600 „	— „
„ 77.	Towarzystwo ogrodnicze w Krakowie	2.000 „	— „
„ 78.	Towarzystwo ogrodnicze w Krakowie, na zakład sadowniczy „Glinka“	2.000 „	— „
„ 79.	Towarzystwo ogrodnicze w Tarnowie	1.000 „	— „
„ 80.	Subwencye na cele sadownictwa :		
	a)α Towarzystwu rolniczemu w Jasle, na utrzymanie instruktora sadownictwa	1.000 „	— „
	a)β Towarz. rolniczemu w Jasle, na pokrycie części kosztów założenia szkółki drzew owocowych	— „	1.000 „
	b) Wydziałowi powiatowemu w Limanowej, na utrzymanie instruktora sadownictwa	1.500 „	— „
	c) na utrzymanie instruktorów sadownictwa w innych powiatach, ryczałt do dyspozycji Wydziału krajowego	2.000 „	— „
	d) na utrzymanie szkółki drzew owocowych w Olesku	1.000 „	— „
	e) na utrzymanie szkółki drzew owocowych Towarzystwa „Selski Hospodar“ w Olesku	— „	1.000 „
	f) na utrzymanie szkółki drzew owocowych w innych powiatach, ryczałt do dyspozycji Wydziału krajowego	2.400 „	— „
„ 81	Zasilek dla zakładu sadowniczego p. p. Niemczewskich w Okopach	— „	1.000 „
	Do przeniesienia	<u>21.500 K.</u>	<u>3.000 K.</u>

	Z przeniesienia	21.500 K.	3.000 K.
<i>Poz. 81a</i>	Wydziałowi powiat. w Wieliczce, na zakład sadowniczy w Wieliczce	— „	1.000 „
„ 82.	Dołkowskiemu Henrykowi na produkcję ziemniaków nasiennych	— „	2.500 „
„ 83.	Komitowi urządzającemu dział galicyjski na międzynarodowej wystawie łoświeckiej w Wiedniu 1910 r., <i>jednorazowo</i>	— „	2.000 „
	Suma wydatków działu <i>D</i>	21.500 K.	8.500 K.
	Ogółem	<u>30.000 K.</u>	

Dochody:

<i>Poz. 32.</i>	Subwencya z c. k. Skarbu Państwa na podniesienie uprawy tytoniu	2.000 K
-----------------	---	---------

Tem sprawozdaniem załatwione są petycje L. 3743, 3832 i 3930.

Petycje zaś pod L. 3890, 3972, 4123, 4263, 4478, 4531 wnosi Komisya odesłać *Wydziałowi krajowemu do zbadania.*

Przewodniczący :
Piniński

Sprawozdawca :
Hupka.

Budżet krajowy na rok 1910.

Rubryka X.

Rołnictwo.

Dział E. Koszta komisji agrarnych (poz. 84 wydatków.)

Sprawozdawca p-seł Skotyszewski.

Wysoki Sejmie!

Zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego Wysoki Sejm uchwalić raczy:

Wydatki poz. 84. Na koszta komisji agrarnych w sumie . . . . . 94.334 K
(w porównaniu z r. 1909 więcej o 2.237 K z powodu powiększenia personalu technicznego komisji agrarnej).

Dochodów w tym dziale nie ma.

Przewodniczący:
Piniński.

Sprawozdawca:
Skotyszewski.

Budżet krajowy na rok 1910.

Rubryka X.

Rolnictwo.

Dział F. Organizacja Spółek kredytowych wśród ludności rolniczej.

(Poz. 85 i 86 wydatków i poz. 24 dochodów.)

Sprawozdawca p. Hupka.

Oprócz XII raty dotacyi na utworzenie funduszu pożyczkowego dla Spółek oszczędności i pożyczek, po myśli uchwały Sejmowej z d. 16 września 1899 w kwocie 40.000K., preliminuje Wydział krajowy w tym dziale na r. 1910 na organizację Spółek kredytowych wśród ludności rolniczej wydatek w kwocie . . . . . 213.244 K.

Na rok 1909 wstawiono do budżetu. . . . . 196.426 „

Preliminuje zatem więcej o . . . . . 16.818 K.

Potrzebę zwiększenia wydatków uzasadnia Wydział krajowy szczegółowo w osobnem sprawozdaniu.

Dochody biura Patronatu na rok 1910 preliminuje Wydział krajowy w kwocie 99.000 K. — w porównaniu z r. 1908 wyższe o 17.956 K.

Po uwzględnieniu podwyższonych dochodów właściwy wydatek funduszu krajowego będzie niższy o 1.138 K.

Komisya budżetowa wyraża przekonanie, że wydatki preliminowane w kwocie wyższej, aniżeli w r. 1909 usprawiedliwione są wspaniałym wprost rozwojowi rolniczych Spółek kredytowych i dlatego komisya wnosi zgodnie z preliminarzem Wydziału krajowego.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wydatki poz. 85 i 86 w łącznej sumie . . . . . 253.244 K.

Dochody poz. 24 a) b) w łącznej sumie . . . . . 99.000 K.

Przewodniczący:
Piniński.

Sprawozdawca:
Hupka.

Budżet krajowy na rok 1910.

Rubryka X.

Rolnictwo.

G. Włości rentowe.

Poz. 87 i 88 wydatków.

Sprawozdawca poseł Hupka.

Zgodnie z przedłożeniem Wydziału krajowego preliniuje komisya budżetowa wydatki w sumie 84.594 K. wyższe więc o 10.269 K. niż w preliminarzu na rok 1909.

Gdy ta podwyżka wydatków osobnem sprawozdaniem Wydziału krajowego usprawiedliwioną została, Komisya budżetowa wnosi.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wydatki poz. 87 i 88, według preliminarza przedłożonego przez
Wydział krajowy, w łącznej kwocie . . . . . 84.594 K.

Przewodniczący:
Piniński.

Sprawozdawca:
Hupka.

Budżet krajowy na rok 1910.

Rubryka X.

Rolnictwo.

Dział H. Zapobieganie klęskom elementarnym.

Poz. 89 - 92 wydatków i poz. 25—26 dochodów.

Dział I. Fundusz kultury krajowej.

Poz. 93 wydatków i poz. 38 dochodów.

Sprawozdawca poset Kędzior.

Uchwałami z 27. października 1908 przeznaczył Wys. Sejm z funduszu krajowego zapomogę 1 miliona koron na złagodzenie skutków klęsk elementarnych z r. 1908, mianowicie 500 000 K. na drogi, 300.000 K. na roboty wodne, a 200.000 na zakupno paszy, równocześnie zaś wezwał c. k. Rząd, ażeby na ten cel udzielił ze skarbu państwa zapomogi 5 milionów koron (z tego 1,200.000 K. na roboty publiczne, a 3,800.000 K. na pomoc doraźną) i zaliczki zwrotnej 5 milionów koron (2 miliony dla właścicieli średnich folwarków i włościan, 1 milion dla kas Raiffeisena, a 2 miliony dla powiatów i gmin).

Mimo starań nie powiodło się uzyskać u władz centralnych zapomogi w żądanej przez Wys. Sejm wysokości.

Na doraźną akcyę ratunkową udzieliły władze centralne zamiast żądanej sumy 3,800.000 K. tylko 3,211.788 K. 17 gr. zapomogi (z tego 700.000 K. na paszę) oprócz 1.000 wagonów soli dla bydła a zamiast 5,000.000 K. tylko 1 milion K. pożyczki bezprocentowej dla właścicieli i dzierżawców średnich folwarków. Włościanie natomiast mimo wyraźnej uchwały Wys. Sejmu zostali wyłączeni od korzystania z pożyczek bezprocentowych.

Dla kas Raiffesena oświadczyło wprawdzie c. k. Ministerstwo skarbu (re-skryptem z 6 kwietnia 1909. l. 24.193) skłonność udzielania pożyczki pół miliona koron przez ulokowanie takiej sumy w Banku krajowym, lecz na tak trudnych warunkach, iż podobna pomoc okazała się iluzoryczną a Wydział krajowy postanowił z tej pomocy nie korzystać.

Na rekonstrukcję dróg powiatowych i gminnych, na który to cel przeznaczył Wys. Sejm zasiłek pół miliona koron, zaasygnowało c. k. Ministerstwo robót publicznych zgodnie z rezolucją Wys. Sejmu 60% zapomogę w kwocie 750.000 K., a nadto na budowę nowych dróg dalszy zasiłek 500.000 K., a to dla dostarczenia zarobku ludności.

Natomiast c. k. ministerstwo rolnictwa przyznało na odwodnienie gruntów i nagłe roboty wodne zamiast 60%, tylko 50% zasiłek w kwocie 238.752 koron (zamiast 286.502 K. 40 g.) a odmówiło udzielenia zasiłku na częściowe pokrycie datku konkurencyjnego spółek wodnych, powiatów i gmin w kwocie 163.500 K. Jest jednak uzasadniona nadzieja, że powiedzie się uzyskać ze skarbu państwa i ten zasiłek.

Ogółem więc uzyskał kraj ze skarbu państwa na złagodzenie skutków klęsk elementarnych w r. 1908 sumę **5,700.540 K. 17 gr.**

O użyciu zapomóg krajowych 500.000 K. na drogi, a 300.000 K. na roboty wodne zdał Wydział krajowy sprawę w przedłożeniach z czynności dep. IV. o melioracjach nie przedłożył zaś Wys. Sejmowi sprawozdania z użyciu 200.000 K. zapomogi krajowej na dostarczenie paszy, która to zapomoga oddaną została do dyspozycji Administracji państwa, ponieważ rachunki nie zostały jeszcze załatwione przez c. k. Namiestnictwo.

W maju r. 1909 nawiedzone zostały niektóre okolice kraju powodzią, w lipcu i sierpniu 1909 zaś zniszczył grad doszczętnie plony w kilkuset gminach 31 powiatów politycznych.

Wedle wykazu udzielonego przez c. k. Prezydium Namiestnictwa, klęska gradobicia dotknęła 304 gmin w 24 powiatach politycznych (Borszczów, Brody, Brzesko, Cieszanów, Gorlice, Grybów, Jarosław, Jasło, Kamionka, Mielec, Mościska, Ropczyce, Rudki, Rzeszów, Sanok, Skałat, Stanisławów, Stary Sambor, Strzyżów, Tarnobrzeg, Tarnopol, Wieliczka, Zbaraż, Złoczów), nadto zaś wedle dodatkowych relacji c. k. Starostw, wniosków poselskich i petycji, zostały nawiedzone gradobiciem powiaty: Dąbrowa (4 gminy), Dębromil, Kolbuszowa (2 gminy), Nisko, Nowy Sącz, Pilzno (4 gminy) i Rawa.

Likwidacyi szkód nie przeprowadziła dotychczas Administracja państwa, o ile jednak wnosić można z wykazów przedłożonych przez Wydziały powiatowe, szkody są znaczne, bo w 32 gminach powiatu Gorlickiego obliczono szkody na 425.587 K, a w 16. gminach powiatu Cieszanowskiego na 605 598 K. Najbardziej zostały dotknięte klęską gradobicia powiaty: Jasło (33 gmin), Strzyżów, Gorlice, Jarosław (31 gmin), Brody, Zbaraż, Grybów (19 gmin) i Stanisławów (17 gmin).

Wnioski poselskie i petycje, jakie wpłynęły do Wys. Sejmu, domagają się udzielenia zapomóg na zasiewy, względnie pożyczek bezprocentowych, tudzież zarządzenia robót publicznych dla dostarczenia zarobku.

Wedle wiadomości otrzymanej od JE. p. Namiestnika, Rząd przyszedł już w pomoc ludności dotkniętej gradobiciem przez dostarczenie nasion do zasiewów ozimych po cenach niższych do połowy kosztów zakupna i użył na ten cel z kredytu 600.000 K. przeznaczonego na złagodzenie klęsk elementarnych w r. 1909 przeszło 100.000 K. i w ten sam sposób zamierza c. k. Rząd dostarczyć nasion dla zasiewów jarych. Ogółem udzielił dotychczas c. k. Rząd zapomóg w powodu gradobi-

cia, wylewów i pożarów 334.750 K. Komisya budżetowa uważa ten sposób pomocy za odpowiedni i proponuje odstąpić odnośne petycje i wnioski poselskie c. k. Rządowi do zbadania i możliwego uwzględnienia.

Co się tyczy zarządzenia robót publicznych dla dostarczenia zarobku, to regulacya rzek kanałowych, rekonstrukcyja dróg państwowych, budowa zbiorników nafty, publiczne przedsiębiorstwa melioracyjne, drobne melioracye i budowa dróg przy pomocy pół milionowego zasiłku przyznanego przez c. k. Ministerstwo robót publicznych, dostarczą już w znacznej mierze zarobku ludności; ażeby jednak roboty drogowe zostały przeprowadzone w szerszych rozmiarach w powiatach dotkniętych gradobiciem, proponuje komisya odstąpić odnośne wnioski poselskie i petycje Wydziałowi krajowemu do uwzględnienia przy rozdziale zasiłków 1,200.900 K na budowę dróg powiatowych i gminnych i 1,000.000 K. na utrzymanie dróg powiatowych i gminnych (rubr. VIII. poz. 8. lit. a) i b).

Wreszcie przychylając się częściowo de wniosku posła Wasunga i tow. proponuje komisya budżetowa przeznaczenie kwoty 50.000 K. ze skarbu krajowego na opłacenie jednorocznych odsetek od pożyczek, jakie zaciągną włościanie dotknięci klęską gradobicia w kasie Reifeisena, lub w innych instytucjach kredytowych na zakupno nasion i paszy.

Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Sejm przeznaczca na rok 1910 do dyspozycyi Wydziału krajowego kwotę 50.000 K. na opłatę procentów od pożyczek zaciągniętych przez włościan dotkniętych gradobiciem w r. 1909 na zakupno nasion i paszy.

II. Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby przy rozdziale zasiłków na budowę i utrzymanie dróg powiatowych i gminnych, uwzględniał w r. 1910 przedewszystkiem te powiaty i gminy, które w r. 1909 zostały dotknięte klęskami elementarnymi.

III. Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby otworzył źródła solne w powiatach dotkniętych klęskami elementarnymi i zezwolił na bezpłatny pobór surowicy dla bydła na przeciąg jednego roku.

IV. Wnioski nagłe l. s. 3.670 posła Winniczuka, l. s. 4.060 posła Antoniego Starucha i l. s. 4.396 posła Dumki, wniosek l. s. 3.685 posła Makucha o zapomogę z powodu gradobicia, względnie posuchy dla gmin powiatów: stanisławowskiego, lińskiego, tarnopolskiego i tłumackiego, tudzież petycje l. s. 3.837 gminy Uście ruskie, l. s. 3.843 gminy Kwiatów, l. s. 4.266 Nikifora Rawluka w Dżurowie, l. s. 4.313 gminy Suszycza wielka, l. s. 4.339 gminy Narol i l. s. 4.621 Wydziału powiatowego w Kolbuszwy o zapomogę z powodu gradobicia, względnie klęski powodzi, odstępuje Sejm c. k. Rządowi do zbadania i możliwego uwzględnienia.

V. Petycje l. s. 3.838 gmin: Smerekowce, Regietów wyżni i niżni, Uście ruskie o podwyższenie zasiłku krajowego na budowę drogi Gładyczów-Uście ruskie, l. s. 3.839 gminy Grudna kępska o zasiłek na rekonstrukcyę drogi, l. s. 3.840 gminy Głęboka o zasiłek na naprawę drogi, l. s. 3.841 gmin: Bystra, Biernik i Szalowa o subwencyę na naprawę drogi Bystra-Szalowa, l. s. 3.842. Wydziału powiatowego w Gorlicach o subwencyę na naprawę dróg l. s. 4.426, gminy Moszczenica wyżna o pożyczkę bezprocentową i zapomogę na drogę gminną i l. s. 4.533. Wydziału powiatowego

w Cieszanowie o zapomogę na naprawę dróg dla dostarczenia zarobku ludności dotkniętej klęską gradobicia, przekazuje Sejm Wydziałowi krajowemu do zbadania i możliwego uwzględnienia.

**Zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego komisya budżetowa
wnosi uchwalenie:**

Wydatki:

	zwyyczajne :	nadzwyczajne :	razem :
Poz. 89, 90 i 91 w sumie	149.764 K.	— K.	149.764 K.
„ 92. Na opłatę procentów od pożyczek zaciągniętych przez włościan dotkniętych gradobiciem w r. 1909, na zakupno nasion i paszy, tudzież naprawę budynków	— „	50.000 „	50.000 „
<u>Suma działu H. . . . .</u>	<u>149.764 K.</u>	<u>50.000 K.</u>	<u>199.764 K.</u>

mniej o 950.213 K. niż na r. 1909.

Dochody:

poz. 25. zwyyczajne	39.900 K.
„ 26. „	3.750 „
<u>razem . . . . .</u>	<u>43.650 K.</u>

więcej o 3.750 K. niż na r. 1909.

Dział I. Fundusz kultury krajowej.

Wydatki poz. 93. zwyyczajne	150 K.
	mniej o 60 K. niż na r. 1909.
Dochody „ 38. zwyyczajne	14.551 „
	więcej o 1.000 K. na r. 1909.

Przewodniczący:
Piniński.

Sprawozdawca:
Kędzior.

Budżet krajowy na rok 1910.

Rubryka XI.

Poz. 1—9 wydatków i poz. 1—3 dochodów.

Górnictwo.

Sprawozdawca poseł Korol.

Zgodnie z preliminarem Wydziału krajowego Komisya budżetowa wnosi :

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wydatki poz. 1 do 9 łącznie	249.039 K.
Dochody poz. 1 do 3 łącznie	223.250 K.

Petycję Leona Pitulko asystenta mineralogii i geologii c. k. Szkoły politechnicznej we Lwowie, o zasiłek na dalsze studia, wniesioną do I. sejm. 3.611|9 odstępuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i załatwienia.

Lwów, dnia 6. października 1909.

Przewodniczący:
Piniński.

Sprawozdawca:
Korol.

Budżet krajowy na rok 1910.

Rubryka XII

Przemysł i rękodzieła.

Dział A) Szkoły przemysłowe uzupełniające.

„ B) Krajowe szkoły zawodowe.

„ C) Kursa.

„ D) Szkoły handlowe.

„ E) Szkoły zawodowe przez kraj subwencyonowane, (państwowe i inne).

Poz. 1 do 148 wydatków i poz. 1 do 126 dochodów.

Sprawozdawca poset Żardecki.

Przedmiotem niniejszego sprawozdania jest z rubryki XII. budżetu część obejmująca następujące grupy :

A) Szkoły przemysłowe uzupełniające.

B) Krajowe szkoły zawodowe.

C) Kursa.

D) Szkoły handlowe.

E) Szkoły zawodowe przez kraj subwencyonowane (państwowe i inne).

W dziale A Na szkoły przemysłowe uzupełniające wedle projektu budżetu na rok 1910 poz. 1 do 73 preliniowano w wydatkach . . . . . 350.266 K.
w porównaniu z budżetem uchwalonym na rok 1909, kwotę wyższą o . . . . . 95.740 K.

Wydatek zwiększony znajduje uzasadnienie w tem, że Wydział krajowy przychylając się do wniosków krajowej Komisji przemysłowej, postanowił na zasadach przez Komisję przedstawionych uregulować tak wysokość poborów za kierownictwo i naukę w tych szkołach, jakoteż wynagrodzenie za administrację. Ponadto w wymienionych wydatkach wstawioną jest kwota 17.340 K. na 6 szkół dla chłopców (poz. 60—65) oraz kwota 7.602 K. na 2 szkoły dla dziewcząt przy dwóch szkołach miejskich we Lwowie (poz. 32 i 33 wydatków).

Budżetem roku 1909 wyznaczony wydatek na utrzymanie 33 szkół zawodowych w dziale B. wynosi 569.081 kor. Strącając od tej kwoty wydatek 13.700 kor. na szkołę w Niżniowie i Dobczycach, które już zamknięto, otrzymamy jako wydatek na utrzymanie 31 szkół kwotę 555.381 kor. na rok 1909. Dla tej samej ilości 31 szkół preliminuje Wydział krajowy zgodnie z propozycją krajowej komisji przemysłowej na rok 1910 615.938 kor. zatem więcej o 60 557 kor. Ten zwiększony wydatek rozpada się: na zwiększony wydatek w „nadzwyczajnych“ o 10.660 kor., a o 49.897 K. w zwyczajnych. Temu zwiększonemu ogólnemu wydatkowi przeciwstawić należy spodziewany zwiększony dochód o 23.370 kor. tak, że zwiększony wydatek *netto* funduszu krajowego wyniesie 37.187 kor. Co do wydatków nadzwyczajnych, to Wydział kraj. nie uzasadnia ich bliżej na tem miejscu, gdyż tak w preliminarzu rubr. XII. jak i w alegatach do tej rubryki, obejmujących specjalne preliminarze poszczególnych szkół, znajdują się wyczerpujące uzasadnienia. Zwiększony o 49.897 kor. wydatek zwyczajny obok zwiększonych potrzeb rzeczowych pokryć ma także zwiększone koszty wynagrodzenia personalu nauczycielskiego. Wydział krajowy uznawał od dłuższego czasu, że wynagrodzenia personalu nauczycielskiego przeważnie dorywczo poustanawiane, w każdej szkole czy to warsztacie chociaż tego samego typu, inaczej unormowane, domagają się uregulowania i ujednostajnienia. Impuls ostateczny dała do tego uchwała zeszłoroczna Wys. Sejmu, przekazująca Wydziałowi krajowemu do zbadania petycję nauczycieli trzech szkół zawodowych w tym przedmiocie wniesioną. Wysłuchawszy tedy zdania kraj. komisji dla spraw przemysłowych i opierając się na jej propozycjach, postanowił Wydział krajowy ujednostajnić pobory nauczycielskie personalu w szkołach zawodowych zajętego, dzieląc wszystkie szkoły i warsztaty krajowe na 3 kategorie, stosownie do ich zakresu działania a zarazem stosownie do wymogów, stawianych pod względem kwalifikacji do personalu nauczycielskiego. Szczegółów projektowanej regulacji Wydział krajowy nie powtarza, gdyż je zawiera z odpowiednim uzasadnieniem preliminarz każdej szkoły.

W dziale D. poz. 116c) wstawia Komisya budżetowa dla wyższej szkoły handlowej w Krakowie, tak jak w roku 1909 uahwalono (w wydatkach nadzwyczajnych) 5.000 K., zaś w poz. 119 dla szkoły Towarzystwa handlowego we Lwowie podwyższa z preliminowanych przez Wydział krajowy 3.000 K. na 5.000 K.

W dziale E. zmieniono preliminarz Wydziału krajowego przez dodanie pozycy 144a) i b) mianowicie:

Wskutek petycji „**Tow. wstrzemięźliwości i pracy**“ w Pawlikowicach pod Krakowem, utrzymującego na własnym folwarku (około 130 morgów) **zakład wychowawczy** dla sierót z kierunkiem rolniczo - przemysłowym, przekonawszy się o niezwykle dodatniej pracy zakładu, Komisya proponuje na pokrycie deficytu dotację na rok 1910 kwotę 2.500 K. jako pozycyę 144a).

Z powodu petycji **Polskiego Związku katolickich uczniów rękodzielniczych w Krakowie**, utrzymującego internat dla terminatorów z wielkim po-

żytkiem, stwierdzonym powszechnie, Komisya budżetowa wnosi przyznanie subwencji na dom własny dla zakładu, w wysokości 5.000 K. o rocznej dotacyi 500 K. jako pozycję 144b).

Na podstawie powyższego sprawozdania Komisya budżetowa wnosi;

Wysoki Sejm raczy uchwalić następujący preliminarz:

Wydatki.

A.) Szkoły przemysłowe uzupełniające:		
poz. 1—73—grupy A.)	350.266 K.	} zgodnie z preli- minarzem Wydziału krajowego
B.) Krajowe szkoły zawodowe:		
poz. 74—111 grupy B)	634.938 „	
C.) Kursa majsterskie:		
poz. 112 — 114 grupy C.)	33.400 „	
D.) Szkoły handlowe:		
poz. 115 — 119 grupy D, w sumie:	62.000 „	
a mianowicie:		
<i>zgodnie z preeliminarem</i> Wydziału kraj.	55.000 K.	
a nadto <i>podwyższeniem</i> w poz. 116 c) dla		
wyż. szkoły handl. w Krakowie o kwotę	5.000 „	
w poz. 119 dla szkoły Towarz. handl.		
we Lwowie o kwotę	2.000 „	
razem jak wyżej	<u>62.000 K.</u>	
E.) Szkoły zawodowe i warsztaty przez kraj sbnwencyono-		
wane (państwowe i inne):		
poz. 120 do 156, grupy E w łącznej sumie	97.192 „	
a mianowicie:		
<i>wedle preliminarza</i> Wydz. kraj.	94.192 K.	
a nadto:		
poz. 144a) dla Towarz. wstrzemiężli-		
wości i pracy w Pawlikowicach	2 500 „	
poz. 144b) dla polsk. Związku katol.		
uczniów rękodzielniczych w Krakowie	500 „	
razem j. w.	<u>97.192 K.</u>	

Dochody.

(zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego.)

A.) Szkoły przemysłowe uzupełniające :	
grupy A.) poz. 1 — 69	217.558 K.

B.) Krajowe szkoły zawodowe :

grupy B.) poz. 70 — 104	311.036 K.
-----------------------------------	------------

C.) Szkoły zawodowe przez kraj subwencyanowane:

grupy C.) poz. 105 — 121	15.400 „
------------------------------------	----------

Petycję do L. S. 3506 odstępuje Sejm Wydziałowi krajowemu do zbadania
załatwienia.

i

Przewodniczący:

Piniński.

Sprawozdawca:

Żardecki.

Budżet krajowy na rok 1910.

Rubryka XII.

Poz. 157—189 wydatków i poz. 122—125 dochodów.

Przemysł i rękodzieła.

Sprawozdawca poseł Dr. Rutowski.

F. Subweneye dla zakładów, instytucyi przemysłowych itd.

Wydział krajowy preliminował dla tego działu i jego 15 pozycyi sumę równą zeszłorocznej dotacyi 106.400 K.

Komisya budżetowa na podstawie wniesionych petycyi i wszechstronnej rozprawy uznała konieczność wydatnego podniesienia trzech pozycyi.

„Liga pomocy przemysłowej“, organizacya mająca na celu popieranie przemysłu przez kursa, warszaty, wykłady, organizowanie i inicjowanie przedsiębiorstw przemysłowych, pośredniczenie, interwencye u władz, instytucyi finansowych, a przedewszystkiem przez urządzenie wystaw przemysłowych lokalnych i specjalnych, przez „Wystawę ruchomą“ obwożonych po kraju okazów przemysłu krajowego, organizacyę nieustającej reklamy wyrobów przemysłu krajowego i rugowanie obcego zalewu wszelkimi środkami, wymaga wydatniejszej pomocy kraju.

„Liga“ zdołała zawiązać i zorganizować po kraju 125 Towarzystw i komitetów lokalnej pomocy przemysłowej, obejmujących już przeszło 14.000 członków. Na rozmaitych wiecach i zgromadzeniach agitacyjnych, których w roku ubiegłym 80 zorganizowała „Liga“, gromadziło się prawie 70.000 osób.

Wystawa ruchoma“, mimo braku odpowiednich urządzeń przewozowych odbyła 180 postojów po wsiach i miastach (w r. poprzednim 40), propagując przemysł krajowy, powodując przy zawiązku obwożonej wystawy, lokalne wystawki miejscowych producentów.

Wystawa kościelna aparatów liturgicznych acz wypadła ubogo, świadcząc jakie jeszcze olbrzymie sumy idą za aparaty kościelne, paramenta, dewocyonalia etc. za granicę, dała użyteczny przegląd, wykazała co mamy, a czego brak, zebrała 200 krajowych wystawców, wywołała obroty handlowe wyżej 15.000 K. Już wywołała powstanie fabryczki opłatków w Wadowicach, dała inicjatywę wyrobu szkaplerzy w Kalwarii zebrzydowskiej, zapoczątkowała wywóz dewocyonalii narodowych do kolonii polskich i ruskich zamorskich.

Niezawodnie szczęśliwym eksperymentem są **warstwy studenckie** zdolne podnosić kult pracy i zarobku rękodzielniczego, odwozić od hipertrofii szkół humanistycznych.

Inicjatywie „Ligi“ zawdzięczają powstanie spółki fakturowe, z których dwie we Lwowie miały za czas półtora roku około 28,000.000 K obrotu. Założono także spółki w Krakowie, Stanisławowie, Białej, Nowym Sączu (Ostatnia przy Towarzystwie pomocy przemysłowej z obrotem półtora miliona K), w założeniu spółka fakturowa w Krośnie.

W toku organizacja spółek maszynowych.

Rokuje powodzenie organizacja **kursów dla zarobkowej pracy kobiet**, koronkarskie dla gipiury irlandzkiej, pleciennictwa bort kapeluszywych itp.

Należy podnieść, że **pomoc państwa** dla „Ligi“ była dotąd wydatniejszą, aniżeli pomoc krajowa.

Od r. 1906 do 1909 wynosiła:

Pomoc państwa	97.000 K
Pomoc kraju	81.500 „
	<hr/>
czyli o	15.500 K więcej

Komisya budżetowa wnosi przeto, podwyższenie stałej dotacji na **ogólne cele „Ligi“** o 3.000 K, zaś celem racjonalnej organizacyi przewozu **Wystawy ruchomej** proponuje **jednorazową dotację na zakupno odpowiedniego wozu magazynowego**, któryby mógł, jak wozy meblowe, być staczanym z wozu kolejowego na szosy i drogi, z oszczędnością miejsca i wagi martwej w zastępstwie dzisiejszych kufrów etc. Kwota wymagana 5.000 K.

Rozrost stowarzyszeń rzemieślniczych wymaga większych środków. Komisya proponuje podwyższenie dotacyi p. 161 z 3.000 na 4.000 K.

Wskutek niejasności brzmienia pozycyi 169 dla **Izby handlowej i przemysłowej we Lwowie** na amortyzacyę pożyczki na budowę gmachu Izby, Izba nie mogła otrzymać pożyczki w wysokości 100.000 K., jaką Sejm przyznał w r. ubiegłym. Komisya budżetowa przeto uzupełnia tytuł poz. 169 przez wyraźne zaznaczenie, że rata 5.000 K. ma służyć na umorzenie **„pożyczki w sumie 100.000 K“**

Poz. 170 i 171 przez omyłkę zostały przez Wydział krajowy podane jako przeznaczone „na umorzenie pożyczki“ na gmach Izb rękodzielniczych we Lwowie i Krakowie, podczas gdy one mają służyć „na ogólne cele.“

Zaś **Izba rękodzielnicza w Krakowie** wniosła petycyę o udział kraju w budowie **„Domu rękodzielniczego.“**

Dzięki oddaniu gruntu przez gminę m. Krakowa, i ofierze 50.000 K. przez Kasę Oszczędności, złączono majątki stowarzyszeń rękodzielniczych w wysokości 120.000 K. i przystąpiono do realizacji niezmiernie doniosłej instytucji. Ma stanąć **Dom rękodzielniczy** obejmujący lokale dla wszystkich stowarzyszeń, sale zebrani mniejszych i wielką salę zgromadzeń, sale wykładowe, słowem **Dom rękodzielniczy** umożliwi spełnienie wielokrotnych zadań, które mają stowarzyszenia.

Komisya budżetowa proponuje przyznanie udziału kraju w kapitale na budowę Domu w kwocie 60.000 K. od których wstawia w poz. 171a) na ratę annuitetową aż do umorzenia, w wysokości 3.000 K. rocznie.

Suma grupy F wynosić będzie zamiast kwoty 106.400 K., kwotę 118.400 K.

G. Stypendya, zasiłki i inne wydatki na cele przemysłowe.

Wydział krajowy proponuje na r. 1910 dla tej grupy kwotę 336.300 K. czyli o 14.000 K. więcej aniżeli na rok 1909.

Komisya budżetowa podnosi z uznaniem wstawienie nowej pozycji „na bursy dla młodzieży rzemieślniczej“ w kwocie 10.000 K. Niezmierna doniosłość tych zakładów, do których tworzenia niestety kraj przystępuje bardzo późno, nie potrzebuje motywowania. Najwyższy był czas, żeby się jąć pracy wychowawczej na polu rękodzielniczym i przysposabiać fizycznie i duchowo, fachowo, społecznie i narodowo zdrową młodź rękodzielniczą.

W r. 1910 ma się odbyć we Lwowie pierwsza „Wystawa miast“ oraz kilka innych wystaw.

„Wystawa miast“ za przykładem drezdeńskiej, która była epokowego znaczenia dla życia i rozwoju miast w Niemczech, ma umożliwić przegląd stanu i rozwoju miast naszego kraju, odpowiada dawno odczutej potrzebie, odpowiada życzeniom z dawna podnoszonym.

O przewodniej myśli, celach i planie wystawy miast pisze petycyja miasta Lwowa:

„Z dawnej zatury i upadku, z ruin i obalin zaczęły się miasta nasze odradzać w dobie autonomicznej i dziś już nie ulega wątpliwości, że cały szereg miast przedstawia obraz rozwoju, budzących się sił, obejmowanie co raz większych zadań, stałe, często szybkie wzrastanie ludności, rozwijającą się działalność na wszystkich polach komunalnego życia, podejmowanie coraz szerszych zadań nowoczesnego życia miast, olbrzymiejącą wprost ofiarność na wszystkich dziedzinach kulturalnych, społecznych, humanitarnych.

Są jednak i rozliczne niestety przykłady zastoju, tu i ówdzie upadku.

Najwyższy czas, żeby sobie zdać sprawę o dzisiejszym stanie miast, o stopniu i tempie rozwoju, o tem, co zostało osiągnięte na wszystkich dziedzinach komunalnego życia, urzędzeń gminnych, kultury, zakładów oświatowych, sanitarnych, humanitarnych, organizacji i prowizacji miast, całego rozwoju technicznego, budowlanego, konserwacji i t. d. — Niezbędny przegląd całego autonomicznego życia, organizacji komunalnych, środków finansowych, budżetu, stanu majątkowego, słowem, całego gospodarstwa miast.

Rzut oka na plastycznie przedstawiony rozwój miast w autonomicznymperyodzie, przyglądnięcie się srodkom i drogom, które działały rozwijająco i powodom,

które działały szkodliwie i opóźniająco, porównanie działalności i zdobyczy poszczególnych miast, przegląd ich dorobków na wszytkich polach, wskazanie najlepszych urzędzeń, metod czy aparatów, pozwolą na orientację w tem, co zdobyte, na wskazanie przykładów, wzorów, dróg i środków do lepszej przyszłości, — pozwolą na dalszą zbiorową i celową politykę gminną w interesie miast i całego kraju.

„Wystawa miast“ .na być tłem i substratem dla „kongresu miast“ obejmującego cały szereg konferencyi w sprawach komunalnych.

Pierwszorządny czynnik duchowego, materyalnego życia kraju, ogniska przemysłu i całego gospodarczego życia, siedziba szkół, instytucyi kredytowych, humanitarnych, cywilizacyjnych — pierwszorządny czynnik finansowy i podatkowy, centrum zbytu i konsumcyi krajowej, produkcji rolniczej i wszelakiej surowej, — miasta wymagają już stanowczo wszechstronnego przeglądu. — A wystawa miast musi oddziaływać na rozwój ich na wszystkich polach, służyć rozwojowi sił, postępu cywilizacyjnego i ekonomicznego, sprawie ulepszeń administracyi i gospodarstwa gminnego z olbrzymim pożytkiem dla całego kraju.

Wystawa ma objąć w około 14 działach całość życia gminnego, więc:

- 1) historię miast w dokumentach, planach i obrazach,
- 2) urzędzenia gminne, ich organizację administracyjną, organizację urzędów i instytucyi, statuta, maniplację, finanse, budżety, majątki, długi, podatki, źródła dochodów,
- 3) rozwój budowlany miast, plany regulacyjne, ustawy i policyę budowlaną, sprawę mieszkaniową,
- 4) budownictwo i architekturę miejską,
- 5) inżynierię miejską, kanalizację, drogi, bruki, środki komunikacyjne,
- 6) urzędzenia sanitarne i higieniczne, wodociągi, szpitalnictwo, zwalczanie chorób zakaźnych, desynfekcyę, służbę ratunkową, samarytańską, urzędzenia higieniczne etc.
- 7) aprowizację miast, urzędzenie targowe, hale, bazary, rzeźnie, organizacye dla aprowizacyi miast w mięso, mleko, opał, pośrednictwo sprzedaży bydła, mięsa, banki mięsne, składy miejskie opału etc.
- 8) organizację czyszczenia miast, maszyny, aparaty etc.
- 9) pożarnictwo, urzędzenia pożarnicze, aparaty,
- 10) oświatę, szkolnictwo ludowe, średnie, uzupełniające, zawodowe, wyższe, budynki, urzędzenia szkolne wzorowe, higiena szkolna, łazienki, tusze, sale gimnastyczne, boiska, opiekę nad dziatwą w wieku przedszkolnym, pomoc szkolną, stypendya, bursy, zakłady oświatowe,
- 11) opiekę nad ubogimi, organizację, budżet, zakłady dobroczynności, dla ubogich, niemowląt, dzieci, sierót, ułomnych, inwalidów, pracy, nieuleczalnych, azyle, schroniska, stowarzyszenia humanitarne, pośrednictwo pracy, zakłady pogrzebowe etc.
- 12). opiekę nad zabytkami, pamiątkami sztuk, zbiory, muzea.
- 13). ogrodnictwo miejskie, plantacye, parki, ogrody, szkółki, oranżerye, parki zabaw, Jordana etc.
- 14). zakłady produkcyjne miejskie: 1) zakłady gazowe, 2) zakłady elektryczne, dla światła, siły, komunikacyi.

Nad tą będzie urządzoną Wystawa przemysłu produkującego dla miast (nie dla prywatnych) np. aparatów i urzędzeń dla oświetlenia, szkolnictwa, higieny. Wystawa ta niezmiernie doniosła, obudziła już wielkie zainteresowanie się i zgłoszenia z kraju i zagranicy.“

Nadto odbędzie się Wystawa architektury, przygotowana od trzech lat, mająca służyć jako egzamin do wystawy międzynarodowej, która odbędzie się w Rzymie 1911. Obok niej ściśle związana z Wystawą miast, będzie urządzoną Wystawa przemysłu budowlanego i wystawa materiałów budowlanych.

Obok Wystawy miast, wielkiego znaczenia będzie przygotowywana od kilku lat Wystawa etnograficzna, która już w r. 1909 miała być urządzoną, ale została odroczonej do r. 1910, żeby się odbyła równocześnie z Wystawą miast. Samodzielnie zorganizowana, pomyślana na większą skalę, przygotowywana na wszystkich ziemiach dawnej Rzeczypospolitej, może mieć niepospolitą doniosłość naukową i dać początek do utworzenia Muzeum etnograficznego, którego potrzebę tak dawno powszechnie odczuwamy.

Wraz z wystawą etnograficzną zamierzone zjazdy i narady dla spraw cywilizacyjnego, ekonomicznego i społecznego rozwoju ludu.

Nadto odbędzie się w drugiej połowie lata większa wystawa sztuki polskiej wraz ze sztuką stosowaną, oraz wystawa starożytności. Czy będzie się mogła odbyć wystawa górnictwa polskiego, z naciskiem na górnictwo i przemysł naftowy, okażą rokowania.

Wystawy te będą musiały korzystać z ułatwień i subwencji przeznaczonych na ogólne cele wystawy.

Rokowania z c. k. Rządem centralnym zapowiadają poważną subwencję skarbu państwa.

W uznaniu pożytku Wystawy miast i konieczności pomocy innym wystawom, Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić w poz. 180b) subwencję 50.000 K. gminie miasta Lwowa na Wystawę miast.

W rozprawie nad rubr. XII. wydatków budżetu krajowego na r. 1909 uchwaślił Wysoki Sejm 31. października 1908 na wniosek posła Götza rezolucję polecającą Wydziałowi krajowemu, aby z funduszu na ogniotrwałe krycie dachów przeznaczonego, udzielał pożyczek na fabryki dachówek, rur i płyt betonowych, oraz obmyślił inne dalsze środki przyjsia fabrykacyi dachówek cementowych, rur i płyt betonowych z pomocą finansowanie naruszającą stałego funduszu przemysłowego i o ile środki te przekraczałyby kompetencyę Wydziału krajowego, przedstawił Sejmowi odpowiednie wnioski na najbliższej sesyi.

Ponieważ w sprawozdaniu z czynności Dep. I. Wydziału krajowego w dziale dotyczącym „policji ogniowej“ nie ma wzmianki o poparciu fabrykacyi dachówek cementowych, tudzież rur i płyt betonowych a z funduszu półtoramilionowego na ogniotrwałe krycie dachów, który po zrealizowaniu pożyczki wynosił 1,396.500 K. przyznano już sumę 1,389 500 K. zostało tylko 7.000 K. do dyspozycyi zatem celem ułatwienia, ludności krycia dachów materiałem ogniotrwałym, oraz dostarczania płyt cementowych dla chodników a rur betonowych dla studzien i przepustów drogowych, okazuje się potrzeba poparcia ze strony kraju tego rodzaju wyrobów i z tego powodu proponuje się następującą rezolucję:

„Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby na najbliższej sesyi przedłożył wnioski w sprawie finansowego poparcia przez kraj fabrykacyi dachówek i płyt cementowych, tudzież rur betonowych“.

Na podstawie powyższego sprawozdania, Komisya budżetowa wnosi :

Wysoki sejm raczy uchwalić:

WYDATKI.

F) Subwencye dla zakładów, instytucyi przemysłowych i t. d.

zwyyczajne: nadzwyczajne:

Poz. 157.	Subwencya dla krak. Instytutu popierania przemysłu, na umorzenie pożyczki 150.000 K. na budowę gmachu	— K.	7.500 K.
„ 158.	Subwencya dla „Krajowego Związku przemysłowego we Lwowie	30.000 „	— „
„ 159.	Subwencya dla „Ligi pomocy przemysłowej“ we Lwowie na cele ogólne	— „	15.000 „
„ 160.	Subwencya dla „Ligi Pomocy przemysłowej“:		
	a) na urządzenie ruchomych wystaw	— „	8.000 „
	b) na zakupno wozu magazynowego	— „	5.000 „
„ 161.	Stowarzyszeniom rzemieślniczym we Lwowie i na prowincyi, ryczałt do dyspozycyi Wydziału krajowego	4.000 „	— „
„ 162.	Na wydawnictwo „Odrodzenia„	2.000 „	— „
„ 163.	Na wydawnictwo „Kupiec polski“ w Krakowie	400 „	— „
„ 164.	Subwencya dla Muzeum przem. we Lwowie:		
	a) na utrzymanie	8.000 „	— „
	b) na umorzenie pożyczki 100.000 K. na budowę IV. rata z 20-lecia od 1. stycznia 1907	— „	5.000 „
„ 165.	Subwencya dla Muzeum technologicznego we Lwowie	6.000 „	— „
„ 166.	Subwencya dla Towarzystwa technologicznego w Krakowie, na utrzymanie nieustającej Wystawy przemysłowej	1.500 „	— „
„ 167.	Subwencya dla krakowskiego „Instytutu popierania przemysłu“	6.000 „	— „
„ 168.	Subwencya dla Muzeum przemysłowego w Krakowie	8.000 „	— „
	Do przeniesienia	69.500 K	40.500 K.

	zwyczajne : nadzwyczajne :	
Z przeniesienia .	69.500 K.	40.500 K.
<i>Poz. 169.</i> Izba handl. przem. we Lwowie II.rata na umorzenie pożyczki w sumie 100.000 K. na budowę gmachu	— „	5.000 „
„ 170. Izba rękodzielnicza we Lwowie na ogólne cele	2.000 „	— „
„ 171. Izba rękodzielnicza w Krakowie na ogólne cele	2.000 „	— „
„ 171a) Izbie rękodzielniczej w Krakowie, jako udział kraju w kapitale na budowę „Domu rękodzielniczego“ w sumie 60.000 K., od których wstawia się ratę anuitetową aż do umorzenia, rocznie po	— „	3.000 „
Suma grupy F)	<u>69.900 K.</u>	<u>48.500 K.</u>
Razem	<u>118.400 K.</u>	

G. Stypendya, zasiłki i inne wydatki na cele przemysłowe.

	zwyczajne : nadzwyczajne :	
<i>Poz. 172.</i> Zasiłki dla uczniów krajowych i państwowych szkół przemysłowych	35.000 K.	— K
„ 173. Na bursy dla młodzieży rzemieślniczej	10.000 „	— „
„ 174. Zasiłki dla młodzieży handlowej	8.000 „	— „
„ 175. Zasiłki na kształcenie nauczycieli szkół przemysłowo-uzupełniających	4 500 „	— „
„ 176. Zasiłki na kształcenie nauczycieli dla dwuklasowych szkół handlowych	2.000 „	— „
„ 177. Zasiłki bezwrotne na cele przemysłowe	60.000 „	— „
„ 178. Dotacja kraj. funduszu przemysłowego	— „	200.900 „
„ 179. Na lustracye Spółek przem.-wytwórczych	4.800 „	— „
„ 180a Zasiłki na wystawy przemysłowe	— „	4.000 „
„ 180b) Gm. m. Lwowa, subwencya na „Wystawę miast“	— „	50.000 „
Do przeniesienia .	124.300 K.	254.000 K.

	zwyczajne	nadzwyczajne.
Z przeniesienia	124.300 K.	254.000 K.
<i>Poz. 181.</i> Stypendya na wyższe kształcenie w kierunku ekonomicznym	8.000 „	— „
Suma grupy G)	<u>132.300 K.</u>	<u>254.000 K.</u>
Razem	<u>386.300 K.</u>	

H) Komisya kraj. dla spraw przemysłowych.

„ 182. Sekretarz:			
a) płaca	4.800 K.		
b) dodatek aktywalny	<u>1.288 „</u>	6.088 K.	— K.
„ 183. I. referent przemysłowy:			
a) płaca	3.600 K.		
b) dodatek aktywalny	1.104 „		
c) „ pięcioletni	<u>400 „</u>	5.104 „	— „
„ 184. II. referent przemysłowy:			
a) płaca	2.800 K.		
b) dodatek aktywalny	960 „	3.760 „	— „
„ 185. Referent statystyczny, w myśl uchwały Sejmu z 7. października 1909.		5.800 „	— „
„ 186. Aplikant		1.400 „	— „
„ 187. Koszta podróży i diety członków i urzędników komisji		10.000 „	— „
„ 188. Prenumerata czasopism i zakupno dzieł		400 „	— „
„ 189. Ryczałt na badania, ankiety i pomoc kancelaryjną w myśl uchw. Sejmu z 9/10. 1909		<u>5.800 „</u>	— „
Suma grupy H)		<u>38.352 K.</u>	— K.

DOCHODY.

D) Zwroty pożyczek na cele przemysłowe.

<i>Poz. 122.</i> Przemysł, Konwent PP. Benedyktynki, zwrot pożyczki na budowę szkoły robót kobiecych w kwocie 10.000 K. spłacalnej w 17 ratach od r. 1897 po 600 K. rocznie (XIV, rata).	— K.	<u>600 K.</u>
Do przeniesienia	— K.	600 K.

	zwyczajne:	nadzwyczajne:
Z przeniesienia	— K.	600 K.
<i>Poz. 123.</i> Światyn, Wydział powiatowy, zwrot pożyczki na zakupno realności dla b. krajowej szkoły koszykarskiej w Dżurowie, w kwocie 6.000 K., spłacalnej w 15 ratach od r. 1898 po 400 K rocznie (XII rata)	— „	400 „
„ 124. Świątniki c. k. szkoła ślusarska, zwrot pożyczki na fundusz obrotowy w kwocie 2.000 K. spłacalnej w 5 ratach od r. 1907 po 400 K. rocznie (V. rata)	— „	400 „
„ 125. Maków, kraj, szkoła hafciarska, zwrot pożyczki na fundusz obrotowy w kwocie 1.000 K. spłacalnej w 5 ratach od r. 1907 po 200 K. rocznie (IV rata)	— „	200 „
Suma grupy D)	— K.	1.600 K.

Petycyje stowarzyszeń rękodzielniczych i Towarzystw młodzieży L. 3730 Tow. św. Stanisława Kostki we Lwowie, l. 3868, Stow. „Jad Charuzim“ we Lwowie l. 4142, „Gwiazdy“ w Rzeszowie l. 4104, „Gwiazdy“ w Tarnowie, l. 4106, „Pracy“ w Tarnowie, l. 4417 „Gwiazdy“ w Rohatynie, l. 4544 „Skaly“ we Lwowie l. 4575 „Gwiazdy“ w Brodach, —

odstępuje się do uwzględnienia i obdzielenia z ryczałtu 4000 K. poz. 161.

Petycyja „Pracy kobiet“ we Lwowie załatwiona pod poz. 147.

Petycyja „Kupca polskiego“ w Krakowie załatwiona pod poz. 163.

Petycyje l. 4536 Towarzystwa Miłosierdzia pod Godłem Opatrzności we Lwowie o subwencyę na „Dom pracy“ *odstępuje się Wydz. kraj. do uwzględnienia co najmniej w dotychczasowej wysokości z ryczałtu.*

Petycyę L. 4420 p. Stefanii Pohoreckiej, właścicielki artystycznej pracowni sztucznych kwiatów w Stryju *odstępuje się Wydziałowi kraj. i Komisji przemysłowej do załatwienia.*

Lwów dnia 8 października 1909.

Przewodniczący:
Piniński.

Sprawozdawca:
Rutowski

Budżet krajowy na rok 1910.

Rubryka XIII

Poz. 1—11 wydatków, 1—4 dochodów.

Długi krajowe.

Sprawozdawca poseł Korol.

Zgodnie z przedłożeniem Wydziału krajowego Komisya budżetowa wnosi :

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wydatki: pozycje 1—11 łącznie	3,878.886 K.
Dochody: „ 1—4 „	115.160 K.

Lwów, dnia 6. października 1909.

Przewodniczący :
Piniński.

Sprawozdawca :
Korol.

Budżet krajowy na rok 1910.

Rubryka XIV.

Poz 1—232 wydatków i poz. 1 dochodów

Pensye emerytalne, zaopatrzenia dary z łaski,

Sprawozdawca poseł Loewenstein.

Komisya budżetowa, rozpatrzywszy preliminarz Wydziału krajowego rubryki XIV. wydatków, działy I—VIa) czyli pozycye 1—221a) włącznie, przedkłada Wysokiemu Sejmowi wniosek :

I. Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Wydatki.

W rubr. XIV. poz. 1. — 221a włącznie *zgodnie z preliminarzem* Wydziału krajowego w kwocie

321.765 K.

W załatwieniu przekazanych sobie petycyi o dary z łaski, wnosi Komisya :

Wysoki Sejm raczy uchwalić następujące jednorazowe dary z łaski :

Poz.	222. a. Wanda Dziubińska	400 K.
„	222. b. Józefa Marya Bieńkowska	200 „
„	222. c. Katarzyna Pogorzelska	200 „
„	222. d. Marcyanna Zakrzewska	200 „
„	222. e. Franciszka Kratochwilowa	200 „
„	222. f. Marya Barycka	200 „
„	222. g. Apolonia Sternalowa	200 „
„	222. h. Anna Wojtynowa	200 „
„	222. i. Anna Załucka	100 „
	Do przeniesienia	1.900 K. 321.765 K.

Z przeniesienia . . . 1.900 K. 321.765 K.

Poz.	222. j. Julia Gering	200	"
"	222. k. Marya Bubesowa	100	"
"	222. l. Sabina Niewiadomska	180	"
"	222. ł. Aniela Van Roy	200	"
"	222. m. Kornelia Strnadowa	200	"
"	222. n. Józefa Markowska	150	"
"	222. o. Helena Babińska	300	"
"	222. p. Augusta Baranowska	100	"
"	222. r. Matylda Polinska	200	"
"	222. s. Teofila Rzeczycka	200	"
"	222. t. Zofia Horoszkiewiczówna	500	"
"	222. u. Zofia Zielińska	300	"
"	222. v. Małgorzata Kozubowa	100	"
"	222. w. Katarzyna Orłowicz	200	"
"	222. x. Stefania Jabłonowska	400	"
"	222. y. Jadwiga Kalicka	300	"
"	222. z. Edmund Dąbrowski	200	"
"	222. ż. Aniela Buynowska	500	"
"	222. aa. Mikołaj Wojeiechowski	400	"
"	222. bb. Aniela Wojsym Antoniewiczowa	600	"
"	222. cc. Antoni Niedzielski	400	"
"	222. dd. Hanaczewska Marya	100	"
"	222. ee. Sałamaszyńska Rozalia	50	"
"	222. ff. Matecka Seweryna	100	"
"	222. gg. Baczyńska Tekla	100	"
"	222. hh. Grabowski Piotr	170	"
"	222. ii. Ryczałt do dyspozycji Wydziału krajowego	4.000	"
	Razem		12.150 "

Tem samem załatwione zostały petycje LL. ss: 3350, 3367, 3394, 3395, 3417, 3423, 3438, 3522, 3528, 3602, 3603, 3605, 3609, 3610, 3613, 3627, 3628, 3629, 3732, 3738, 3745, 3756, 3830, 3864, 3877, 3885, 4331, 4667.

Petycje LL. ss: 3435, 3542, 4512, i 4527, zostały przez proponowane powyżej przyznania jednorazowego daru z łaski częściowo tylko załatwione, Komisya budżetowa wnosi zatem:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Pet. L. s. 4527, p. Jadwigi Kalickiej, wdowy po śp. Bernardzie Kalickim, o stałe podwyższenie pensyi wdowiej, *odstępuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i ewentualnego przedłożenia wniosku na stałe podwyższenie pensyi.*

Do przeniesienia . . . . . 333.915 K.

2. Pet. L. s. 4512. P. Stanisławy Wojsym Antoniewiczowej, *odstępuje się Wydziałowi krajowemu z uwagą, czy nie należałoby w drodze porozumienia z gminą m. Krakowa i Rządem zapewnić sierotom po śp. Bolesławie Wojsym Antoniewiczuzi zaopatrzenia.*

3. Pet. L. s. 3435. Em. profesora szkoły rolniczej w Czernichowie Michała Wojciechowskiego o policzenie lat służby, *odstępuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i przedłożenia Sejmowi wniosku.*

4. Pet. L. s. 3542, Antoniego Niedzielskiego, em. rewidenta oddziału rachunkowego Wydziału krajowego o podwyższenie emerytury, *odstępuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i ewentualnego przedłożenia wniosku.*

Komisya budżetowa przedkładając Wysokiemu Sejmowi wniosek uchwalenia w poz. 222 ii. ryczałtu do dyspozycyi Wydziału krajowego w kwocie 4.000 Koron, wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Pet. L. s. 3540. Maryi Rudzkiej, 3625. Karola Piry, *przekazuje się Wydziałowi krajowemu do uwzględnienia z ryczałtu w poz. 222 ii.*

2. Petycyje L. s. 3418 W. Kisielkównej, 3421. St. Dochowskiego, 3569. Br. Z. Bilińskiej, 3612. L. Ludkiewicza, 3614. L. Stępińskiej 3802 M. Terleckiej, 3856. J. Knarekowej, 3872. S. Łobińskiej, 3873. J. Kraczyłowej, 4249. K. Paszkowskiej, 4295. J. i A. Mortkównych, 4343. M. Pini, 4611. A. Platkowej, 4646. M. Wójcika, 4652. J. Dobrołta, *odstępuje się Wydziałowi krajowemu do załatwienia.*

3. Pet. L. s. 3407. Franciszka Kuliczковского o przyznanie emerytury, *odstępuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i sprawozdania.*

4. Pet. L. s. 4328. Julii Topolnickiej *odstępuje się Wydziałowi krajowemu do załatwienia i możliwego uwzględnienia w budżecie na r. 1911.*

5. *Nad petycjami* LL. ss. 3865. Józefy Cypser Pia-seckiej dyrektorki teatru, 3889 Wandy Milerowicz, 3931, Leontyny Kielbusiewiczowej, *przechodzi się do porządku dziennego.*

Z przeniesienia . . . 333.915 K.

II. Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić dalej:

<i>Pozycje 223. do 232. wydatków rubr. XIV. zgodnie z preliminarz-m Wydziału krajowego w łącznej kwocie .</i>	14.540 „	— „
Tem samym załatwione zostają petycje Ll. ss. 5339. 3545, 3929, 3630,		
Razem . . .	348.455 K.	— „

III. Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Sumę wydatków rubr. XIV. w myśl powyższych wniosków	348.455 K.
Sumę dochodów tejże rubryki	50.000 „

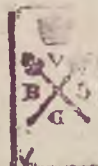
IV. Komisya budżetowa wnosi w załatwieniu sprawozdania Wydziału krajowego z d. 20. sierpnia 1909 r. L. W. 126304|09.

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego o przekazanych mu petycyach.

2. Sejm przyznaje Bazylemu Korolowi, prow. lustratorowi w biurze Patronatu Spótek oszczędności i pożyczek *veniam aetatis*.

We Lwowie, dnia 8. października 1909.

Przewodniczący :

Piniński,

Sprawozdawca :

Loewenstein

Budżet krajowy na rok 1910.

Rubryka XV.

Opłaty konsumcyjne.

Sprawozdawca poseł Mieczysław Urbański.

Wysoki Sejmie!

Komisya budżetowa uznając wszystkie pozycye wydatków i dochodów rubryki XV., w wysokości preliminowanej przez Wydział Krajowy za uzasadnione, i podzielając przekonanie, że c. k. Rząd w drodze właściwej zapewni krajom na rok 1910, udział w dochodach państwa z podatku konsumcyjnego od spirytusu, który gaśnie z dniem 31. grudnia 1909, a to w każdym razie przynajmniej w dotychczasowej wysokości — wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić wszystkie pozycye wydatków i dochodów w wysokości proponowanej przez Wydział krajowy w preliminarzu, który do uchwały przedkładamy, mianowicie:

Wydatki: poz. 1—7 w łącznej sumie	33.000 K
Dochody: „ 1a)—d) „ „	7,952.500 „

Przewodniczący:
Piniński.

Sprawozdawca:
Urbański.

Budżet krajowy na rok 1910.

418423

III 1909/10,
633-712

~~418423~~
1909

Rubryka XVI.

Rozmaite.

Pozycya 1—20 wydatków i 1—7 dochodów,

Sprawozdawca poseł **Żardęcki.**

Komisya budżetowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić

następujący preliminarz:

Wydatki.

	Zwyczajne.	Nadzwyczajne
	korony	
<i>Poz.</i> 1. Do rozporządzalności Wydziału krajowego .	60.000	—
” 2. Na fundacyę wieczystą im. Jego Ces. i Król. Apostolskiej Mości Cesarza Franciszka Józefa .	24.000	—
” 3. Na misye katolickie, do rozporządzalności Wydziału. krajowego	6.000	—
” 4. Na pokrycie 78% dodatku krajowego do podatku zarobkowego, opłacać się mającego przez galicyjski fundusz propinacyiny, w myśl §. 100 ustawy z d. 25. października 1896, Dz. p. p. Nr. 220 i uchwały Sejmu z 29. stycznia 1898 r. .	185.358	—
” 5. Na bonifikacye dla funduszków powiatowych za 1897 w dochodach, opłacanych do końca roku ubytek z galic. funduszu propinacyjnego .	100.000	—
Do przeniesienia	<u>375.358</u>	—

	Zwyczajne. k o r o n y	Nadzwyczajne.
Z przeniesienia	375.358	—
Poz. 6. Na koszta urządzenia i utrzymania jednego kursu dla pisarzy gmin wiejskich	8.000	—
„ 7. Na cele »Domu polskiego» w Morawskiej Ostrawie	1.000	—
„ 8. Towarzystwo tatrzańskie, stała subwencya	2.000	—
„ 9. Towarzystwo tatrzańskie w Krakowie, stała subwen- cya <i>nadzwyczajna</i> na budowę schroniska aż do umorzenia pożyczki t. j. do r. 1956 włącznie	—	2.500
„ 10. Krajowy Związek ochotniczych straży pożarnych, <i>stały</i> <i>zasilek</i>	10.000	—
„ 11. Urzędy pośredn. pracy, ryczałt na wydatki rzeczowe	36.500	—
„ 12. Dla Spółki ochrony i pomocy narodowej w Białej, na »Dom polski« w Bielsku, corocznie do roku 1919 włącznie (w myśl uchwały sejmowej z 31. listopada 1908)	—	4.000
„ 13. Rata X. i XI. gwarantowanej przez kraj pożyczki w kwocie 400.000 K dla gminy Zakopane na bu- dowę wodociągów (aż do r. 1955)	22.012	—
„ 14. Dotacya dożywotnia dla Władysława Mickiewicza, w myśl uchwały sejmowej z 2. listopada 1904 r.	4.000	—
„ 15. Gminie miasta Krakowa na koszta przyjęcia wycieczek młodzieży i włościańskich . . . . . (Tem samem zostaje załatwiona petycya do l. 4.577)	—	1.500
„ 16. Krajowy Związek turystyczny, na koszta wydawnictwa i reklamy turystycznej . . . . . (w załatwieniu petycji l. 4.302 i 4.367)	—	1.500
„ 17. Gminie miasta Krakowa, na cele parku im. Dr. Jordana	2.000	—
„ 18. Dla czworga dzieci po śp. Stanisławie Wyspiańskim, aż do osiągnięcia pełnoletności, każdemu po 600 K	2.400	—
„ 19. Polskiemu Towarzystwu emigracyjnemu we Lwowie na koszta podróży informacyjnych i misyjnych w sprawie wychoźtwa . . . . . (Tem samem zostaje załatwiona petycya do l. 3.879)	—	5.000
„ 20. Towarzystwo budowy tanich domów w Krakowie do dyspozycji Wydziału krajowego (w załatwieniu petycji l. 3.793)	—	2.000
Suma wydatków	463.270	16.500
	Razem 479.770	

Dochody.

	Zwyczajne.	Nadzwyczajne.
	k o r o n y	k o r o n y
Poz. 1. Pozostałość z rachunków z lat ubiegłych	—	—
„ 2. Odsetki zwłoki od dodatków krajowych do podatków państwowych	100.000	—
„ 3. Bonifikacja z c. k. Skarbu państwa, za zrzeczenie się poboru dodatku krajowego do podatku osobisto-dochodowego	1,000.000	—
„ 4. Bonifikacja z gal. funduszu propinacyjnego za ubytek w dochodach z dodatków do podatków opłacanych przez ten fundusz do r. 1898:		
a) dla kraju	300.000 K	
b) » powiatów	100.000 »	400.000
„ 5. Na uzupełnienie rat annuitetowych pożyczki 400.000 K, zaciągniętej na budowę wodociągu w Zakopanem:		
a) z dzierżawy opłat gminnych od napojów spirytusowych	7.000 K	
b) z dodatku od stacyi klimatycznej	5.000 »	
c) z 20% dodatku gminnego w Zakopanem	4.000 »	16.000
„ 6. Opłaty od pracodawców, którym przez urzędy pośrednictwa pracy dostarczono robotników lub służby	85.000	—
„ 7. Rozmaite zwroty i inne nieprzewidziane dochody	1.500	—
Suma dochodów	1,602.500	—

Petycę polskiego Towarzystwa emigracyjnego w Krakowie do l. s. 3878 o przyznanie subwencji na założenie i utrzymanie w Krakowie bezpłatnego schroniska dla wychodźców *odstępuje Sejm Wydziałowi krajowemu do zbadania, podjęcia rokowań z rządem i przedłożenie wniosku.*

Petycyey:

a) Towarzystwa ruskich rękodzielników i przemysłowców »Zoria« we Lwowie do l. S. 4157.

b) Towarzystwa polskiej młodzieży rękodzielniczej im. „Jana Kilińskiego« we Lwowie do l. S. 3739.

c) Towarzystwa rękodzielników żydowskich »Jad Charuzym« w Jarosławiu do l. S. 3750 i 3752, *odstępuje Sejm Wydziałowi krajowemu do zbadania i możliwego względnienuia.*

Petycyey do l. S. 4302, 4367, 3351, 3397, 3406 i 3813 *odstępuje Sejm Wydziałowi krajowemu do zbadania i załatwienia.*

Przewodniczący:

Piniński.

Sprawozdawca:

Zardecki.

